

Pályázni
nemcsak lehet,
pályázni – kell!

15-16. oldal

Petőfi Sándor
Program
a megmaradásért

19-24. oldal

Elektronikus
önkormányzati
kommunikáció

41-43. oldal

www.onkormanyzas.sk

V. ÉVFOLYAM 3. SZÁM, 2015. október

ÖNKORMÁNYZATI SZEMLE

FEJLESZTÉSI ELKÉPZELÉS RÉGIÓINKNAK

Baross Gábor Terv (4-13. oldal)

5. ÖNKORMÁNYZATI SZABADEGYETEM

Nagymegyeri Városi Művelődési Központ

2015 OKTÓBER 16-17.

Občianske združenie PRO CIVIS Polgári Társulás
93040, Štvrtek na Ostrove - Csallóközcsütörtök 512

www.procivis.sk | www.onkormanyzas.sk

 procivis@procivis.sk | [/procivis](https://www.facebook.com/procivis)

PRO CIVIS
OBČIANSKE ZDRUŽENIE
POLGÁRI TÁRSULÁS

A részletes program megtalálható a hátsó borítón.

Tartalom

Fejlesztési elképzelés régióinknak: Baross Gábor Terv	4
Kedvező volt a fogadtatás	14
Jövő év elején jönnek az új kiírások	15
A falu- és tanyagondnokságról	17
Petőfi Sándor Program a megmaradásért	19
A nagy kihívás: lesz-e pénz iskoláink megtartására	25
Szakoktatás a kassai ipariban	29
Kis falvak, nagy gondok	32
Alázat és kitartás nélkül nem megy	33
Ígéretet kaptak a kormánytól az elfeledett régiók	37
Vállalkozói inkubátorház Leleszen	39
Elektronikus önkormányzati kommunikáció 2015	41
Választójogi kódex I. rész	44

Helyreigazítás: Az előző számunkban megjelent *Elkezdődik-e Rozsnyón is a regionális egyeztetés?* című cikkünkben Páskaháza község esetében a táblázatban feltüntetett adat a helyes, tehát a faluban félnapos magyar nevelési nyelvű óvoda működik.

Egymást erősítve

Egyre gyakrabban halljuk, hogy Európa megváltozóban van. A migrációs hullám, amellyel egyelőre nem tud mit kezdeni, rányomja bélyegét a brüsszeli intézmények minden megnyilvánulására. Azóta is, hogy térségünk országai az Unió tagjává váltak, számtalan olyan probléma szőnyeg alá söprésére került sor, amelynek megoldottsága napjainkban sokat segíthetne. Az ilyen kérdések egyike az őshonos európai népcsoportok – kisebbségek – jogállása, mellyel inkább csak az Európa Tanács foglalkozott, megtéve jelentéseit és ajánlásait az Európai Uniónak, hogy aztán ne történjen semmi.

Ha visszapörgetjük az első évtizedet, amikor választott képviselőink voltak már az Európai Parlamentben, emlékezhetünk arra: mekkora gondot okozott nekik, hogy a régi tagországok képviselőivel megértessék: különbséget kell tenni őshonos kisebbségek és a bevándoroltak között, mivel a két kategóriát ők egyként kezelték, rendre összemosták és lesöpörték az asztalról. Kínkeservesen kaptunk egy mondatocskát a lisszaboni szerződésben, egy kiverejtékett keretegyezményt, amit csak az nem hagy figyelmen kívül és nem magyaráz a maga módján, aki nem akar. A nyelvi kartát is vígan ki lehetett és lehet mazsolázni, ne már hogy a szülőföldünkön otthon érezhessük magunkat. Az erősebb kutya vígan hegedül – elvégre: szankciók a többséget soha, semmilyen országban nem érték. Az esélyegyenlőségre és diszkriminációmentességre oly büszke mag-Európa csak néhány mainstream témában képes erre; nyelvi-etnikai őshonos kisebbségeinek az alapjogok is csak korlátozott mértékben járnak. Pedig hát mi, őshonos európai népcsoportok-etnikai kisebbségek reménykedtünk, hogy a XXI. század második évtizedében a mi helyzetünk javítására is sor kerülhet.

Az Európai Unió malmai lassan őrölnek. Ezt most is látjuk, amikor – tetszik vagy nem – vészhelyzet van az öreg kontinensen, mert a közel-keleti térség háborús tüzfészekiből és Afrikából milliók indultak el, s Európa és benne az Európai Unió halmozottan szembesül mulasztásaival. Nekünk azonban túl sok időnk nincs már: fontos, megoldandó feladataink vannak, melyeket nem halogathatunk. Folyóiratunk ezen száma is lehetőségek sorát veszi számba, példákat mutat be, melyekkel saját erőnkől is elkezdhetjük az önépítést. Tudatosítanunk kell: mindig, minden körülmény közt van esélyünk a megmaradásra, az építkezésre, soha nem egymás ellen, hanem egymást segítve, egymást erősítve kell cselekednünk.

Öry Péter

Fejlesztési elképzelés régióinknak: Baross Gábor Terv

A felvidéki magyarság egyik legnagyobb problémája, hogy a gazdasági kérdésekben nem tud kiállni saját régiójáért, egyúttal nem képes összefogni a Dél-Szlovákiában élő szlovákokkal, hogy a mindenkori kormány ne tudja látványosan diszkriminálni a térséget, melyben boldogulni kíván. Éppen a felzárkózás és lehetséges törekvések megfogalmazásának mérföldköve volt az elmúlt évben elkészült Baross Gábor Terv, amelynek munkálataihoz a felvidéki gazdasági értelmiség széles köre csatlakozott.

Miért kellett a terv?

Farkas Iván, az MKP gazdasági és régiófejlesztési alelnöke, aki a terv elkészítésének motorja volt, már a bevezetőben kiemeli, miért is van szükség erre a dokumentumra a jelenleg is fennálló körülmények közt. „A rendszerváltozást követő 24 év folyamán a Felvidékre nem készült olyan átfogó terület- és gazdaságfejlesztési terv, amely a kiindulási helyzet felmérése és értékelése mellett meghatározná a célokat és a prioritásokat, megjelöli a potenciális kitérés pontokat. A jelen fejlesztési terv tartalmazza a Dél-Szlovákiában fekvő 17 mai járás helyzetértékelését, SWOT- elemzését, valamint a járások területén található 28 kistérség lehetséges fejlődési pályáját, kitérés pontjait, ez utóbbiak a járások és kistérségek sajátosságaira, hagyományaira épülnek, és figyelembe veszik a jövőbeli lehetőségeket.

A terv elkészítése azért is időszerű, mert a vizsgált dél-szlovákiai/felvidéki 17 járás területén élők életszínvonala az utóbbi két évtizedben jelentős mértékben megváltozott, különösen, ha azt az ország további, középső és északi térségeiben élők életszínvonalával hasonlít-

juk össze. A 17 déli járás a kilencvenes évek közepéig Szlovákia (korábban Csehszlovákia mint szövetségi állam része) legfejlettebb térségei közé tartozott. Mindössze húsz év – történelmi távlatokban nagyon rövid idő – kellett ahhoz, hogy a viszonylagos kedvező helyzet alapjaiban megváltozzon. Mára már a Csallóköztől keletre, a Bodrogközig és az Ung-vidékig húzódnó térség, azaz Szlovákia 14 déli járása összefüggő leszakadó térséggé vált.

A fejlesztési terv időtávját 15 évre határoztuk meg: 2014-től kezdve egészen 2029-ig. Az időtáv választása nem véletlen, hiszen két európai uniós költségvetési, tervezési időszakot ölel föl, kiegészítve további egy évvel, amely során az uniós pályázatok lezárása, ill. kiértékelése még megtörténhet, viszont a tervhez rendszeresen készülnek majd 2-3 éves időszakot felölelő akciótervek, és a programozási időszakok alatt az egyes fejezetek teljesítési értékelésére is sor kerül.

A hosszú időtáv választását indokolta továbbá, hogy a stratégia számos olyan fejlesztési célkitűzést fogalmaz meg, amelynek megvalósítása csak ezen az időtávon valósulhat meg, illetve a cél-

kitűzések széles köre, erőteljes beruházás- és forrásigénye folytán 15 éves ciklusban tűnik elképzelhetőnek. Ez alól kivételt képez a közlekedésfejlesztési fejezet. Az e fejezetben felvázolt célkitűzések megvalósítása ennél is hosszabb időt – akár több évtizedet – igénybe vehet, ha figyelembe vesszük, mennyi beruházás valósult meg térségünkben a rendszerváltozást követő 25 év során.”

A programszerkesztő csapat sokszínűsége a terv átfogó jellegében is megmutatkozik, de természetesen olyan dokumentumról van szó, amelyet bizonyos szabályok alapján kellett szerkeszteni. Ennek – és néhány más jellegű, itt inkább nem részletezett szándéknak – lehetett a következménye, hogy a megjelenést követően az egyik médiumban annak hasonlóságait emelték ki más határon túli tervekkel, miközben nem voltak tisztában azzal, hogy maga a szakmai anyag a Kárpát-medencei elképzelésekhez csatlakozik. Erre azért is szükség volt, mert a 2010-es magyarországi kormányváltást követően déli szomszédainknál egyértelműen a közös gazdasági tér kialakításának fontossága mellett foglaltak állást, amely a Felvidék számára komoly lehetőséget

jelenthet hosszabb távon. Ezért aztán a Wekerle Tervhez kapcsolódva kialakított Baross Gábor Tervet nyugodtan nevezhetjük a felvidéki gazdasági összefogás elmúlt időszakban mutatott legfontosabb részének.

Ki volt Baross Gábor?

A tervet Baross Gáborról nevezték el, aki 1848. július 6-án Trencsén megyében, Pruzsinán született. Trencsén megyében megyei tisztviselő, majd 1875-től Győrben országgyűlési képviselő volt. 1883-tól közlekedésügyi államtitkár, 1886–1889 között Wekerle Sándor kormányában a közmunka- és közlekedésügyi miniszteri, majd 1889-től 1893-ig (haláláig) a kereskedelemügyi miniszteri tiszteletet töltötte be. Hivatali ideje alatt megreformálta Magyarország közlekedési rendszerét; nevéhez kötődik többek között a vasúthálózat kiépítése, a vasútvonalak jelentős részének államosítása, a folyam- és tengerhajózás fejlesztése, a flumei kikötő kiépítése, az Al-Duna szabályozása, a Vaskapu átalakítása, a hírközlés megreformálása, a posta és a távírda egyesítése, a Postatakarékpénztár és csaknem száz ipari szakiskola megalapítása.

A régió

Jól bizonyítja a munka hasznosságát, hogy a tavaly májusban bemutatott dokumentum megszületését hónapokig tartó közös munka előzte meg, amikor nemcsak steril irodai megbeszélések által igyekeztek a készítőik egy komplex szakmai anyagot alkotni, hanem a felvidéki településeket járva a helyi tapasztalatokat is meg kívánták ismerni. Az ugyanis nyilvánvaló, hogy a gazdasági tervezés szempontjából kulcsfontosságú felmérni a merőben eltérő állapotokat, amelyek Dél-Szlovákia régióit jellemzi.

„A környező országok esetében könnyebb a helyzet. Az egyik legfontosabb különbség a felvidéki magyarság és a Kárpát-medence egyéb, Magyarország határain kívül élő magyar közösségeihez képest a szlovákiai magyarság Szlovákián belüli földrajzi elhelyezkedése. Ez a hosszan elnyúló, több kompakt magyarlakta régiót egybefogó sáv a kárpátaljai viszonyokhoz áll a legközelebb. A felvidéki helyzet azonban

Kárpátaljától annyiban tér el, hogy a határsáv itt megközelítőleg háromszor olyan hosszú.

A második jelentős különbség, hogy a felvidéki magyarok által lakott régió sokféle tájegységre és nyelvjárásra tagolódik, ám ezek nagy része áthúzódik a határ déli oldalára, pontosabban történelmi egységet alkot a szomszédos magyarországi tájegységekkel és régiókkal. Ez természetesen nem jelenti azt, hogy ne lennének csak a felvidéki magyarságot jellemző tájegységek, mint például a Mátyusföld vagy Zoboralja, ezek kiterjedése azonban viszonylag kicsi, és számuk aránylag kevés.

A harmadik markáns különbség a múltban gyökerezik. Erdély vagy a Vajdaság esetében – de e tekintetben még Kárpátalja is megemlíthető – voltak olyan történelmi időszakok, amikor ezek a régiók valamilyen önkormányzattal, esetleg több-kevesebb önállósággal rendelkeztek, vagy hagyományosan önálló tájegységként voltak ismertek. Erdély és Partium, illetve a Székelyföld esetében ez nyilvánvaló. A Bánság korábban szintén került a magyar központi hatalomtól független helyzetbe. A Vajdaság a Bach-abszolutizmus idején rendelkezett önkormányzattal, de a volt Jugoszláviában is sikerült ezt kiharcolnia. A korábban sem önállósággal, sem határokkal, de akár valamiféle helyi identitással sem rendelkező Kárpátalja Csehszlovákia „föderalizálása” idején 1929-ben kapott valamiféle autonómiát, és a központi hatalom még egy címert is készített a számára. Megközelítőleg a mai Kárpátalja és Kelet-Szlovákia a koraújkorban Felső-Magyarországot jelentette. Ezek az önálló időszakok a magyarság szempontjából nem mindig ideális történelmi időszakban jöttek létre, most mégis valamilyen támaszt kínálnak a helyi, nemzetállamitól eltérő identitásuk kialakításában. Dél-Szlovákia Csehszlovákia létrehozása óta semmilyen, ezekhez hasonlítható öngazgattással sem rendelkezett.

A negyedik jelentős különbség Csehszlovákia, illetve Szlovákia esetében az, hogy Románia, Szovjetunió, majd Ukrajna, Jugoszlávia, majd Szerbia és Ausztria a belső közigazgatási felosztások esetében nagy vonalakban megőrizte a korábbi régióhatárokat. A romániai megyehatárok a Kárpátoknál még ma is kirajzolják az ezeréves országhatáro-

kat, Kárpátalja ma önálló körzet, a Vajdaság és a Szerbiához tartozó Bánság és Szerémség együtt, illetve Burgenland önálló tartományok, addig Szlovákiában a legkisebb közigazgatási egységeknek, a járásoknak is határozottan magyarellenes vonalvezetésük van. Ez az 1960-as úgynevezett „nagy” járások kialakítása óta még inkább szembeötlő. Ez a tendencia érvényesül az önálló Szlovákia közigazgatási reformjai során is. Szlovákia mai közigazgatási felosztása egyáltalán nincs tekintettel a hagyományokra, történelmi tájegységekre, sőt – nem egy alkalommal – még a napjainkra kialakult helyi vonzáskörzetekre sem.

A szlovákiai magyarság természetesen egyáltalán nem a legrosszabb helyzetben lévő magyar közösség a Kárpát-medencén belül. Az, hogy a népcsoport szinte teljes egészében közvetlenül a magyar határ mentén él, előnnyel is jár, hiszen ez a tény nagyon megkönnyíti az anyaországgal való kapcsolattartást.

Az elmondottak alapján kijelenthető, hogy Szlovákia területén néprajzilag színes magyarság él. A sok kis mikrorégiót, történelmi tájegységet sokkal nehezebb egy makrorégióba kapcsolni. A csehszlovákiai, majd szlovákiai magyarság sohasem alkotott egyetlen markáns tájegységet, makrorégiót, mi több, Erdellyel, a Vajdasággal és Kárpátaljával ellentétben még a helyi közigazgatás kialakításakor sem vették figyelembe sem a történelmi hagyományokat, sem pedig az etnikai határokat. A régió két nagyvárosa, Pozsony és Kassa, a régió periferiáin helyezkedik el. Kevesebb a természetes központ, nagyobbak az átfedések mind a felvidéki regionális, mind pedig a magyarországi központhoz viszonyítva. A fő ok, amely a leírtak ellenére mégis közösségé kovácsolta ezt a népcsoportot, Simon Attila történész szavai szerint a Beneš-dekrétumok voltak. „Ez volt az a külső sokk, ami minden itteni magyart azonos módon érintett, legyen pozsonyi polgár, zoboraljai vagy gömöri földművelő.”

Nyilvánvaló tény, hogy az ilyen körülmények között az egységes terv elkészítése komplex feladat, annál is inkább, mivel az elmúlt évtizedekben kialakult szerkezet, amelybe Szlovákia régióit elosztották, éppen a magyar kisebbség érdekeivel ment szembe.

„A struktúra messze nem felel meg az alapvető követelményeknek, nem veszi figyelembe a természetes régiókat, a közlekedési és kereskedelmi gócpontokat. Emiatt az állampolgárok máig nem szokták meg a megyei önkormányzatokat, nem fogadták el azok területi beosztását.

Mivel 2013-ban a kormány kinyilvánította szándékát, hogy a közigazgatási reform keretében átértékeli a megyei önkormányzatok beosztását, nem lehetünk közömbösek a kérdés és a lehetőség iránt.“

A szerkesztők konkrét, 25 megyés rendszert is felvázolnak, amely a magyar érdekeket is figyelembe venné, egyben pedig segítené a regionális együttműködést. Ennek hiánya ugyanis nemcsak a választási részvételben mutatkozik meg, hanem a gazdasági törekvések megvalósításában is.

Mivel a megyei önkormányzatok jelentős területfejlesztési és gazdaságfejlesztési (főleg a közútfejlesztés, a tömegközlekedés, az egészségügy és a szociális ellátás terén) hatáskörökkel rendelkeznek, olyan középszintű önkormányzati beosztás létrehozását kell szorgalmazni a terv készítői szerint, amelyet az ott élők igényeinek megfelelő, amelyet a sajátjuknak éreznek az emberek. E feltételrendszernek az évtizedek folyamán kialakult természetes régiók mentén létrehozott középszintű megyei önkormányzatok felelnének meg, amelyek figyelembe vennék a gazdasági, ipari, kereskedelmi központok körül kialakult természetes vonzáskörzeteket, a közlekedési útvonalak évtizedek folyamán kialakult rendszerét, a tömegköz-

lekedési kapcsolatokat.

Objektívan vizsgálva a kérdést azt is nyilvánvalóvá válik, hogy a szűkebb térségekben a célok elérésében eredményesebbek lehetnének a vállalkozók, ha nem tőlük fizikailag is távoli megyeközpontokba kellene utazniuk, amelyekkel szerves együttműködésük évek óta nincs. Éppen ezért az új rendszer az anyagi megtérülés mellett a szellemi felvirágzást is nagyban segítené.

Szlovákia a világban

A felvidéki magyarság helyzetében a rendszerváltozást követő évtizedek sok változást hoztak, ennek következtében ma már teljesen más szerepe van az ország gazdaságában, amelyet az ország vezetésének törekvései határoztak meg. A fejlődés főként az ezredforduló környékén volt kecsegtető, de a tátrai tigris is megtorpant és a gazdasági válság közepette nem tudta megtartani fejlődési ütemét.

A terv készítői úgy vélik, Szlovákia gazdasága öt olyan komoly, a makrogazdaság területén észlelhető strukturális problémával küzd, amelyet mielőbb orvosolni kell, különben az ország jövőbeni versenyképessége tovább romlik.

1. Szlovákia gazdasága a legnyitottabb az Európai Unióban, leginkább függ a kivitel alakulásától.

2. A hazai össztermék struktúrájában 2013-ra az ipar hányada lecsökkent 15%-ra, ez a gazdaság egészségtelen szerkezetére utal. Gyakorlatilag mini-

mális szintre csökkent az ország ipari teljesítménye, pedig a válság tapasztalatai azt mutatják, hogy a versenyképes ipari termelés nyújt biztos háttérrel, világos perspektívát egy gazdaságnak, nem pedig a szolgáltatások.

3. Szlovákia gazdaságának növekedését elsősorban nem a belső kereslet növekedése indukálja, hanem a kivitel alakulása, ami az ország külső gazdasági hatásokkal – konjunktúra, dekonjunktúra – szembeni érzékenységét nagyon magasan tartja, s ez az elkövetkező évtizedek várható, konstans dekonjunktúra jellemezte európai gazdasági környezetében sok kockázatot hordoz magában.

4. A kivitel egy lábón áll, jelentős mértékben a gépjárműipar termékei iránti kereslet alakulásától függ. A kiviteli struktúrában a többi termékcsoport nem meghatározó. A veszélyek csökkentése érdekében a szlovák kivitel szerkezetét további versenyképes termékekkel mielőbb diverzifikálni kell.

5. A szlovák gazdaság erősen duális szerkezetű. Az egyik oldalon a külföldi tulajdonú nagyvállalatok állnak, amelyek a kivitelén keresztül a hazai össztermék (GDP) növekedéséhez jelentősen hozzájárulnak, ám a bruttó nemzeti jövedelemre (GNI) kevés hatást gyakorolnak. A vállalatok profitjuk túlnyomó többségét kiviszik Szlovákiából. A gazdaság másik oldalán a túlnyomó többségében hazai tulajdonú kis- és középvállalkozások (KKV) és vállalatok vannak jelen. Szintén hozzájárulnak a bruttó nemzeti össztermékhez (GDP) és a foglalkoztatáshoz, valamint ez a szektor járul hozzá legerősebben a bruttó nemzeti jövedelemhez (GNI), amely az ország valós gazdasági gyarapodásának mutatója. A GDP növekedése ellenére Szlovákia GNI-ja évek óta csökken, ami a dualitás fokozódására utal. A nagyvállalatok a GDP-n belüli részesezése egyre nagyobb, míg a KKV szektor teljesítménye folyamatosan csökken. Az elmúlt években a hazai KKV-k állandó forráshiánnyal küzdöttek, de ezt a szektort sújtják legjobban az utóbbi kormányok elhibázott gazdaságpolitikájának eredményei, így az adó- és járulékkerhek folyamatos emelkedése, a bürokratikus terhek növekedése, a jogszabályi környezet állandó változása.

Mindezek pedig jól mutatják, hogy

ugyan a fejlődés egyértelmű, de ez nem hat ki a lakosság teljes körére, és a hazai vállalkozók nagy része jóval a lehetőségei alatt mozog. Az olvasó számára is nyilvánvaló, hogy a regionális különbségek miatt a nagyvárosokhoz képest jócskán elmaradó vidék problémája hatványozottan érinti a magyarlakta vidéket, hiszen a szlovákiai magyarság jobbára a kisebb településeken és falvakban él.

A Felvidék Szlovákiában

A fentebb vázoltak alapján egyértelmű, hogy a magyarlakta járások számára a Szlovákia megalakulása óta eltelt bő két évtized a szomszédos régiókhoz képest visszaesést hozott, miközben a gazdasági szerkezet teljes átalakulása főként az ország középső és keleti részén található vidékek veszélyes leépülését indította el.

A dél-szlovákiai járásokban élők (magyarok, szlovákok és más nemzetiségűek) életszínvonala az utóbbi évtizedekben alaposan megváltozott, különösen, ha összehasonlítjuk az ország középső és északi térségeiben élők életszínvonalával.

„A 17 déli járás a kilencvenes évek derekáig Szlovákia (korábban Csehszlovákia mint szövetségi állam része) legfejlettebb térségei közé tartozott annak köszönhetően, hogy az itt élők jelentős része két műszakban dolgozott. Ledolgozta napi nyolc óráját a munkahelyén, azután pedig a „második műszakban” dolgozott saját kertjében, szőlőültetvényén, üvegházában vagy főlíasiátrában. A fenti tényezők miatt a bruttó nemzeti összterméken belül az erre a térségre eső hányad jelentős volt, Pozsonyt leszámítva meghaladta a to-

vábbi térségekre eső hazai összterméki hányadot. Az itt élő családok jövedelme és életszínvonala a többi térségben élő családok jövedelméhez viszonyítva magasabb volt. Csupán húsz esztendő – történelmi távlatokban nagyon rövid idő – elég volt ahhoz, hogy a viszonylagos jó helyzet alaposan megváltozzon. A Szlovákia megalakulását követő két évtized alatt Dél-Szlovákia helyzete radikálisan megváltozott, mára a Csalóköztől keletre, a Bodrogköz, Ungvidékig húzódó térség, a 14 déli szlovákiai járás egy összefüggő leszakadó térséggé vált. Szlovákia jelenlegi gazdaságfejlesztési csomópontjai egyértelműen Pozsonytól a Vág mentén haladva egészen a Magas-Tátráig húzódnak. A fejlődőképes térségek közé tartozik továbbá a Felső-Nyitra mente, a Felső-Garam mente és a Hegyhát (Záhorie).

Ebben a kirekesztő, hátrányos megkülönböztetéstől sem mentes gazdaságpolitikában elvitathatatlan a mindenkori kormányok szerepe, hiszen a területfejlesztés, a gazdaságfejlesztés eszközei a mindenkori kormány kezében vannak. Különösen tetten érhető a negatív megkülönböztetés jelensége Szlovákiában, ahol az európai uniós források felhasználása a 28 tagország közül a leginkább központosított. Erre szolgáljon példaként az a tény, hogy a régióbeli települések fejlődését szolgáló források, a Regionális Operatív Program (újabbban Integrált Regionális Operatív Program) tervezése, a pályázatok elbírálása és a támogatás megítélése mind központosítva van, az egyik minisztérium kezében összpontosul. Az Európai Unió más országaiban nem találunk példát az ilyen mértékű központosításra. Ez a példa is jól alátámasztja térségünk hátrányosan megkülönböztetett helyzetét, amelynek eredménye

a fejlesztések elmaradása és ebből következően térségünk egyre inkább leszakadó jellege. Nem véletlen talán az sem (az eddig felsoroltak következménye), hogy a fiatalok közül arányaiban a legtöbben éppen Dél-Szlovákia térségéből vándorolnak el, és nem Kelet-Szlovákia leszakadó térségeiből, ahol a lakosság egy része teljesen kiközösítve, szegregáltan él.

A két évtizedre jellemző tendencia alól kivételt képez az az időszak, amikor a szlovákiai magyarság politikai képviselete egységes, és 1998–2006 között két kormányzati időszakban kormánytényező volt. Ebben az időszakban az országot alkotó nemzetrészek közötti feszültség látványosan csökkent, fokozottabb figyelem irányult térségünk, Dél-Szlovákia gazdasági igényeinek kielégítésére. A területfejlesztés és a gazdaságfejlesztés egyes részterületein komoly sikerek, fejlődés volt tapasztalható. A térség számos területen ledolgozta más régiókkal szembeni viszonylagos hátrányát, fejlődésnek és gyarapodásnak indult.

A leglátványosabb siker minden bizonnyal a komáromi Selye János Egyetem megalapítása volt 2003-ban, szimbolikus jelentőségű volt továbbá a Mária Valéria híd újjáépítése 2001-ben. Jelentős volt a későbbi fejlesztések alapját megteremtő R2-es déli gyorsforgalmi út elkerülő szakaszainak megépítése 2005 után.

Az elemzők egy része azonban úgy értékeli az időszakot, hogy az akkori gazdasági és területi fejlődés nem volt kellően széleskörű, **a kormánykoalícióban eltöltött nyolc év folyamán több figyelmet kellett volna fordítani a közlekedési infrastruktúra fejlesztésére és a munkahelyteremtésre.**

Szükséges azonban leszögezni, hogy ezekben az ágazatokban a magyarság politikai képviseletének erőteljesebb kormányzati szerepvállalása politikai okok miatt nem vált lehetővé. 2006-tól a dél-szlovákiai térségnek a gyorsuló leszakadása figyelhető meg. Nem mellékes körülmény, hogy ebben az időszakban, 2009-ben megszűnt a szlovákiai magyarság egységes politikai képviselete(...) Összességében kijelenthető, hogy Dél-Szlovákiának az országon belüli gazdasági helyzete az önálló Szlovákia létrejötte óta jelentő-

sen romlott. Míg a 90-es években az egy főre jutó GDP alapján a dél-szlovákiai területek az egyik legfejlettebbeknek számítottak, addig mára a Pozsony vonzáskörzetébe tartozó Csallóközt leszámítva a régió Szlovákia leszakadó térségei közé tartozik.“

Az utolsó mondatot olvasva talán még a gazdasági elemzéseket kerülő olvasó számára is nyilvánvalóvá válik, miért is növekszik az asszimiláció és az elvándorlás a magyarok között Szlovákiában, s rájövünk, a hasonló tervek készítése nem csupán a szakma számára jelentett óriási áttörést, hanem alapjaiban vizsgálta meg boldogulási lehetőségünket szülőföldünkön.

Mindehhez csak hozzájárul a szegénység állapota is, amely mellett a lehetőségek a fejlődésre a minimálisra csökkennek.

Szlovákiában meghaladja a 180 ezret azok száma, akik anyagi nélkülözésben kénytelenek élni, és szociális segélyért havonta a munkaügyi, szociális és családlügyi hivatalokhoz kell fordulniuk.

„A Komáromi járástól kelet felé haladva egészen Bodrogközig és Ungvidékig az összes járásban magas, az országos átlagot jóval meghaladó azok aránya, akik szociális segélyből kénytelenek élni, legtöbb esetben sanyarú körülmények között. Kritikus a helyzet Gömörben, ahol a lakosság megközelítőleg 10%-a él szociális segélyből. (...) A társadalmat leíró adatok jól kiegészítik és leírják a gazdaságban végbemenő negatív folyamatokat. A dél-szlovákiai/felvidéki társadalom egyre nehezebben viseli a negatív gazdasági megkülönböztetésből eredő terheket, ami mára már

a munkanélküliségi, szegénységi adatokon is jól visszatükröződik.“

A fejlődési útvonal

A Baross Gábor Terv többek közt a Szlovákia közigazgatási besorolás szerinti magyarul a vidékek gazdaság és társadalmi helyzetképét is felvázolja, amely során SWOT elemzés keretén belül igyekszik vázolni a nehézségeket, veszélyeket, erősségeket és lehetőségeket, vagyis az egyes alternatívákra világít rá.

A folytatásban aztán hangsúlyt kapnak az egyes ágazatok is, amely közül a mezőgazdaság és a turizmus mindenképp kiemelendő. Ezek azon területek, ahol a rendszerváltozást követően jóval többre voltak hivatottak Dél-Szlovákia régiói. A lemaradás egyértelmű, de az is nyilvánvaló, még most sem késő, hogy a természet adta kincseinket saját boldogulásunk érdekében hatékonyabban használjuk fel.

„Dél-Szlovákia magyarok lakta vidéke kitűnő természeti adottságokkal és termelési potenciállal rendelkező, tipikusan mezőgazdasági terület. A Csallóköztől a Mátyusföldön át a Duna és az Ipoly mente, a gömöri és a bodrogközi térség fejlett mezőgazdaságának és élelmiszeriparának köszönhetően még a rendszerváltás idején is nagyban hozzájárult Szlovákia és az említett térségek élelmiszerrel való nagyfokú önellátottságához. Szlovákia önállósulásának évében (1993) az ország az elfogyasztott élelmiszer 90%-át saját maga állította elő, 2013-ban ez az arány már csak 45% volt. Sajnos, mára ez már a múlté, a hazai agrárszektor és a ráépülő élelmiszeripar olyan mértékű hanyatlása következett be, amely egyes

ágazatok szinte teljes megsemmisüléséhez vezetett.

1993-ban, **Szlovákia megalakulásának évében tulajdonosként, vezetőként vagy dolgozóként több mint 300 ezer ember megélhetését biztosította a mezőgazdaság. 2013-ra a mezőgazdaságból élők száma mintegy 32 ezerre csökkent.** Az 1990-es évek közepéig az alábbi magyar érdekeltségű városok és környékük lakosságának megélhetéséhez járult hozzá meghatározóan a mezőgazdaság és az arra épülő élelmiszeripar (a teljesség igénye nélkül olyan települések, ahol legalább két élelmiszeripari létesítmény működött): Dunaszerdahely, Diószeg, Érsekújvár, Gúta, Nagysurány, Léva, Oroszka, Rimaszombat, Tóketerebes. További problémát jelent, hogy az agrárszektor előregeződésben van, az agráriumban dolgozók átlagéletkora jelenleg 53 év. Az ágazat hanyatlását jól jelzi, hogy sertésállomány húsz év alatt a felére csökkent (mintegy 600 000 darabra) a fejőstehén-állomány pedig az évek során 80 000 egyeddel esett vissza. Mindezen túl máig megoldatlanok a földtulajdonjogi viszonyok, illetve problémák vannak az erdőgazdálkodás és a környezetvédelem területén is, amelyek szorosan összefüggnek az agráriummal.

A mezőgazdaságilag művelt termőföld nagy része elaprózódott, a tulajdonviszonyok sok esetben rendezetlenek (a különböző nyilvántartásokból következő átfedések, hivatalosan át nem íratott örökölt földek, nyilvántartásba nem vett jogviszonyok, nagy az ismeretlen helyen tartózkodók aránya); másrészt a földhasználati viszonyokat a csereföldek (pótföldek) rendszere jellemzi, vagyis a tulajdonjogi viszonyok nincsenek összhangban a használati, illetve bérleti viszonyokkal.

A térség mezőgazdaságának és élelmiszeriparának hanyatlását, annak okait elemezve megállapítható, hogy a nagy gazdaságok és az élelmiszeripari üzemek rendszerváltást követő átalakítása gyakran csupán a helyi gazdasági lobbiszűk érdekeit szolgálta. Az európai uniós csatlakozást követő közös agrárpolitika Szlovákia számára még előnytelenebb helyzetet teremtett, nemcsak a dotációs politika területén, de a multinacionális élelmiszeripari konszernnek és értékesítési hálózatok korlátlan terjeszkedésének köszönhetően is. A helyzetet tovább súlyosbítja, hogy szinte megszűntek a háztáji gazdaságok, és alig akad őstermelő, illetve a kilencvenes évek elején létrejött kisebb családi vállalkozások és középvállalkozók is fokozatosan versenyképtelenné váltak, sorban hagynak fel a tevékenységgel, illetve szűnnek meg. Ez a folyamat együtt járt a vidéki életforma, életvitel és gondolkodásmód teljes átalakulásával, illetve leépülésével. Összességében kijelenthető, hogy a vidéki, mezőgazdasági jellegű térségek fokozatosan elnéptelenednek.“

A turizmus területén is nagy szükség van a támogatásokra, de a mezőgazdasággal ellentétben pusztán piaci alapon is működtethető egységekkel akár egy kis közösség számára is munkahelyeket lehet teremteni. A jelenlegi állapotot a terv készítői a szálláshelyek számának és kihasználtságának alakulásán 2008-2012 között a 17 dél-szlovákiai járásban mért adatai alapján térképezték fel. Ezek szerint a legtöbb szálloda és panzió az Érsekújvári járásban található, azt követi a Rozsnyói és a Dunaszerdahelyi járás, a fekvőhelyek számát illetően kiemelke-

dik a Nagymihályi járás, majd jelentős különbséggel második a Szenci járás, míg harmadik az Érsekújvári járás. A vendégek száma esetében Kassa város emelkedik ki a Nyitrai járás és az Érsekújvári járás előtt. Komoly szerepet játszik a vendégszám alakulásában a járasok urbanus jellege, illetve egy-egy nagyobb történelmi város jelenléte, hiszen Dél-Szlovákia térségében a lakosság számát tekintve Kassa a legnagyobb, míg Nyitra a második legnagyobb város. A vendégszámok számát tekintve az Érsekújvári járás meglepetésszerűen felzárkózott Kassa mögé, míg a harmadik helyen a Nyitrai járás áll.

„Amennyiben a 2012-es adatok alapján arányosítjuk a dél-szlovákiai járasok szállodáiban és panzióiban a férőhelyek számát az eltöltött vendégszámok számával, könnyen kiszámíthatjuk a férőhelyek kihasználtságát az egyes járasokban. Jól szemléltetik térségünknek az országos átlagtól való lemaradását, hogy a maga 26,8%-ával a legalacsonyabb országos adat volt 2012-ben Európában.“

A szerzők azonban tovább is mentek és fel is sorolták azon helyeket, amelyek régióinkben érdeklődést válthatnak ki a turisták körében.

Szenci járás: Napos-tavak Szencen, Szenci Vízpark, golfpálya Cseklészen, méhészeti múzeum Királyfán.

Dunaszerdahelyi járás: Csallókői Múzeum Dunaszerdahelyen, termálfürdő Nagymegyeren, Dunaszerdahelyen, Somorján és Nyárasdon, Szlovákia ring autó- és motorversenypálya

Dióspatonyban, golfpálya Bacsfán, a Tökési-holtág, a bősi víztározó a felvízcsatornával, halastó Böggellőn, tó Mihályfán, vízimalmok Dunatőkésen és Pozsonyepérsen, motocrosspálya Légen és Dénesden.

Galántai járás: a Királyi víztározó – vízisportok, Galandia vízpark Galántán, reneszánsz kastély, honismereti múzeum Galántán, a Vince-erdő termálfürdő és Vince-tó Diószegen, termálfürdő Felsőszeliben, vízimalmok Jókán és Tallóson, golfpálya Jókán, az Esterházyak klasszicista kastélya Szereden.

Vágsellyei járás: termálfürdő Deákiban, a Királyi víztározó – vízi sportok Nyitrai járás: Nyitra vára, Zobor-hegy, mezőgazdasági múzeum Nyitrán és a Nyitrai Képtár, Andrej Bagar Színház Nyitrán, Agrokompex kiállítási terület, a gimesi és az apponyi várromok, Château Apponyi-kastély Apponyban, Nyitra menti kerékpárút, Nyitra menti királyi borút, Remitázs víztározó Gímesen, 11. századi román kori templom Darázsiban.

Komáromi járás: a Magyar Kultúra és a Duna Mente Múzeuma Komáromban, a Jókai Színház Komáromban, Duna menti borút, komáromi erődrendszer, Európa-udvar jelentős szoborgyűjteménnyel Komáromban, római kori katonai tábor Izsán (Limes Romanum), termálfürdő Paton és Komáromban, wellnessközpont Paton, csillagvizsgáló Ógyallán, vízimalom Gútán, a csicsói morotva, a Dunai Ártéri Erdők természetvédelmi terület.

Érsekújvári járás: termálfürdő Pár-

kányban (Vadas), Érsekújvárbán (Emil Tatárik strand), Bellegszencsén és Tardoskedden, a bélai kastély, a római kori rotunda Bényben, hajókirándulások Párkányban és kilátás az esztergomi bazilikára, Párizsi-mocsarak és a Csenkei Erdőszytepp természetvédelmi területek, Duna menti borút és borturizmus Kürtön, Muzslán, Köbölkúton.

Lévai járás: Eszterházy-kastély, Dobó-kastély, vár, Barsi Múzeum és barsi csillagvizsgáló Léván, Franz Schubert emlékszoba Zselízen, hadászati múzeum Oroszkán, sziklába vájt lakóépületek Borfőn, vízimalom Hontbagonyán, termálfürdő Szántón és Hontvarsányban (Margit-Ilona), víztározó Báton.

Nagykürtösi járás: Kékkő vára, termálfürdő Alsósztrégován és Ipolynyéken, játék- és bábmúzeum.

Losonci járás: Nógrádi Múzeum Losoncon, Fülek vára, Somoskő vára, Ajnácskő vára, Bagolyvár, Gácsi kastély, közuhatag Sátorosbányán, Ruzsiná víztározó, motocrosspálya Fülekkovácsiban.

Rimaszombati járás: Gömörkishonti Múzeum Rimaszombatban, Csíz-fürdő, Murányi fennsík, víztározó Klenócon, csillagvizsgáló Rimaszombatban, karszt, barlang és napóra Derencsényben.

Nagyrócei járás: Murány vára, Murányi-fennsík.

Rozsnyói járás: Gótikus út, Krasznahorka vára, betleri kastély, dobsinai jégbarlang, gombaszögi barlang, Domica-aggteleki barlang, ochtinái aragonit barlang, szilicei jégbarlang, krasznahorkai barlang, Szlovák Karszt, Szlovák Paradicsom, a mauzóleum Krasznahorkán, vízesések, Sztratená-völgy, Görgői-tavak, Hernádszoros, Murány-szoros.

Kassa-vidék járás: Stószfürdő, Szádelői-völgy, Jászóvári apátság, várom Tornán és Szaláncon, melegvizes gejzír Herlányban, alsómislyei ásatások, sípályák Kavocsán, Stószon, Mecenzéfen, Alpinka golfpálya, keskeny nyomtávú vasút a Csermelyben, üdülőközpont Csermelyben, Bankón, a jászói szikla és barlang.

Kassa: Szent Erzsébet-dóm, II. Rákó-

czy Ferenc sírja, Orbán-kapu, zenélő szökőkút, Műszaki Múzeum, Repülő-múzeum, állatkert, botanikus kert, Állami Színház, Thália Színház, Állami Filharmónia, Kelet-szlovákiai Képtár, állandó rendezvények: Nemzetközi Békemaraton, Kassai Zenei Tavasz, Nemzetek és Nemzetiségek Fesztiválja, Közép-európai Színházi Fesztivál.

Töketeremesi járás: Tokaji borvidék, Rákóczi Múzeum Borsiban, Latorca természetvédelmi terület, Kisgéresi borpincék, Honismereti Múzeum, Andrássy Gyula mauzóleuma, Parics vízivára Töketeremesen, Dargói-szoros.

Nagymihályi járás: a zempléni víztározó, Vinnai-tó, tengerszem, Szinyai-halastó, vinnai vár, Vihorlat természetvédelmi terület, nagymihályi kastély.

Fontos tudatosítani, hogy éppen ez a terület az, ahol leginkább képesek vagyunk eredményt elérni, hiszen egy-egy sikertörténet másokat is meggyőzhet az iparágban történő befektetés értelméről. Az pedig nyilvánvaló, hogy a legnagyobb munkanélküliséggel sújtott dél-szlovákiai régiók rengeteg természeti kincset kínálnak, elég csak a Gömörre gondolnunk és amennyiben központi támogatást is kapnának az elképzelések, akkor a faluturizmus végre túlléphetne saját árnyékán.

Az igazsághoz ugyanakkor hozzátartozik, hogy míg befektetések területén Szlovákia a statisztikák szintjén legalább jól teljesít, ami nem látszik a magyaroktól vidéken, a turizmus egyébként sem erőssége az országnak, hiába vannak hegyei szép számmal, így aztán a másodrangúként kezelt felvidéki törekvések sikertelensége nem meglepő.

A kicsik nélkül nem megy

A fejlődés a déli régióban egyértelműen a kis- és középvállalkozások, vagyis a KKV-k által lenne megvalósítható, mert ugyan a kormány szociális programjai időről időre kecsegtetnek valamilyen reménnyel a nagyobb befektetések kapcsán, de építeni azokra nem érdemes. Éppen ezért a kisebb méretű gazdasági társaságok segíthetnek az előrelépésben, ha megfelelő szintű körülmények között dolgozhatnak.

A KKV-k térnyerését a terv készítői szerint az alábbi tények a hátráltatják leginkább:

- A belföldi inflációhoz (2013: 2,0% alatt) viszonyítottan aránytalanul magasak a KKV-hitelek kamatai.
- A KKV-k számára nincsenek kifejlesztve komplex program jellegű, a helyi/belföldi körülményekre szabott hitelezési programok, mert a Szlovákiában tevékenykedő multinacionális kereskedelmi bankok a saját külföldi tapasztalataikat igyekeznek alkalmazni.
- A bankok a KKV-k hiteligényeit nem rendszerszerűen, hanem inkább ad hoc üzleti tranzakcióként kezelik. Ezért a vállalkozók gyakran váltanak finanszírozó kereskedelmi bankot, a bank és a vállalkozó között nem alakul ki hosszú távú stratégiai jellegű üzleti kapcsolat.
- Hitel folyósításakor a kereskedelmi bankok túlnyomórészt továbbra is a „klasszikus” jellegű hitelfedezeteket alkalmazzák (céges ingatlanok, magán- és családi tulajdon), melyek becsült értéke sokszor magasán meghaladja a hitel összegét.

• Több kereskedelmi bank igyekszik mellőzni a mezőgazdasági termelés, kiskereskedelem ágazat társfinanszírozását.

• A kockázati tőke, illetve az induló vállalkozás finanszírozása Szlovákiában nagyon alacsony szintű.

• A szlovák pénzügyi-jogi környezetből hiányzik a szövetkezeti típusú banki tevékenység.

• El kell dönteni, hogy az energiaellátás vállalkozás vagy közérdekű szolgáltatás keretében történjen-e. A társadalmi igények figyelembe vétele mellett az energiaárak gyakran indokolatlan, művileg fenntartott magas árát tekintve indokoltá válik a nonprofit jellegű közérdekű energiaszolgáltatás. Hiszen a monopolhelyzet megszüntetését követően az Európai Unióban még ma is Szlovákiában kínálják az egyik legmagasabb áron a vállalkozói és vállalati szektornak a szolgáltatott villamos energiát. Meg kell változtatni a közbeszerzés európai uniós szabályozását oly módon, hogy az áru vagy a szolgáltatás árának mindenhatósága helyett a szállító kiválasztásakor az ár mellett legyen fajsúlyos tényező a szállító helyi vagy regionális referenciája, helyi vagy regionális beágyazottsága, az áru vagy a szolgáltatás ár-érték aránya. Ennek köszönhetően jobb minőségű és kedvezőbb árut, szolgáltatást rendelhetnek meg a közbeszerzők, vagyis mindazok, akik a közpénzekből gazdálkodnak. Ennek értelmében nagyobb hangsúlyt kell

a jövőben fektetni az innovációra, a minőségi, környezetvédelmi, szociális, munkaügyi és egészségügyi szempontokra. Miközben helyzetbe kerülhetnek a helyi vagy a régióban tevékenykedő kis- és középvállalkozók.

• Rendezni kell végre a fővállalkozó és az alvállalkozók közötti jogviszonyt, különösen a számlák kiegyenlítése területén. Javasoljuk, hogy amennyiben a beszerző a fővállalkozó számára bizonyíthatóan megtérítette a kiszámlázott összeget vagy annak egy részét, törvény kötelezze a fővállalkozót, hogy ezt követően hét napon belül a fenti megtérítés arányában az alvállalkozók számláit egyenlítsse ki. Ennek hiányában szigorú szankciókat kellene életbe léptetni. Enyhíthetnénk ezzel a másodlagos fizetéseképtelenséget, a mai kedvezőtlen, esetenként súlyos gyakorlatot, amikor a kiegyenlítetlen számlák miatt az alvállalkozó képtelen dolgozóinak az általuk elvégzett munkát kifizetni.

• Tegyük vonzóvá térségünket a beruházások számára. Alaposan javítani kell a jogérvényesítést, csökkenteni kell a vállalkozások adó- és járulékkerheit, valamint adminisztratív terheit. Fel kell újítani a közlekedési infrastruktúrát. A vállalkozók számára hozzáférhetővé kell tenni a hiteleket, forrásokat, akár az Európai Unió fejlesztési forrásainak bevonásával. A szomszédos országok gyakorlatához hasonlóan végre Szlovákiában is lehetővé kell tenni az előnyös uniós források közül a JESSICA és JEREMIE befektetési források

felhasználását. Mérsékelni kellene a vállalkozókat érintő jogszabályi változások gyakoriságát, ezáltal lehetne stabilizálni a vállalkozási környezetet. A magántulajdon, a közösségi tulajdon és az állami tulajdon egyenlőségét az alkotmány szavatolja. Ennek tükröződnie kell az adózási gyakorlatban is, különösen az adóbefizetések és visszafizetések terén.

Úttalan utakon

Dél-Szlovákia gazdasági elmaradottságának hátterében kiemelt szerepet kap az infrastrukturális fejlődés hiánya. A külföldi beruházások szempontjából az elmúlt másfél évtizedben mindig is kulcsfontosságú volt az **úthálózat** kiépítettsége. Tanúi lehetünk annak, hogy a mindenkori szlovák kormány autópályákat vagy gyorsforgalmi utakat épített azon országrészekben, ahova, euróban számítva, több százmillió euró beruházások érkeztek. Ezek viszont elkerülték a déli régiót, de az autópályák és gyorsforgalmi utak hiánya nemcsak nehézkessé tette a közlekedést, szállítást a vidéken, hanem a beruházók szempontjából is kevésbé népszerűvé vált az ország déli része. Példaként elegendő megnézni a csallóközi régió városait, melyeknek elhelyezkedése (három város is a főváros közelében fekszik) lehetővé tenné, hogy szlovákiai szinten központi szerepet töltsenek be. A jelenlegi helyzet ugyanakkor az, hogy az úthálózat hiányában a Dél-Komáromot jócskán meghaladó lakosságú és területű felvi-

déki város csupán árnyéka a déli szomszédjának. „Az autópályákkal és az autótutakkal kapcsolatban mindenekelőtt le kell szögezni a következőt: amennyiben 25 éve a két nagyváros, Pozsony és Kassa összekötése volt a cél, akkor a D1-es autópálya esetében a műszakilag, szakmailag leggyorsabb és legolcsóbb megoldás a déli járásokon, sík terepen át haladó változat lett volna. Egyrészt az eddig beruházott anyagi eszközökből már régen elkészült volna az autópálya, s nem csupán Kassáig, hanem egészen a szlovák–ukrán határig, másrészt a fennmaradó anyagi eszközöket máshol ruházhatták volna be. A kérdésben újfent a magyarlakta területek számára hátrányos politikai döntés született: a D1-es Dél-Szlovákiát/Felvidéket elkerülő nyomvonalával kijelölték a gazdaságfejlesztés fő területeit. Az R7-es déli autótút első szakaszának építési tervei elkészültek, a vonatkozó telkek tulajdonjogának rendezése lezajlott. A Csallóköz egyre mélyülő közlekedési gondjainak megoldása érdekében haladéktalanul el kellene kezdeni az első szakaszok építését. A további szakaszokon elengedhetetlen, hogy olyan nyomvonal-módosításra kerüljön sor, amelynek köszönhetően Érsekújvár városát a majdani autótút délről, Gúta, Bajcs, Udvard érintésével kerülje el. A Gútán, Komáromban, Párkányban, Zselízen és azok környékén élők alapvető érdeke ezt kívánja meg. Az autótút tovább haladva Léva és Nagykürtös érintésével Losoncon kapcsolódhatna az R2-es autótútra. A D4-es pozsonyi körgyűrűvel együtt az R7-es autótút képezné a főváros, Pozsony közlekedési gondjainak leghatékonyabb megoldását, emiatt az R7-es egyértelműen szakmai beruházásnak tekinthető.

Az R2-es déli autótút két elkerülő szakasza (Osgyán, ill. Füge-Tornalja) 2005–2008 között megépült. Kívánatos lenne a szakaszok mielőbbi összekötése, valamint az építkezés folytatása keleti irányban Kassáig, ill. nyugati irányban Zólyomig. A Rozsnyó és Méhész közötti, mintegy 30 km hosszú szakasz tervdokumentációja elkészült, ez a szakasz kerülné el Szoroskő hajtúkanyarjait.

Az R4-es észak-déli irányú autótút Kassa és Migléc (az országhatár) közötti szakaszának jelentős része már elkészült. Magyarország kormánya elkötelezte magát, hogy rövid távú célkitűzésként folytatja az M30-as autópálya

építését Kassa irányában Miglécig. Ezek a szakaszok a Via Carpatia európai közúti folyosó részét képeznék.

A CETC-Route 65 észak-déli irányú európai közúti folyosó részét képezné a szlovákiai D2-es autópálya. Ennek folytatása lenne Pozsonyt az országhatárral összekötő 2+2 sávú autótút, ill. annak folytatása, a Magyarország nyugati megyéin haladó M15-ös autópálya. A CETC-Route 65 Svédország déli részét kötné össze Horvátország északi tengerpartjával.

Valahol a két észak-déli irányú autótút között haladhatna a középső észak-déli irányú autótút, amely összekötné Szlovákiát Magyarországgal. Szlovákiában ez az R3-as autótút lehetne, amelynek Zólyomtól délre haladó szakaszán korábban három nyomvonal merült fel. Az eredeti, Zólyom–Korpona–Ipolyság nyomvonal, amely találkozhatna a magyarországi M2-es autópályával. Gond, hogy a két ország közlekedési hatóságai nem tudnak megállapodni a két út találkozási pontjában. Alternatívát jelenthetne elsősorban az R1-es autótútról a Garamszentbenedeknél történő leágazás és annak folytatása a Garam mentén Léva, Zselíz érintésével egészen Párkányig. Itt egy új Duna-híddal összekapcsolódhatna az R3-as a készülő M11-es gyorsforgalmi úttal, amely a jövőben az M1-re kapcsolódna. E változat előnye, hogy az új Duna-híd összekapcsolná az iparosodott, ám gyenge közlekedési infrastruktúrával bíró esztergomi térséget és a kevésbé iparosodott, ám sokkal jobb közlekedési infrastruktúrával

rendelkező párkányi térséget, így erős ipari, logisztikai bázis jöhetne létre. Harmadik változatként még felmerült az R3-as Garamszentbenedektől Léva felé, majd Ipolyság irányában elkanarodó változata. 2006-ban elkészült a három változat megvalósíthatósági tanulmánya, a környezetvédelmi, gazdasági és szociális összehasonlító tanulmány. Mindezek eredménye, hogy a legelőnyösebb a második változat, ám a szlovák közlekedési hatóság 2007-től csupán az első változattal számol, megszüntette a három változatban való gondolkodást és előkészítést.

Hosszabb távon számításba jöhetne: az M3-as magyarországi autópálya Záhony irányában megépülő leágazását Királyhelmec és Nagykapos érintésével össze lehetne kötni a szlovákiai D1-es autópálya keleti, Kassán túli szakaszával.“

A terv célja

A szerkesztők úgy vélik, a Baross Gábor Tervben megfogalmazottak alapján a szlovákiai magyarság számára az a cél, hogy olyan gazdasági erővel rendelkezzen, amely hangsúlyosabb tényezővé teszi a szlovák gazdasági életben, és biztosítja, hogy ez az erő a jövőben ne csak az egyén, hanem a közösség érdekében is kamatozzon. **A szlovákiai magyarság megmaradásának, identitása megőrzésének és hatásos érdekérvényesítésének alapja nemzetgazdasági erejének és a magyarlakta települések népességmegtartó képességének biztosítása, az ehhez szükséges gazdasági, szakképzési és felsőoktatási, infrastrukturális be-**

avatkozások támogatása. Ez az erő alapoza meg a számunkra különösen fontos régiók gazdasági megerősödését, ezáltal a magyarság jövőbeli kulturális, szellemi fejlődését.

Ennek indokaként felsorolják, hogy a felvidéki magyarság Szlovákia magalakulása óta folyamatosan teret veszít a gazdaságban, aminek eredményeként nő a fiatal korosztály elvándorlása, illetve fokozatosan csökken a magyarok száma és aránya a szlovákiai lakosságban belül. A negatív gazdasági és társadalmi folyamatok megállítása, illetve visszafordítása elsődleges fontosságú a szlovákiai magyarok megmaradása szempontjából.

„A Baross Gábor Terv megvalósítása jelentős erőforrásokat igényel, amelyeket elsősorban a szlovákiai uniós és területfejlesztési forrásokból kellene megoldani. Mindez az elmúlt 20 év szlovák központi politikai és fejlesztési tapasztalatai alapján nagy kihívást jelent majd a szlovákiai magyarság számára, de ez a probléma nemcsak a szlovákiai magyarság esetében áll fenn, hanem minden Kárpát-medencei magyar kisebbség esetén.

A Wekerle Terv lehetőséget nyújt a Kárpát-medencei magyarságnak a gazdasági kibontakozásra, amelyhez illeszkedően a Kárpát-medencei magyarok az elmúlt években megalkották a saját gazdaságfejlesztési terveiket. Ezek sikeres

megvalósításához azonban mindenképpen szükséges a magyar kormányzat segítségére is. A Magyarországot körülvevő országok fejlesztési pénzeinek sikeres lehívásához, illetve a Wekerle Terv magyar kormányzati forrásainak sikeres felhasználásához mindenképpen szükséges egy olyan intézmény felállítása, amely sikeresen tudja koordinálni és támogatni a Wekerle Tervhez kapcsolódó gazdaságfejlesztési stratégiák megvalósítását. Egy ilyen szervezet lehetne a javaslatunk alapján a Kárpát-medencei Magyar Gazdaságfejlesztési Ügynökség (KMGÜ).

A Kárpát-medencei magyar kisebbségek legtöbb esetben nem versenyképesek az uniós források megszerzésért folyó versenyben, ezért a KMGÜ legfőbb operatív feladata az lenne, hogy szakmailag és pénzügyileg elősegítse a Kárpát-medencei magyar érdekeltségű gazdaságfejlesztési programok és projektek megvalósítását.”

Összegzés

A Baross Gábor Terv tehát egy olyan komplex szakmai anyag, amely másfél évvel az elkészülte után is aktuális, hiszen a szlovákiai magyarság problémái változatlanok. Képtelenek vagyunk megfelelő szerepet vállalni a gazdasági érdekeink képviselésében, s ameddig ez így lesz, addig a fejlődési lehetőségek is korlátozottak, hiszen a szlovákiai poli-

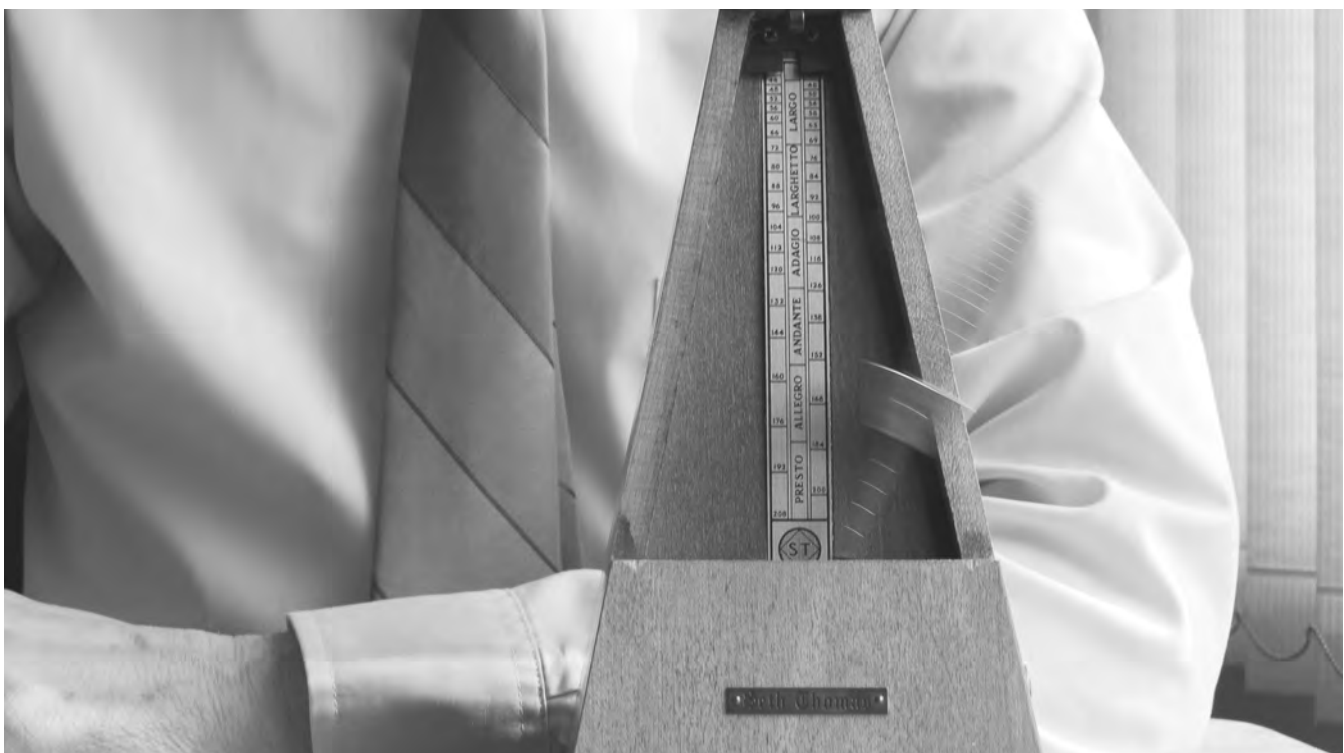
tikai elit számára másodrangúak a dél-szlovákiai polgárok érdekei.

Ennek fényében elmaradnak azok az intézkedések, amelyek a 17 magyar lakta járás felvirágzását céloznák meg, nem épül ki a megfelelő infrastruktúra, a helyi turizmus nevelésére támogatást kap és a felvidéki kvv-k sem számíthatnak bőséges adókedvezményekre, a sor pedig tovább folytatható.

Mindezek közepette viszont magunk is tehetünk a saját érdekeink érvényesítése érdekében, akár a megyei és helyi önkormányzatok, vagy az EU kínáta lehetőségeken keresztül, amelyek ilyen módon könnyebben elérhetőek. Továbbá a problémák felismerésével, amelyre az átfogó szakmai anyag tökéletes lehetőséget biztosít, arra is rájöhethetünk, melyek azok a területek, ahol saját ötleteink útján javulást érhetünk el. Nem szabad elfeledni, a felvidéki lét felvirágzása is kis lépésekkel indul, amelyeknek köszönhetően a nagyobb tervek is megvalósíthatóak. A fontos háttér megteremtése céljából pedig támaszkodhatunk a létező Kárpát-medencei tapasztalatokra és kapcsolatokra, amelyeket az anyaország támogatásával az elkövetkező időszakban tovább építenek majd a fejlődő rendszerek.

Rajkovich Péter

(A szerző közgazdászként részt vett a Baross Gábor Terv szerkesztésében)

Kedvező volt a fogadtatás

A szakmai dokumentum kidolgozását Farkas Iván gazdaságpolitikus irányította, akit a tavaly májusban bemutatott terv utóéletéről kérdeztünk.

Mit gondol, mennyire érvényesek a BGT célkitűzései napjainkban?

– A Baross Gábor Terv célkitűzései mit sem veszítettek időszerűségükből, hiszen a szerzők tanácsa számos konkrét célkitűzést foglalt a tervbe, a célkitűzések megvalósításának időkeretét pedig 15 évben szabta meg. A terv kidolgozásának kezdete óta néhány célkitűzés megvalósult, vagy a megvalósulás irányába halad. Hogy miért nem több, annak egyik legfőbb oka, hogy a fejlesztési források megpályázhatósága szempontjából „légüres” térbe kerülünk. A régi fejlesztési időszak pályázati felhívásai elfogytak, az új időszak pályázati felhívásai éppen e napokban jelennek meg. A köztes időszakban pedig nem volt mit megpályázni.

Sikerült eljuttatni a tervet a célközönségéhez?

– A visszajelzések alapján, amelyeket a polgármesterektől, vállalkozóktól és a fejlesztési szakmától kaptunk, minden bizonnyal. A Baross Gábor Tervet érintő reakciók, vélemények nagy többségben kedvezőek voltak.

Lát előre lépést a szlovák kormány gazdaságpolitikájában a déli régiókat illetően?

– A földművelési tárcánál érzékelem a legkomolyabb változásokat, több tekintetben a tárca illetékeseinek, irányvonalának közeledését a Baross Gábor Tervben megfogalmazott konkrét célkitűzések irányába. Egy-két tekintetben ez tükröződik az új támogatási rendszerben is, bár erőteljesebb változások

kat is el tudunk volna képzelni. Főleg a kézműves mezőgazdaság szélesebb körű támogatását, a termelési-értékesítési hálózatok, szövetségek ösztönzését illetően. Alaposabb változásokat vártunk a területi alapú, anyagi jogú támogatásokat illetően, hiszen területi elosztásban, régióink számára sokkal méltányosabb rendszert is el tudnánk képzelni.

A következő nagyberuházás, az új gépkocsigyár feltehetőleg Dél-Szlovákia északi peremén, a Zoboralján épülhet fel. Számos munkavállaló Nyitra megye déli járásából fog ingáználni új munkahelyére. E tekintetben is megállapítható, hogy a korábbi merev hozzáálláshoz képest érzékelünk némi elrugaszkodást. Az igazi eredmény azonban az lenne, ha az új gépkocsigyár beszállító háttérparának egy része Nyitra megye déli járásában telepedne meg. Fogadókészség és képesség itt is van, térségünkben is léteznek zöldmezős és barnamezős ipari parkok. Amennyiben ez megvalósulna, akkor jelentős lépést tennénk a Baross Gábor Terv egyik sarkalatos célkitűzésének megvalósítása felé. Legalábbis az ország nyugati térfelén. Folytatni kellene a sort az ország keleti irányába.

Milyen további konkrét célkitűzések valósultak meg a Baross Gábor Tervben foglaltak közül?

– Szlovákiában a szakmunkásképzés keretében duális képzésre tett javaslat elsőként a Baross Gábor Tervben fogalmazódott meg. Örömmel fogadtuk,

hogy azóta ez a képzési forma törvényerőre emelkedett. Az örömben ürem is vegyült, hiszen terveink alapján a szakközépiskoláktól nem vontunk volna el forrásokat amiatt, hogy a duális képzés keretében a tanulók egy részének szakmai képzése vállalatoknál vagy vállalkozóknál valósul meg. Másik célkitűzésünk is elmozdult a megvalósulás irányába, jelesül a hazai élelmiszeripar fellendítése. Az alapélelmiszerekre kirótt hozzáadott értékadó kulcsának lecsökkentése 10 százalékra minden bizonnyal a hazai élelmiszereket fogja érinteni, amennyiben a kormány költségen határozza meg a vonatkozó alapélelmiszerek keretét. Néhány napja hallottam a Dunaszerdahelyi Magán Gimnázium fenntartójától, A. Szabó Lászlótól, hogy a gimnázium tantervébe sorolják a pénzügyi, gazdasági és vállalkozási alapismeretek című tantárgyat, amely hihetetlen ürt töltene be a 21. század elején. E célkitűzés hatása nem azonnal, bizonyára évek múlva mutatkozna meg, de alaposan.

Hogyan lehetne tovább dolgozni a terven?

– A szerzők tanácsában meghatároztuk, hogy bizonyos időközönként, 1-2 évente kiértékeljük a terv megvalósítását. Szakmai konferencia keretében, amelyen áttekintենék a terv megvalósult célkitűzéseit. Hamarosan elérkezik ennek az ideje, hiszen 2014 májusában mutattuk be a tervet a szakmának és a nagyközönségnek.

Rajkovich Péter

Pályázni nemcsak lehet, pályázni – kell!

Jövő év elején jönnek az új kiírások

A közelmúltig kissé kiestek a figyelem középpontjából az Európai Uniótól közvetlenül elnyerhető támogatások. Pedig a határon átnyúló projektek az Európában élő teljes magyar nemzeti közösség további fejlődését szolgálhatják. Magyarország ezen a téren az Magyar Fejlesztési Központnak köszönhetően együttműködik Szlovákiával, Romániával, Horvátországgal, segítve a felzárkózó Szerbiát és Ukrainát, illetve az ezekben az országokban élő magyarokat. A 2014-2020 közötti ciklusban több mint 130 milliárd euró értékű közvetlen forrás nyílik meg több mint félezer pályázatban, amiből az anyaországon kívül élő magyar pályázók is részesülhetnek. Az önkormányzatok, civil szervezetek, alapítványok, cégek és kulturális szervezetek által elnyerhető támogatásokról van szó, amelyek nem az ún. strukturális alapokból érhetők el, hanem közvetlenül Brüsszelből. A pályázatok döntően konzorciálisak, több országból származó résztvevők összefogásával is elnyerhetők.

A honlapról és annak kihasználásáról **Kiss Antal** miniszteri megbízottal, a Magyar Fejlesztési Központ ügyvezető igazgatójával beszélgettünk.

Idén júliusban a Magyar Fejlesztési Központ magyar nyelvű honlapot indított (www.palyazatokmagyarul.eu), amely a pályázókat tájékoztatja a közvetlen uniós pályázati lehetőségekről. Ez azért is fontos, mert sok pályázót eddig az angol nyelvtudás hiánya tántorított el a lehetőség kihasználásától. Ezért óriási segítséget jelent a magyar honlap.

– A Magyar Fejlesztési Központ gondolatának megszületésétől kezdve szándékunk volt egy honlap elindítása, hogy a pályázatok iránt érdeklődőket minél szélesebb körben tudjuk tájékoztatni. Eddig egységes rendszer nélkül, többkapus tájékoztatási és projektmenedzseri rendszerben kellett a pályázóknak eligazodniuk, ami gyakran nem volt egyszerű. A koordináció hiányában több tényező akadályozta a hatékony pályázást. Az MFK fél évvel ezelőtt kezdte meg működését. A budapesti székhelyű, brüsszeli irodával is rendelkező központ célja a közvetlenül lehívható európai uniós források elérhetővé tétele a Duna Régió magyar anyanyelvű lakossága számára. Ahhoz, hogy ezek a pályázatok eljussanak az érintettekhez, elengedhetetlen volt egy magyar nyelvű, a közösség számára átlátható, könnyen kezelhető honlap létrehozása.

Tudomásunk szerint óriási az érdeklődés iránta, illetve a pályázatok iránt.

– Eddig több mint háromszázezer oldal-töltést regisztráltunk, és hetvenezer körüli az egyéni érdeklődők száma. Ez mind azt igazolja, hogy hiánypótló honlapot sikerült indítanunk, amelyet folyamatosan bővítünk. Természetesen szükség van további fejlesztésekre, hogy a felhasználók számára még érthetőbben tudjunk információkat szolgáltatni, még gördülékenyebbé és átláthatóbbá tegyük a pályázás menetét.

Több pályázati határidő azonban szeptemberben, októberben lejárt, illetve hamarosan lejár.

– Valóban, már nagyon sok pályázat bezárt, és az őszi pályázati kiírási boom gyakorlatilag véget ért. Nem kell kétségbe esni, már készülünk a következő, jövő év elején történő kiírási ciklusra.

Mekkora összegekről és milyen területekről beszélünk?

– Az operációs időszakban, tehát az elkövetkező hét évben 130 milliárd euró áll rendelkezésre az egész európai uniós közösség számára. 79 milliárd euró van a Horizont 2020 keretében, ami alapvetően a kutatást, fejlesztést, innovációt, oktatást, közlekedést, környezetvédelmet célozza meg, különböző tudományági területeken. Ez a „nagy” csomag, de a maradék 61 milliárdot sem kell lebecsülni, az egy másik alap, amely az élet szinte minden területét lefedi. Ezeket az alapokat ma-

gyarul, közérthetően ismertetjük (kultúra, sport, kisvállalkozások stb.).

Hogyan kapcsolódhat erre egy felvidéki magyar vállalkozás, önkormányzat, kulturális szervezet?

– Ennek semmilyen akadálya nincsen. Ha valaki pályázik, akkor egy kérdőív kitöltésével eljut egy oldalra, ahol a Magyar Fejlesztési Központ által minősített, a közvetlen brüsszeli források tekintetében tapasztalt pályázattíró és menedzsmint cégek közül választhat magának együttműködő partnert. Ezek a cégek alkalmasak arra, hogy egy-egy projektet benyújtson az uniós pályázati rendszerbe. Az internet világában néhány perc alatt fel lehet venni a kapcsolatot, és ezek a cégek egy felvidéki, erdélyi, délvidéki magyar pályázatát be is tudják adni. De azt remélem, hogy hamarosan lesznek felvidéki, és akár egész Szlovákiára kiterjedő, megfelelő felkészültségű csapatok.

Ön egy kamarai szaklapnak azt nyilatkozta: a pályázni lehet szemlélet helyett jó lenne, ha meggyökeresedne az a szemlélet, hogy pályázni kell.

– Pontosan. Senki se kényelmesedjen el, mert az operatív programból a támogatások kormány- vagy régiós szinten, de akár vállalkozások szintjén is elérhetőek, de az unióban azért van ez a pályázati rendszer is, hogy az országok konzorciumba szerveződve, közösséget-közösségeket

építve találják meg a közös fejlődés lehetőségét. Mivel a konzorciumi partnerség kultúrája még nem alakult ki Magyarországon, ezen hiányosság kiküszöbölésére is külön hangsúlyt kell fektetnünk. Hogy valóban európai közösséget alkossunk. Ezért kell pályázni, illetve – látva a mostani eseményeket – rá kell döbbernünk arra, hogy mi is az Európai Unió értelme. Most már nem Nagy-Magyarországban, Nagy-Szerbiában vagy szlovák nemzetállamban, hanem nagy Európában kell gondolkodni. Csak ez nyújthat menedéket az itt élő négyszázötven-ötszáz millió embernek bármilyen szellemi, fizikai, lelki vagy gazdasági nyomással szemben. Európai közösséget kell építeni, és ezek a pályázatok ezt szolgálják. Tudni kell élni velük. Ezt meg kell tanulni, hiszen ebben le vagyunk maradva mi, magyarok, úgy is, mint magyar közösség, de mint ország is. De bizonyos, hogy le van maradva Szlovákia is.

Mik például a civilek, önkormányzatok lehetőségei?

– A Europe for Citizens program az, amely a polgárok Európájára vonatkozik, ahol húszszertől százötvenezer vagy nagyobb volumenű kulturális rendezvényekre ötvenezer eurós támogatást lehet igényelni, de ez is konzorciumot, együttműködést igényel. Ez vonatkozhat a Duna-régióra vagy a Kárpát-medencére, de azért jobb lenne ezen kissé túllépni, és nem baj, ha egy francia, olasz vagy németországi partner is szerepet kap. Ezt is meg kell tanulni. Ahogy nézegetjük az adatokat, eddig az önkormányzatok ezen a téren elég gyengén szerepeltek.

Nagyobb esélye van tehát annak a pályázónak, aki több országot érintő konzorciumot tud létrehozni?

– Először is: meg kell felelni az elvárásoknak. A közvetlen bizottsági források többsége konzorciumi partnerséget ír elő, így több ország összefogása nemcsak lehetőség, hanem alapkritérium. Hozzáte-

ném, hogy a régi tagországokkal adjunk be pályázatot, hiszen ezeknek a forrásoknak – kimondva-kimondatlanul – azok a régi tagországok a kedvezményezettjeik, amelyek a korábbi strukturális alapokból nem kapnak támogatást, mint például Magyarország vagy Szlovákia.

A magyar kormány azt kommunikálja, hogy minél előbb szeretne minden pályázatot kiírni, hogy ne legyen úgymond „kapkodás” a ciklus vége felé. Ebben az esetben is érvényes: igyekezzünk?

– Nem szabad ezt a két dolgot összekeverni. Amit a kormányok írnak ki, azok az operatív programok, amit kiír a magyar, a szlovák, a lengyel és a többi kormány. Ezek a felzárkóztatási, nagy volumenű pályázatok. Amiről mi most beszélünk, ezeket az Unió folyamatosan írja ki 2020-ig, tavaszi-őszi kiírási rendjében. Azt is fontos szem előtt tartani, hogy 2020 után az Európai Strukturális és Beruházási Alapokból a régióknak számára lehívható összeg csökkenni fog, tehát a közvetlenül lehívható bizottsági források sokkal fontosabb szerephez jutnak majd. Az MFK tevékenységével azt szeretné elérni, hogy minél több információt és motivációt nyújtson a gazdasági szereplők részére.

Vannak esetleg előnyt élvező területek, témakörök a pályázatok esetében?

– A kör tág, de ahogy említettem is, ide tartozik az innováció, a kutatásfejlesztés, az európai versenyképesség megőrzése, amelyre a források hatvan százalékát fordítják, de ezen túl például a kiberbiztonságtól kezdve az élelmiszerbiztonságon keresztül a turizmus fejlesztéséig, a kultúrától a sportig nagyon sok területet említhetnénk. Minden témakör megtalálható a honlapunkon.

Az MFK tájékoztató napokat is tart. Mít jelent ez a gyakorlatban?

– Például azt, hogy ott leszek Nagymenyeren az Önkormányzati Szabadegyetemen, ahol a felvidéki önkor-

mányzatoknak tartok konferenciát, de nemrég jöttem meg Bukarestből, ott jártam a magyar szervezeteknél. Folyamatosan járom és látogatom a Kárpát-medence magyar közösségeit, s remélem, hogy rá fognak kapni ennek a lehetőségnek az ízére a magyar közösség szervezetei.

Az MFK egyébként létrehozta a www.nyeromagyarok.eu honlapot is, ahol a központi uniós forrásokból megvalósított sikeres magyar pályázatokat ismertetik. Mi ennek a célja?

– A nyeromagyarok.eu oldalon – motónkhoz híven: „Az ember a siker mögött” – olyan direkt brüsszeli pályázatokon nyertes, részben/egészben már megvalósult projekteket és azok megvalósítóit mutatjuk be, amelyek motiválhatják a további pályázókat. A projektek megvalósítói között alapítványok, egyesületek és forprofit vállalkozások egyaránt megtalálhatók. A kiválasztás kritériuma a már pozitívan elbírált, direkt brüsszeli forrásra benyújtott pályázat. A nyeromagyarok.eu oldal havonta 6-8 történettel bővül, magazinszerűen, képekkel illusztrálva.

Kövesdi Károly

Jelenlegi pályázati csoportok:

- Tudomány, innováció
- Közigazgatás, önkormányzat
 - Jog, polgárság
 - Oktatás, ifjúság
 - Vállalkozásfejlesztés
 - Környezet, klíma
 - Kultúra, civil
 - Egészség, sport

A www.palyazatokmagyarul.eu honlapon magyar nyelven, közérthetően, rendszerezve, tematikusan megtekinthetőek az Európai Bizottság 16 közvetlen támogatású szakpolitikai programjaiban megjelent pályázati kiírások összefoglalói. Az MFK a következő uniós programok kapcsán nyújt információt: COSME, Consumer Programme 2014-2020, Creative Europe, Customs 2020, EaSI, ERASMUS+, Europe for Citizens, Fiscalis 2020, Health Programme, Hercule III, Horizon 2020, Internal Security Fund, Justice, LIFE Programme, Pericles 2020, Rights and Citizenship.

A falu- és tanyagondnokságról

„Nem kevés az, ami rajtunk áll vagy bukik”

Minden településnek, emberi közösségnek joga van az élethez, az önrendelkezéshez, saját jövője alakításához. Ebben tud segíteni egy olyan személy, aki „felvállalja a falut”, akiben erősen munkál a közösségéért való tenni akarási szándéka, és aki rendelkezik a mobilitását biztosító járművel.

A falu- és tanyagondnoki szolgálatok olyan aprófalvakban, vagy tanyás településeken működnek több mint 1300 településen Magyarországon, ahol a település intézményi és szolgáltatási hiányosságokkal küzd. A falugondnoki/tanyagondnoki szolgálat célja az aprófalvak és a külterület – tanyavilág – intézményhiányból eredő települési hátrányainak enyhítése, az alapvető szükségletek kielégítését segítő szolgáltatásokhoz, közszolgáltatásokhoz való hozzájutás biztosítása.

A falugondnokság a 600 fő alatti lélekszámú falvak segítésére, a tanyagondnoki szolgálat 400 fő körüli tanyás térség segítésére alkalmas, ahol a személyes ismeret, a folyamatos és közvetlen kapcsolat meghatározó. A kistelepülések, valamint a tanyavilág lakói nehezen jutnak információk birtokába.

Leszakadásukat erősítik az egyéb hátrányok, például a közlekedés nehézségei.

A falugondnokság bekerült az Európai Unió legjobb gyakorlatai közé. A falugondnoki szolgálat kifejezetten magyar kezdeményezés, és sikerként könyvelhető el, hogy az Európai Unió felfigyelt rá. A „Kirekesztés elleni közösségi akcióprogram” keretében működő „Peer Review” (kölsönös felülvizsgálat szeminárium sorozat, amely a tagállamok önkéntes, egymástól történő kölcsönös tanulást elősegítő program) magyarországi szemináriumán hazánk falugondnoki szolgálatát több külföldi szakértő vizsgálta 2005-ben. A hazai és külföldi szakértők problémákat tártak fel és fejlesztési javaslatokat fogalmaztak meg. A szemináriumon számos olyan pontot megjelöltek, amelyet figyelembe lehetett és lehet venni, nemcsak a falugondnoki rendszer, hanem a vidékfejlesztés más területein is.

Kemény Bertalan több mint két évtizede találta ki a falugondnoki rendszert, ötletgazdája volt az országossá nőtt, modellértékű kezdeményezésnek. Állította: „Nem kevés, ami rajtunk áll vagy bukik.” **Kemény Bertalan civil kere-**

tek között, a Falufejlesztési Társaság keretében kezdte szervezni a falugondnokságot. A Falufejlesztési Társaság 1989-ben javasolta a falugondnoki rendszer bevezetését a Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Tanács vezetőinek. A Népjóléti Minisztérium 1991-ben kapcsolódott be a falugondnoki programba, ezzel vált a falugondnokság országossá. 1998 óta normatív költségvetési támogatásban részesülnek a szolgálatok.

A falugondnoki rendszer alapvető célja, hogy csökkentse az aprófalvak települési hátrányait, fékezze az elsovadást és a lemaradást, állítsa meg és fordítsa vissza a negatív tendenciákat. Cél, hogy e települések lakói is eljuthassanak a különböző létező ellátásokhoz, intézményekhez, hogy a szűken és tágan értelmezett „közlekedés” feltételeit javítva a falvak elzártságát, elszigeteltségét oldani lehessen.

A falugondnoki szolgálat tulajdonképpen ún. egyszemélyes intézmény (egy ember egy mikrobusszal), hatékonyságának kulcsa az, hogy benne különféle tevékenységi formák egyesülnek. A falugondnoki szolgálat feladata lényegében kettős: a település külső kapcsolatainak javítása, helyreállítása, valamint a község belső „üzemelésének” magasabb szintű működtetése. A szolgáltatás nem csupán a szociális feladatokra, hanem a személyes segítségnyújtástól a kommunális feladatok szervezésén keresztül a kultúráközvetítésen, vidékfejlesztésen át a legkülönbözőbb egyéb szolgáltatásokig terjedhet ki (munkanélküliek szállítása a munkaügyi központokba, tömegközlekedéshez való csatlakozás biztosítása, orvoshoz szállítás, gyógyszerkiváltás, rendszeres bevásárlás, rokonok látogatása kórházban, lakodalomra vagy temetésre, keresztelőre, búcsújárásra, istentiszteletre stb. való szállítás). E feladatok közben a falugondnok gyakran nyújt személyes segítséget a település lakóinak a problémák meghallgatásával és megbeszélésével; intézményes kapcsolatainak közvetítésével, kisebb háztartási, ház körüli munkákba való besegítéssel.

Ha országos viszonylatban akarjuk mérlegelni a falugondnoki szolgálatot

eddig, több mint 25 éves eredményeit, főként azt kell kiemelni, hogy 1380 aprófaluba és tanyakörzetbe jutott el az a kapcsolati és információs lehetőség, a személyes gondoskodás megnyugtató közelsége, amely addig elérhetetlen volt ezen elszigetelt területek számára. A falvakban körülbelül 1380 munkahely létesült, 300-500 ezer ember életét könnyítik meg a falu- és tanyagondnokok a napi munkájuk során.

A vidékfejlesztési programok az elmúlt években még kevésbé terjedtek ki a szociális ágazatra, pedig több kapcsolódási pont is elképzelhető ezen a téren, ezek egyike lehetne a falugondnoki rendszer. **A falugondnoki hálózat egyfajta híd lehet a vidékfejlesztés és a szociális szféra között.**

A falugondnoki szolgálat kifejezetten demokratikus intézmény, a falugondnok személyét azok választják ki, akiknek szolgálat, akiket segít. Jól működni, sokak meglepedésére dolgozni is ott tud a falugondnok, ahol a helyi társadalmi környezet alapvetően demokratikus, együttműködő, ahol a társadalom jó működéséhez szükséges minimális közbizalom, közéleti tisztaság, jóindulat és nyitottság megvan.

Az eddigi tapasztalatok azt bizonyítják, hogy a falugondnoki szolgáltatással mint egyszemélyes intézménnyel ez az összetett feladat komplex módon megoldható; egyrészt biztosítani lehet a helyben gazdaságosan nyújtható ellátásokat, másrészt a településen kívüli szolgáltatásokat, intézményeket gyorsan, humánusan és olcsón utolérhetővé lehet tenni, s ezáltal csökkenthető a különféle ellátásokhoz való hozzájutás esélyegyenlőtlensége – amely az apró-

falvakban élők esetében a lakóhely által meghatározott.

Kemény Bertalan már a szolgáltatás kezdeteitől úgy tervezte, hogy azt mielőbb Erdélyben, a Partiumban és Moldvában is bevezessék az ottani aprófalvakban. Romániában a falugondnoki szolgáltatás szigorúan a szociális ellátás és gondozás területéhez tartozik. Több tanácskozáson is elhangzott, hogy nem szabad lemásolni a magyarországi falugondnoki hálózatot. Bár eltérőek a két ország törvényei, de mindkét országban a cél a falu társadalmi rehabilitációja. Romániában még inkább számolni kell a kistelepülések intézménynélküliségével. A legelső falugondnoki szolgálat 2001-ben Szentgericén jött létre, Balázs Sándor unitárius lelkész, a Tiboldi Alapítvány elnöke a fagyban, szélben, esőben és sártengerben gyalogosan iskolába járó gyerekeken akart segíteni, amikor az iskolabusz költségeire pályázott a Mocsáry Lajos Alapítványnál. Az itt dolgozó szakemberek felismerték, hogy valójában falugondnoki szolgálatról van szó. **Mára már 27 falugondnoki szolgálat működik Erdélyben**, a Falugondnokságok számát három-négy év alatt sikerült megháromszorozni. 2011-ben már 10-éves jubileumát ünnepelelte az erdélyi falugondnoki hálózat. **2015 júniusában „Szociális gondjaink 1995-2015” címmel konferencia zajlott Torockón.** A délvidéki, felvidéki, valamint a kárpátaljai magyarok is gondolkozhatnak a rendszer náluk történő bevezetésének lehetőségeiről.

(A Falugondnokok Vas és Győr- Moson- Sopron Megyei Egyesületének tájékoztató anyagai nyomán)

Petőfi Sándor Program a megmaradásért

– A Magyar Kormány 2010 óta kiemelt figyelmet fordít a szórványban élő magyarság helyzetére. „Úgy cselekedjünk, hogy megmaradjunk” – hangzik Sütő András hitvallása. Ezt az elvet követve elköteleztünk magunkat a szórvány revitalizációja mellett. Hiszünk abban, hogy lassíthatjuk, hosszú távon pedig megállíthatjuk és visszafordíthatjuk a magyarság számarányának csökkenését ezekben a közösségekben. Ennek szellemében indítjuk útjára a Petőfi Sándor Programot, amelynek keretében ösztöndíjasokat küldünk a külföldi magyarság szórványközösségeihez, hogy segítsék értékőrző munkájukat és tájékoztató, közösségépítő, támogató tevékenységükkel erősítsék Magyarországhoz való kötődésüket – írja Potápi Árpád János, nemzetpolitikáért felelős államtitkár a www.petofiprogram.hu oldalon a programot jellemezve.

„Célunk, hogy egy működő közösségi hálózatot hozzunk létre a Kárpát-medencében, amelyben nemcsak az anyaország tart fenn kapcsolatot a külföldi magyar nemzetrészekkel, hanem a szomszédos országok magyar közösségei egymással is szoros kapcsolatot alakítanak ki. Bízom benne, hogy a program hozzájárul majd a szórványban élők magyarok azonosságtudatának mélyítéséhez és a magyar-magyar kapcsolatok erősítéséhez.” – olvasható az államtitkár bevezetőjében.

A Felvidékre 8, a Délvidékre (azaz Szerbiába) 5, Horvátországba 2, Bosznia-Hercegovinába, Szlovéniába, Macedóniába, Lengyelországba és Csehországba 1-1, Ausztriába és Kárpátaljára 4-4 és Erdélybe 22 ösztöndíjas segítő érkezett.

A Felvidéken az alábbi szervezetek fogadják ösztöndíjasokat: a Galánta és Vidéke Társulás, a Zoboraljai Kulturális Intézet és a Koloni Római Katolikus Plébánia, a Csemadok Nagykürtösi Területi Választmánya, a Csemadok Füleki Alapszervezete, Tornaalja Város, a Rovás Polgári Társulás és Debrőd Község Önkormányzata, a Szlovákiai Református Egyház, a Magyar Közösség Pártja Nagymihályi Járási Irodája, a lévai Czeglédi Péter Református Gimnázium és a Csemadok kaposkelecsényi Bercsényi Miklós Alapszervezete.

Mit is jelent a szórvány?

Gazsó Dániel szerint „a szórvány kifejezés jelentéstartalmát tekintve okkal nevezhető hungarikumnak. Általáno-

san elfogadott definíciója ugyan nincsen, azonban a tudományos, politikai és hétköznapi életben is létezik valamiféle hallgatóságos közmegegyezés, miszerint a szórvány minden olyan helyben – tehát nem migráció következtében – kisebbséggé vált etnikai, nemzeti vagy vallási alapon szerveződő közösség, mely az asszimiláció hatására tömbösüléséből fokozatosan veszít. E vélelmezett etnikai tömb mint eredeti (vagy ideálisnak tartott) állapot széttöredezetttségének, diszperziójának, térbeli keveredtségének, tehát az úgynevezett szórványosodás folyamatának megítélése az idő során érzelmi telítettséggel is párosult. Így a magyar belső használatú szórvány fogalomban meghatározóvá vált a maradék-jelleg, a reziduális helyzet, a regresszió, a veszélyeztetettség, a magárahagyatottság

szemantikai komponense.”

Szerkesztőségünk két ösztöndíjast és két mentort kérdezett meg. Arra voltunk kíváncsiak, miért fontos a program, és mit érhetnek el együtt a fogadó szervezetek és az ösztöndíjasok a közös munka során.

Zoboralja, az igazi szórvány

Ladányi Lajost, a Zoboraljai Kulturális Intézet vezetőjét, a Magyar Állandó Értekezlet mellett működő szórványtanács tagját a program indulásáról is faggattuk

Miért fontos a Petőfi Sándor Program és mit tudunk az indulásról?

– Tudvalevő, hogy a Nemzetpolitikai Államtitkárság által korábban meghirdetett Kőrösi Csoma Sándor Program nagy eredményeket ért el a diaszpóra magyar közösségeiben. Ennek mintájára most augusztusban elindította a Petőfi Sándor Programot is az államtitkárság itt a Kárpát-medencében, a szórványban élő magyarok közt, és azt szeretné, ha legalább olyan sikeres lenne, mint a Kőrösi program volt. A Petőfi Sándor Program célja a szórványterületeken fogyásban lévő magyarság identitásának megerősítése. Segíteni az élők értékörző munkáját. A kiküldött ösztöndíjasok tájékoztatási, közösségépítő tevékenységükkel erősíteni szeretnék a szórványban élő magyar közösségeket, erősíteni a szülőföldhöz való ragaszkodást.

A MÁÉRT mellett működő szórványtanács tagjaként jelen voltam az előkészítési fázisnál is, hiszen megtárgyaltuk

a tervezetet. Ezután hirdette meg az államtitkárság a pályázatokat, a kiválasztott ösztöndíjasok kimondottan a szórványvidékekre érkeznek, mivel ott a legnagyobb a veszélye az identitás elvesztésének. Mindenütt szükség lenne a munkájukra, de ahol a legnagyobb veszély leselkedik, ott kezdik meg munkájukat, vagyis a szórványban.

Mit szeretne elérni a Nemzetpolitikai Államtitkárság ezzel a programmal?

– A program célja az is, hogy magyarországi ösztöndíjasok látogassanak el a szórványközösségekhez és az ott szerzett tapasztalatokat visszatértek után, a további munkájuk során hasznosítani tudják. A pályázat útján kiválasztott ötven ösztöndíjas fiatal magyarországi képzést kapott. Előzetesen meghatározott témakörök szerint a szórványról szereztek ismereteket. Ez után jött a külhoni programszakasz, ezt a külhoni fogadó szervezettel és a mentorral együttműködve végzi a pályázat nyertese. A program végén minden ösztöndíjas beszámol munkájáról. A Petőfi Sándor Program fontos szereplője a fogadószervezet és a mentor, aki a külhoni programszakasz alatt a nyertes pályázó munkáját koordinálja.

Zoboralja mit nyerhet a programmal? Ez a vidék már nagyon régen veszélyeztetett régió. Megerősítheti a vidék magyarságának identitását ez a program?

– Zoboralja az egyetlen olyan földrajzilag is különhatárolt régió, amely teljesen is kimeríti a szórvány fogalmát, tehát nyelvszigetként létezik, a többi régió, ahova ösztöndíjas érkezett, inkább peremvidéknek nevezhető, ahol fokozatos a lemorzsolódás. De Zoboralját

az a veszély fenyegeti, hogy az identitás elvesztésével, iskolák bezárásával, később az egyházi élet megszűntével teljesen megszűnik létezni a magyarság számára. És már csak a tankönyvekben olvashatunk arról, itt is élt egy magyar közösség. Ezért nagyon örülünk, hogy Magyarország részéről kiemelt figyelmet élvez ez a téma, és annak is, hogy hozzánk is jött ösztöndíjas, aki segíti a munkánkat.

Milyen formában tudják bevonni a munkába az ösztöndíjast?

– Készítettünk egy programtervet. Elsősorban az iskolán kívüli programok szervezésében, erősítésében, ifjúsági programok, gyermekfoglalkozások és táborok megszervezésénél várjuk segítségét. A nyári fesztiválunk, a Generációk Találkozása szervezésébe is bevonjuk. A régióban több hagyományörző egyesületünk van, illetve olyan szervezetek, amelyek felvállalják a hagyományok őrzését, itt is számítnak munkájára. Zoboralja magyarsága hívó közösség, római katolikus vallású, és a felvidéki Mária Légió terjeszkedésének az elősegítésében is segítségünkre lehet Bozzay Klára, az ösztöndíjasunk. Gyurász Márk koloni plébános segítségével végzi ezt a munkát. A nyitri egyetemista közösséggel is együtt dolgozik majd. Tervezzük a zoboralji magyar civil szervezetek találkozóját. Ugyan már szinte mindegyik szervezet vezetőjével találkozott Bozzay Klára, de a közös találkozó mindenképpen hasznos lesz. Utána konkrétan végig vesszük, és koordináljuk majd a javaslatokat, hogy a felvázolt ötletekből minél többet megvalósíthassunk.

A nagyvárosokban, mint Pozsonyban vagy Kassán - ez utóbbiba szintén érkezett egy ösztöndíjas -, azért nehéz a magyarságot összefogni, mert nem ismerik egymást az emberek. A Zoboralja viszont egy komplex földrajzi régió. Ismerik egymást az ottani magyarok?

– A kassai szórvány jellegben nehéz a magyarságot összefogni, hiszen ha van is egy közösség, az egyéneket is meg kell szólítani. Zoboraljának viszont előnye, hogy mindenki ismeri egymást, aki számít, sajnos kevés az iskola és alacsony diáklétszámú osztályok vannak. Az itteni gyerekeknek és a felnőtteknek is sok alkalma van megismerni egymást, akár a zoboralji rendezvényeken vesznek részt, akár az iskolai progra-

mokon, akár a szavalóversenyeken, táborokban, iskolák közötti vetélkedőkön találkozhatnak egymással, tehát itt mindenki megismerheti a másikat. Egyébként ebben is szeretnénk kihasználni az ösztöndíjast, mint említettem, lesz egy civil szervezeti találkozó, ahol megpróbálunk egy olyan programot, tevékenységsort véglegesíteni, amelyben ő is tud segíteni, hogy minél hatékonyabb legyen az együttműködésünk.

Az érkező ösztöndíjasnak voltak hasonló tapasztalatai, vagy most ismerkedik a határon túli régióval?

– Korábban is szerzett olyan tapasztalatokat, amelyeket a közösségépítés során hasznosíthat. A pályázat szerint előnyt jelentett az is, ha volt széles körű hagyományörző, közösségépítő ismerete az egyénnek, aki az ösztöndíjra kérelmet adott be. És olyan tudása, ami a határon túli magyarság számára hasznosítható. Bozzay Klára, az ösztöndíjasunk tapasztalt a kézműves foglalkozásokban, Zoboralján is vannak kézművesek, velük már találkozott, és együtt fognak dolgozni egy kézműves képzés megszervezésén. Ez lehet, hogy a régió is túlmutat majd és máshonnan is jönnek kézművesek. Az itt megszerzett tudás hasznosítható majd más közösségekben, iskoláinkban. Erre építünk is. Van színjátszós és program-szervező tapasztalata is. A színjátszásnak Zoboralján nagy hagyománya van, éppen itt lenne az ideje azt is egy kicsit feléleszteni, a téli hónapokban tervezük egy színdarab begyakorlását az ösztöndíjasunk segítségével. Sokszor ugyanis az a legnagyobb gond, hogy ki rendezhetné a darabot, hiszen rá hárul a legtöbb feladat, például a szervezési munkák is, tehát ezen a területen is szeretnénk vele együtt dolgozni.

Tervezik, hogy a program keretén belül megszólítsanak olyanokat is, akiknek magyar gyökerei vannak, és

talán még értenek is magyarul, csak elveszítették a magyar közösséggel a kapcsolatot?

– Erről is beszéltünk már. De arra is gondoltunk, hogy a beiratkozási program keretén belül, az ösztöndíj-átadó után és a többi programban is segítségünkre lesz. Megpróbáljuk az ő speciális tudását kihasználni arra, hogy mondjuk a beiratkozás előtt megszólítson olyan szülőket, akiket mi talán már nem tudnánk. El tudom képzelni, hogy más megközelítéssel felkelti a szülők figyelmét a magyar értékek iránt, és a magyar iskolát választják a gyerekeknek a szülők. Amikor az ösztöndíjas megismerkedik az itteni helyzettel, eldöntjük, hogyan szólíthatnánk meg a magyar gyökerekkel rendelkező, de tőlünk eltávolodott személyeket is. Az összes nyertes pályázó a képzés alatt megismerkedett a külhoni magyarok helyzetével, így Bozzay Klára is kapott információkat a Zoboralja magyarságáról. Arról is, hogy rossz helyzetben vagyunk, de mégis kissé meglepődve tapasztalta, hogy tényleg nagyon rossz helyzetbe kerültünk, de a magyarságtól eltávolodó, magyar gyökerekkel rendelkező személyeket is mindenképpen megpróbáljuk megszólítani, bízunk benne, hogy sikerül, de legalábbis meg kell próbálnunk megszólítani őket.

A nagyvárosi magyarság, a kassai szórvány

Gergely Papp Adrianna szintén tagja a MÁÉRT szórványtanácsának. A Rovás Polgári Társulás alelnökeként és Debrőd község polgármestereként fogadott mentorként magyarországi ösztöndíjast.

A Rovás Polgári Társulás s fogadószervezet. Hogyan sikerült a Rovásnak a programmal kapcsolatba kerülnie?

– Tagja vagyok a MÁÉRT mellett működő szórványtanácsnak. Már régebben szó volt a programról, hiszen azt mi is megtárgyaltuk. Mivel viszonylag aktív vagyok a szakbizottságban, szóba került, hogy lehetnék az egyik mentora a programnak ebben a régióban. Már csak azért is, mert rendelkezem helyismerettel. A Rovás a fogadószervezet, a civil egyesület alelnökeke is vagyok. Ezért is lett a Rovás az egyik fogadószervezet. De mivel polgármester is vagyok, egyértelműnek tűnt, hogy az ösztöndíjasunknak, Kocsis Dánielnek meg kell ismerkednie az itteni önkormányzatok munkájával is.

Milyen feladatot kapott az ösztöndíjas?

– Az első időszak az ismerkedésé, azt kértük, látogassa végig a Kassa és Szepsi környéki magyar intézményeket és civil szervezeteket. Beszélgesse el a helyiekkel, hogy az elképzeléseiket segíteni tudja. Kocsis Dánielnek már van tapasztalata ezen a téren, hiszen részt vett a Körösi Csoma Sándor Programban is, Prágában volt kiküldetésen. Ugyanakkor a civil szervezeteken is múlik, mennyire tudják ezt a kilenc hónapot, amíg ő itt van, kihasználni, mennyire tudják őt bevonni az eseményekbe, a munkájukba. Második körben készítünk majd egy listát, hogy mi az, amit tervez és ebből mi kivitelezhető. Mi az, amit egymaga és mi az, amit másokkal tud megszervezni, ezt próbáljuk majd lebontani időbelileg is. Ő is és a Nagykaposra érkező ösztöndíjas is kapott feladatokat, többek között, hogy frissítsék fel a szórványról készült adatbázist, mert elég régi információink vannak, ezért nem is tudjuk, mi a valós helyzet azokon a helyeken, ahol tényleg csak pár magyar lakik. A munkába bevonjuk a református egyházat is, Dániel másik mentora éppen Géresi Róbert, a Szlovákiai Református Egyház püspökhelyettese. A református lelkészek elég jól ismerik a magyarság

helyzetét, hiszen a református egyház eléggé meghatározza a nemzetiséget is. Nagy munka lesz feltérképezni a szórványban élő magyarságot, de készül majd erről egy tanulmány.

Hogy lehet összekapcsolni a szórványban élőket, hogy együtt dolgozzanak egymással, vagy a többen élőkkel?

– Erre nagyon jó példa Kassa, a nagyvárosi szórvány. Csak úgy lehet összefogni a magyarokat, ha mint például a Rovás is tette, elkezd aktivizálódni, és többféle programot szervez, ennek nagy hírt ver, és akkor reménykedhet abban, hogy előbb-utóbb megjelennek a magyarok is ezeken a programokon. Mert azt nagyon nehéz feltérképezni, hogy hányan és hol is élnek a magyarok. A Rovással hetente két programot szervezünk, a Ringatótól kezdve minden témával foglalkozunk, sok előadást is szervezünk, történelmi témákon át a kultúráig bármiről, és kiállításokat is. Így próbáljuk megszólítani a kassai nagyközönséget, előbb-utóbb tudomást szereznek róla és eljönnek ezekre a rendezvényekre. Bodó Barna a szórványtéma egyik nagy szakértője szerint el kell indulni egy szálon, elég, ha egy magyar emberrel fel tudja venni a magyarság a kapcsolatot, már további ismerősöket is talál. Nyilván ez nagyon kemény munka, hiszen sokszor egy-két magyar él egy településen, vagy városban. Ezért is a keleten tevékenykedő ösztöndíjasok most azt kapták feladatul, hogy próbálják meg feltérképezni, a szlovák nagyvárosokban mennyi magyar él. Például Poprádon ismerünk egy magyar családot, Eperjes mellett ismerünk egy magyar nemesi családot, akik teljesen szlovák közegben élnek, mégis tartják a magyarságukat. Fontos megtalálnunk a kulcsembereket, és elindulni ezen az úton.

Felkeresik a családokat és megpróbálják őket bevonni a kulturális életbe?

– Megpróbáljuk őket aktivizálni, akik pedig nem tudnak annyira magyarul, csak érdeklő őket a magyarság és a családjuk múltja, azokat is megpróbáljuk megszólítani, és valahogy bevonni a közösségbe.

Prágából Kassára, a Kőrösi programtól a Petőfi programig

Kocsis Dániel Attila budapesti fiatal,

korábban ifjúsági szervezeti aktivistaként tevékenykedett, a határon túli régiók ifjúsági szervezeteivel már ebből az időszakból jó kapcsolatokat ápol. A kassai és Kassa környéki magyarságot segíti.

Tapasztalt emberként érkeztl a Felvidékre, hiszen a Kőrösi Csoma Sándor Programba is bekapcsolódtál, és Prágában töltöttél fél évet. Ugyan más a csehországi magyarság helyzete, de milyen tapasztalatokkal jöttél a Felvidékre?

– Amikor jelentkezni lehetett a Kőrösi Csoma Sándor Programra, akkor Csehországot jelöltem be első helyre, ugyanis nem szerettem volna elszakadni a Kárpát-medencétől. Hiszen az elmúlt öt évben önkéntesen, de részben hivatalosan is, a Kárpát-medencei magyarsággal dolgoztam. Tisztában voltam azzal, hogy a csehországi magyarság nagy része felvidéki származású. Számítottam arra, hogy a beilleszkedésnél segítségemre lesz, hogy ismerem a Felvidéket és az ottani embereket. Sok emberrel lesz közös ismerősöm, ez is könnyebbé teszi a munkát, illetve azt a települést, ahonnan ezek az emberek elszármaztak, nagy eséllyel ismertem. Hiszen hiába költözik el az ember, büszke arra, hogy honnan származik, és ez segít abban, hogy a bizalom kiépüljön. Egyébként nagyon sok ismerősöm volt már Csehországban, akiken keresztül közelebb kerültem a közösséghez.

Mi volt Csehországban a feladatod, melyik egyesület munkáját támogattad?

– A Cseh- és Morvaországi Magyarok Szövetsége (CSMMSZ) volt a fogadószervezetem, elsősorban az ő munkájukat segítettem, amibe beletartozott a központi könyvtár és a tagnyilvántartás rendbetétele, a klubdelutánok megszerzése, a meghívók kiküldéséig nagyon

sok minden. Ezen felül programokat szerveztem, és a többi csehországi magyar szervezettel való kapcsolattartásért is felelős voltam, az ő munkájuknak a megsegítése is a feladataim között szerepelt. De elsősorban a CSMMSZ tevékenységét segítettem, mellette az Ady Endre Diákkör (AED), az Együttélés Politikai Mozgalom, az Igrice Egyesület, az az ottani magyar óvoda és iskola és persze konzulátus munkáját próbáltam segíteni. Nyílt egy magyar étterem, ami nem civil szervezet, de nagy segítségünkre volt több esetben a helyszín biztosításával és a pozitív hozzáállásával, ezért velük is tartottam a kapcsolatot. Elmondhatom, hogy szerteágazó volt a tevékenységem.

Mi a tapasztalatod, miért nehéz Csehországban magyarnak maradni? Hova tudtad eljuttatni azt a kis-közösséget, akik kint élnek?

– Fel kellett térképeznem a helyi viszonyokat, azt tapasztaltam, hogy három részre osztható a csehországi magyarság a szerint, hogy mikor érkeztek Csehországba. Három hullámban érkeztek. Az első hullámban az első Csehszlovák Köztársaság idején, az 1920-as években, akik oda mentek dolgozni. Az igazi nagy hullám a kitelepítésekkel kezdődött. Közülük még ma is sokan élnek, bár egy idősebb generációról van szó. Tudvalevő, hogy a kitelepítéssel Csehországba került magyarok közül is sokan kint maradtak. És végül a harmadik hullámban azokat a magyarokat említhetem, akik az iparilag fejlettebb országrészben kerestek munkát maguknak, vagy oda mentek tanulni. Párhuzamként Székelyföld és Kolozsvár viszonyát szoktam felhoz-

ni. Hiszen nagyon sokan Kolozsvárra mennek egyetemre, majd ott találnak állást, megházasodnak, ott keresik a boldogulást. Nagyon sok esetben ott maradnak. Azt tapasztaltam Csehországban, hogy sokan mennek Prágába vagy Brünne egyetemre, és ott is maradnak, de máshol is élnek, például Teplicében és Ostrava környékén, ahova nagyon sokan éreztek a munkalehetőségek végett, hiszen ez egy iparilag fejlett terület. Ezen a generáción kívül vannak még a diákok is, és ma is tart a migráció, mivel Csehország gazdaságilag fejlettebb, mint Szlovákia, illetve nincsenek nyelvi akadályok sem. Most is nagyon sokan vállalnak munkát a 30-40-es generációból.

Hány emberrel sikerült felvenni a kapcsolatot?

– Számszerűsíthetően nagyon nehéz megmondani, de a kétszer három hónap alatt több száz emberrel kerültem kapcsolatba, sokukkal rendszeresen találkoztam. Amikor hazamentem Csehországból, a programban részt vevők beszámolót tartottak. Itt, Szlovákiában is tapasztaltam, és mások is ezt mondták, hogy ahol van két szervezet, az hatfelé húz. De szerencsére, ezt Csehországban annyira nem észleltem. Rivalizálás nem volt a szervezetek között, ami gondot okozott, az a generációk közötti különbség, de ez nem volt ellenséges, viszont nehéz volt összehangolni a különböző generációk programjait, ami annak következménye, hogy nem volt megfelelő kommunikáció a szervezetek között. És a programokat ezért sokszor egyszerre szervezték, és nem látogatták egymás rendezvényeit, ami egyébként nem mindig volt baj, mert egy egyetemista bulira nem megy el egy nyugdíj előtti értelmiségi, de voltak olyan programok, amelyek több generációt is megszólíthattak volna, és ez nem történt meg. Ezt tartottam a fő feladatomnak, hogy koordináljam a szervezetek munkáját, és a kommunikációt beindítsam közöttük. Az egyik legnagyobb eredményként éppen az idej magyar bált emelném ki. Ez a CSMMSZ és az AED szervezésében valósult meg, és a jól kialakított kommunikációnak hála, több, mint háromszázan vettek részt rajta, nagyon jól sikerült rendezvény volt. A fiatalabb generáció kiemelt létszámban vett részt. Az ételt a magyar étterem biztosította, az operett fellépők is a magyar étterem tulajdonosának támogatásával jöttek el. A fiatalokat pedig úgy

szervezték meg, hogy nekik nem kellett kifizetniük a belépőt, viszont segítettek a háttér munkában, a felszolgálásban, a ruhatárban, ennek fejében vehettek részt a bálon ingyen. Ezáltal minden generáció képviseltette magát a bálon. Valahol magaménak érzem, hogy a két szervezet együtt rendezte meg ezt az eseményt.

Ezt neveznéd a legnagyobb sikerednek Prágából?

– Igen, mindenképpen. Ez egyébként az után volt, hogy eljöttem, de mivel már régebben elkezdődött a szervezés, és mivel elég sok programot szerveztem mind a két egyesülettel, a kapcsolatépítés pedig kifejezetten pozitív irányba indult el, úgy érzem, ennek az elkezdett munkának az eredménye, hogy jobb lett a kommunikáció, majd a bál megszervezése is.

A Kőrösi Csoma Sándor Programban szerzett tapasztalatok miatt vagy egyébként is jelentkeztél volna a Petőfi Sándor Programra?

– A csehországi magyar szervezetek jelezték, hogy visszavárnak, és a munkám pozitív eredményeként értékelem, hogy a csehországi magyar szervezetek az ajánlásukkal tüntettek ki, többek között a CSMMSZ, az AED, az Együttélés Politikai Mozgalom, az Igrice és nem utolsósorban a prágai magyar nagykövét is. Szerettem volna én is visszamenni, mert kétszer 3 hónap alatt nem lehet megváltani a világot, és szerettem volna az elkezdett munkát befejezni, de az államtükárságon úgy döntöttek, mást küldenek Prágába, és engem

Kassára helyeznek, aminek egyébként utólag nagyon örülök. Hiszen itt is van elég teendő, és rengeteg barátom is van a Felvidéken. De megpróbálom segíteni a Csehországba küldött ösztöndíjas munkáját is.

Mi a feladatod Kassán? Mit szeretnél ebben a közösségben elérni?

– Azt már megtanultam a határon túli munkám során, hogy az ötleteimet mindig egyeztessék a helyi emberekkel. Ugyan jártam már itt sokszor, de az nem ugyanaz, mint amikor az ember itt is él. Ezért először meg kell ismernem az itteni embereket és igényeiket, a helyi viszonyokat. Az embernek tapasztalnia kell előbb, és csak az után belevágni a nagy munkába. Tehát azt terveztem el, hogy az első időszakban tapasztalatokat gyűjtök és megismerkedem mindenkivel, akivel lehet, szervezetekkel, azok vezetőivel és a tagsággal is, ez után foghatok hozzá a szervezéshez. Amit szeretnék elmondani, hogy itt is van egy fogadószervezetem, a kassai székhelyű Rovás Polgári Társulás. Elsősorban az ő munkájukat segítem, velük is több programot szervezünk majd, mellette próbálom segíteni a többi magyar szervezet munkáját és összehozni a Rováséval. A munka alapja, hogy mindent egyeztessenek a fogadószervezettel, a mentorommal és a többi egyesülettel is. Az első két hetem a konzulátus és a többi szervezet megismerésével telt, majd a tapasztalatokat gyűjtöttem. Folyamatosan ismerkedem meg a Kikelettel, a Cserkészekkel, a pasztorációs központtal, a Szent István Polgári Társulással, a Csemadokkal, az MKP-val. Most

már elég széles kapcsolati bázissal rendelkezem és gyűjtöm az információkat, hogy kinek miben segíthetnék. A többi környéken lévő ösztöndíjossal is együtt dolgozunk.

Meddig tart a program, meddig maradsz?

– Kilenc hónapos a program. Hivatalosan Kassán és környékén tevékenykedem, ebbe beletartozik Debrőd, Szepsi, Komárom, Makranc, tehát a környező magyar települések önkormányzatai is. Egyébként a Rovás mellett Debrőd önkormányzata a fogadószervezetem. Jelezték, hogy a vasárnapi iskolák megszervezésében is számíthatok majd a munkámra ezeken a településeken. Van több programötletem, már egyeztettem az itteni szervezetek vezetőivel, és úgy néz ki, meg is tudjuk valósítani őket, ez például egy focitorna megszervezése, borkóstoló, és a jelenkori keresztény-üldözésről is szervezek egy előadást. A konzulátusnak több projektje van, például a termelői piac, illetve lesznek Rákóczi Napok, ezeknek a háttér munkájában is segítek majd.

A közös programok szervezésétől Léváig

Kertész Csilla a Lévai járás magyarságát segíti. Korábban ő is aktívan bekapcsolódott egy ifjúsági szervezet munkájába. A Fidelitas és a Via Nova – ICs ifjúsági szervezetek együttműködésében több közös rendezvény szervezőjeként szerzett tapasztalatokat.

A híradókban egyre többet hallani a Petőfi Sándor Programról, és arról, hogy a Felvidékre is megérkeztek a segítők. Te miért jelentkeztl a programra, és mi a feladatod?

– Már egész fiatal korom óta érdekel a határon túli magyarok élete, helyzete. 2007 őszén, mint Fidelitas-tag kerültem először közvetlen kapcsolatba felvidéki fiatalokkal. Onnantól kezdve számos közös programot szerveztünk együtt, kirándulásokat, táborokat, történelmi versenyeket, túrákat. Azóta a völgényem révén már érzelmileg is érdekelt vagyok a felvidéki magyarságot érintő kérdésekben.

Mi motivált, hogy jelentkeztl ösztöndíjasként a Petőfi Sándor Programba?

– Szeretnék olyan programokat szervezni, amelyek a lévai és a Léva környéki magyarokban erősítik a magyarságtudatot, identitásukat, és amelyek révén jobban megismerik a magyar néphagyományokat, magyar népszokásokat. Remélem, hogy a munkám során a lévai magyar közösség fejlődéséhez pozitívan fogok tudni hozzájárulni.

Mit szeretnél elérni? Meddig maradsz?

– Szeretnék a munkámmal eredményesen hozzájárulni a Reviczky Társulás és a Czeglédi Péter Református Gimnázium közösségépítő tevékenységéhez. További célom bekapcsolódni egyéb magyar szervezetek munkájába is. A Petőfi Sándor Program külhoni szakasza 2016. május 14-ig tart.

Mi a legnagyobb gond abban a régióban, ahova érkeztl?

– A program során Léva a célvárosom. A fő területem a magyar gimnázium és a Reviczky Társulás. Léván a magyar lakosság aránya sajnos már 10 % alatt van, és egyre inkább csökken ez az arány. A felvidéki magyarságot érintő problémák, mint az anyanyelvhasználat kérdése és a márciusban elfogadott közoktatási törvény, itt még inkább éreztetik hatásukat.

Szeptember elején érkeztl meg a Felvidékre. Mit bíztak rád az itteniek? Hogy fogadtak?

– A program külhoni szakasza számomra augusztus 15-ével kezdődött, akkor költöztem ide, Felvidékre. Feladatomban a lévai Reviczky Társulás és a Czeglédi Péter Református Gimnázium munkájának segítése. Nagyon kedvesen fogadtak mindkét helyen. Azonnal be tudtam kapcsolódni a már elindított rendezvények szervezésébe, illetve hozzá kezdettem az általam elképzelt programok megvalósításához, amelyhez minden segítséget megkaptam, megkapok. Most a gimnáziumban egy magyarországi honismereti kirándulás megszervezésén dolgozom. Emellett dolgozom a délutáni diákélet felélénkítésén, rendszerezem a könyvtárat. A Reviczky Társulásnál indul a második magyar nyelv tanfolyam, több kiállítás megnyitóra, könyvbemutatóra is készülünk, illetve elkezdtem szervezni az október 23-i megemlékezés programját is.

Neszméri Tünde

Tanévkezdés az Érsekújvári járásban

A nagy kihívás: lesz-e pénz iskoláink megtartására

Mielőtt az Érsekújvári járás iskoláinak helyzetéről szóló írásomhoz hozzáfogtam, belelapoztam egy-két, emlékfüzetbe, emlékkiadványba, amelyet a magyar iskolák újraindításának ötvenedik évfordulója alkalmából adtak ki Párkány környéki alapiskolák. Az „Iskolánk fél évszázada” (Ipolyszalka), a „Mi iskolánk” (Kürt) vagy az „Én iskolám, köszönöm” (Udvard című kiadványok, bár más és más intézményben jelentek meg, mégis közös szerkesztési elv mentén készültek. Céljuk a visszaemlékezés az elmúlt fél évszázadra, egykori iskolavezetők és tanulók bemutatása, az egyetemet vagy főiskolát végzett növendékek felsorolása, bizonyítandó, hogy magyar tanítási nyelvű alapiskolából is diplomához lehet jutni. Mindegyik emlékfüzet egyúttal számvetés is: mit sikerült eddig elérni és mi az, amit további célként ki lehet tűzni. A 2000-es évek elején lezajlott ünnepek, melyek a csehszlovákiai magyar nyelvű oktatás újjáindításának kerek évfordulójára emlékeztek, minden bizonnyal megerősítették iskoláinkat. Ennek bizonyítékai az említett emlékfüzetek és egyéb visszaemlékező kiadványok.

Az iskolák belső megerősödésére szükség is volt, hiszen a millennium óta eltelt időszak sem volt könnyű a hazai magyar iskolák életében. Elsősorban a csökkenő vagy szerencsés esetben stagnáló tanulólétszám állítja állandó kihívás elé az iskolavezetőket és a pedagógusokat, de ugyanilyen állandó zavart és fölösleges feszültséget okoznak a cserélődő miniszterek, és az általuk hozott, sokszor egymásnak is ellentmondó rendeletek, szabályok. A globalizáció szintén erős kihívást jelent, mert egyre nehezebbnek tűnhet a szülőföldhöz, az anyanyelvhez való ragaszkodás érzésének átadása és megerősítése a tanulóknak.

Jókai Tibor, a Szlovákiai Magyar Pedagógusok Szövetségének elnöke a 2015/16-os tanév megkezdése előtt nem sokkal azt nyilatkozta a sajtóban, hogy komoly gondokkal teli tanév kezdődik a hazai magyar iskolák számára. Hogy valóban így van-e, és vajon

mennyire felkészülten várják a most indult tanévet a magyar tanítási nyelvű oktatási intézmények az Érsekújvári járásban, arról az egyes iskolák vezetőinek segítségével próbálok képet adni. Elsősorban írásban, pár rövid kérdéssel kerestem meg az általam kiválasztott tanintézményeket, ahol az osztálylétszámok, a szakképzett és képesítetlen pedagógusok arányáról, az iskola felszereltségéről, a tankönyvellátottságról, az esetleges osztályösszevonásokról és végül az iránt érdeklődtem, milyen kihívás előtt áll az adott iskola ebben a tanévben.

Az **érsekújvári Czuczor Gergely Alapiskola** igazgatónőjétől, *Novák Monikától* megtudtam, hogy a járási székhely egyetlen magyar tanítási nyelvű alapiskolájában a tanulók száma 387 (szeptember 3-i adat), a végleges adatok azonban szeptember 15-én (e körkép megírása után) derülnek ki. Addig ugyanis átjelentkezések zajlanak.

Az összes tanuló 25 százaléka beutazó gyermek, tehát nem érsekújvári, 33-an pedig valahol külföldön tanulnak, és az újvári iskola csak a törzsiskolájuk. Mivel nagy iskoláról van szó, ezért a szakképzett pedagógusok aránya is magas. Az alsó tagozaton például száz százalékban képesített tanítók foglalkoznak a gyermekekkel, míg a felső tagozaton csupán néhány osztályban és némely tantárgyat (pl. technikai nevelés, képzőművészeti, állampolgári, etikai nevelés) tanítanak szakképesítés hiányában. Valójában csupán a képzőművészeti nevelésre nincs szakos pedagógus az újvári iskolában, de az igazgatónő válaszából kiderül, hogy aki tanítja, magas fokon műveli a képzőművészet egyes formáit. A Czuczor Gergely Alapiskola műszakilag jól felszerelt: rendelkezik két számítógépes szaktanteremmel, 20 táblagéppel, 6 interaktív táblával, projektorokkal. Ugyancsak rendelkezésre áll iskolai műhely, iskolai könyvtár, tornaterem, edzőterem és gimnasztika-

kai terem. A taneszközöket igyekeznek a szülői szövetség támogatásával és pályázati forrásokból biztosítani. Jelenleg folyik a padok, székek cseréje a tanterekben – ezt tartja most a legszükségesebb feladatnak az igazgató. Fokozatosan szeretnék ugyanis újakra cserélni a bútorokat valamennyi osztályban, persze az anyagi lehetőségeikhez mérten. Ami a tankönyvellátottságot illeti, a tantárgyak nagy része tankönyvvel biztosítva van. Viszont gondot okoztak az iskolakezdekor a környezetismeret tankönyvek az első évfolyamban. Osztályösszevonásra nem került sor az újvári alapiskolában. Az idei tanév legfőbb kihívását illetően a következőképpen válaszolt Novák Monika: „65 éve indult újra a magyar oktatás Szlovákiában. Mi is készülünk e jeles esemény megünneplésére. Számunkra ez még két évfordulóval kiegészül: október 28-án lesz a műemlék épületünk 90 éves, 15 éve viseli az intézmény Czuczor Gergely nevét. Egész hónapot kitöltő rendezvénysorozattal készülünk a hármaskor évfordulóra. Kihívás számunkra az újabb reform, mely az 1. és 5. évfolyamokat érinti. Az alkalmazkodás a változáshoz mindig időigényes és többletmunkával jár.”

A szímői Jedlik Ányos Alapiskolában 107 tanuló kezdte meg az idei tanévet, közülük 33 gyermek sajátos oktatásban-nevelésben részesül, tehát integrált tanuló. Az iskola tanulóinak 70 százaléka roma származású, tájékoztatott Lóthi Blanka igazgató. Mivel kis létszámú iskoláról van szó, ezért minden tantárgy szakképzett oktatását nem lehet megoldani, főleg a nevelési tantárgyak és a heti egy órában oktatott tantárgyak esetében nehéz ezt megvalósítani. Az

iskola felszereltsége megfelelő, mind a segédeszközöket illetően, mind pedig a tárgyi-technikai felszereltség terén. Az iskolaépület felújított, hőszigetelt, az intézmény mellett lévő községi tornaterem és játszótér pedig korlátlanul a tanulók rendelkezésére áll. A fenntartóval való együttműködés is hatékony. A tankönyvellátottság a szímői alapiskolában mennyiségileg megfelelő, csak minőségileg és szakmailag nem kielégítő az új, az ISCED által kidolgozott tankönyvek tartalma. „2008-tól az új állami képzési program sok változást hozott az iskolák életében, ez kivétel az új tankönyvek összeállítására és tartalmára is. Annak ellenére, hogy az új tankönyvek külsőleg szépek, színesek, a gyerekek számára vonzóak is, sajnos többségük tartalmilag és logikai felépítésüket illetően, de szakmailag sok kívánnivalót hagynak maguk után” – írta válaszelevelében az igazgató, akitől azt is megtudtam, hogy jelenleg összesen tíz osztályuk van, összevonásra sze-

rencia nem került sor. A tanulók átlagos létszáma osztályonként 10 fő. Az új tanév legnagyobb kihívásának az intézményvezető azt tartja, hogy kellően felkészüljenek és sikeresen kidolgozzák - módosítsák az új, állami képzési program megváltoztatásával járó pedagógiai dokumentációt, amely jelenleg az első és ötödik évfolyamot érinti.

A párkányi Ady Endre Alapiskola kimondottan nagy oktatási intézménynek számít a maga, megközelítőleg 720 tanulóival. Azért használta Fodor Zsuzsanna igazgató ezt a nem pontos számadatra utaló kifejezést, mert a tanulólétszám az iskolaév során bizonyosan változni fog. A Duna-parti város egyetlen magyar tanítási nyelvű alapiskolájában zömében szakképzett pedagógusok tanítanak, csak a technika tantárgyra nincs szakos pedagógus. Az igazgató jónak nevezte az iskola felszereltségét, amit az is bizonyít, hogy minden tanteremben van interaktív tábla és a

szaktermekben úgyszintén. A szertárakban korszerű segédeszközök állnak a tanulók és a pedagógusok rendelkezésére. A tankönyvellátottság szintjét is megfelelőnek tartja Fodor Zsuzsanna, a felső tagozatos zenei nevelés kivételével, mivel erre a tantárgyra nem kaptak új könyveket. Ami viszont a tankönyvek tartalmi részét illeti, nos, azzal már a párkányi Ady Endre Alapiskola pedagógusai sem teljesen elégedettek. Az osztályok számát tekintve Párkányban nem összevonásra, hanem ellenkezőleg: bővítésre került sor. A harmadik évfolyamban ugyanis egy osztályt kettéosztottak a tanulók nagy létszáma miatt, így már három osztály alkotja ezt az évfolyamot. Ami pedig az idei iskolaév legnagyobb kihívását jelenti, azt Fodor Zsuzsanna a következőképpen fogalmazta meg: *„A legnagyobb kihívás számunkra az első évfolyamban lesz, hogy vajon heti 7 magyar órán meg tudjuk-e tanítani a gyerekeket írni, olvasni legalább olyan jól, mint tettük ezt eddig heti 8 órában. Az 5. évfolyamban az új tantárgy kerül bevezetése, amelynek a regionális nevelés címet adtuk. Kíváncsiak vagyunk, hogy mennyire lesz sikeres a gyerekek szempontjából. Bízom benne, hogy érdekelni fogja őket.“*

Az **ipolyszalkai alapiskola** helyzetéről **Bruszi Renáta** igazgatónő tájékoztatott. Kiderült, hogy az iskolaévet 108 tanuló kezdte meg az intézményben, és szerencsére nem volt szükség osztályösszevonásra. Igaz ugyan, hogy az ötödik évfolyamban nincs meg a kötelezően előírt osztálylétszám, viszont hat kilométeres körzetben nem működik másik teljes szervezettségű alapiskola, s ezt fontos előnynek tartja a jövőre nézve az igazgatónő. Számukra ez az idei tanév legnagyobb kihívása, azzal együtt, hogy miképp alakul a finanszírozás. További kihívásnak az iskolai műhelyek kialakítását nevezte, hiszen az ötödik osztályban bevezetésre került műhelymunkához szükség van erre is. Probléma még, hogy történelemre, technikára és felső tagozatos zene tantárgyra jelenleg nincs szakos tanár az ipolyszalkai alapiskolában. *„A felszerelésünk nem a legkorszerűbb, nincs elegendő tan- és segédeszközünk. A felső tagozatos informatikakönyvünk hiányzik, a többi tantárgyra megérkeztek a tankönyvek, bár az igaz, hogy csak szeptember első hetében, amikor már elkezdődött az oktatás“* – írta válaszában a szalkai iskola vezetője.

Az **udvardi Majthényi Adolf Alapiskolának** a 2015/16-os tanévben 245 tanulója van. Az idei iskolaévben egy 0. osztályt és két 1. osztályt sikerült indítaniuk, az alsó tagozaton pedig egy osztály összevonásra került. Az iskolában 22 szakképzett pedagógus, 3 nevelőnő, 1 speciális pedagógus, 2 pedagógus-aszisztens és 2 szociális munkás dolgozik. A tantárgyak többségét szakképzett pedagógus tanítja, csupán a földrajz, a polgári nevelés és az informatika oktatását nem tudják megoldani szakos tanárral. Az intézmény felszereltsége a mai elvárásoknak megfelel. Korszerű gépekkel ellátott, felújított informatika terem, ugyancsak felújított, jól felszerelt tornaterem és minden osztályban kivetítővel ellátott kerámiaábrák segíti a mindennapi oktató-nevelő munkát. Próbaszerűen alternatív oktatást vezettek be az egyik első osztályban, ahol a Hejny-féle matematikaoktatási módszert alkalmazzák, ezen kívül a szlovák nyelv oktatásának hatékonyságát

is megpróbálják emelni. Mindezekről **Szógyényi Livia** igazgatóhelyettes tájékoztatott.

Köbölkúton a Stampay János Alapiskolának most 152 tanulója van, ebből az alsó tagozatot 62, a felső tagozatot 90 tanuló látogatja. A tantestületben 16 pedagógus dolgozik, ebből 1 fő nem szakképzett. A pedagógiai munka szervezése során ugyanis elkerülhetetlen, írta válaszában **Geri Csaba** igazgatóhelyettes, hogy néhány tantárgyat, főleg a nevelési tárgyakat ne szakos tanár tanítson (rajz, zene). A geográfia és biológia tárgyakat szintén szakképesítés nélküliek tanítják. Az iskola felszereltsége megfelelő, kellő mennyiségű segédeszköz és taneszköz áll a diákok és a pedagógusok rendelkezésére. Műszakilag a régió legjobban felszerelt iskolái közé sorolható a köbölkúti. *„A tankönyvellátással egyáltalán nem vagyunk elégedettek. Matematikára egyáltalán nincsenek megfelelő gyakorlókönyvek*

(példatárak). Néhány tankönyv tartalmi minősége némi kritikát von maga után (matematika, fizika) – írta válaszában. Mivel teljes szervezettségű alapiskoláról van szó 9 osztállyal és 2 napközis csoporttal, a tanulók létszáma alapján Kőbölkúton nem volt szükség osztályösszevonásra. És hogy mit tartanak az idei iskolaév legnagyobb kihívásának a Stampay János alapiskolában? „Ez lesz az első év, amikor a született gyermekek létszáma és talán egy kicsit a szomszédos szlovák iskola is befolyásolja a 2016/17-es iskolaév 1. osztályának létszámát. Reméljük lesz elegendő elsőünk az osztály megnyitásához. Számmunkra ez lesz a legnagyobb kihívás, de meg kell majd oldanunk a jövőben a munkára nevelés és technikai nevelés oktatását is, egyenlőre szaktanterem nélkül.”

Zalaba Zsófia, a muzslai Endrődy János Alapiskola igazgatónöje szintén elektronikus levélben válaszolt kérdéseimre. Ebből kiderült, hogy az idei tanév 149 diákkal kezdődött, akik közül 81 helyi és 68 bejáró (Kismuzsla, Kisújfalu, Béla, Csenke, Karva, Ebed és Párkány). „Tudomásom szerint mi vagyunk az egyetlen iskola a környéken, ahol (ha kis mértékben is), de évről évre növekszik a diáklétszám. Köszönhető ez a már 13 éve működő iskolabusznak, de a kitűnő pedagógiai munkának is. Évek óta arra törekszem, hogy a lehető legjobban megoldjam a tantárgyak szakképzett pedagógusok általi oktatását. Büszke vagyok arra, hogy kis iskola lévén a szakosítás kb. 95 %-ban megoldott. Nem szakos oktatja összességében a heti óra 5 informatikát, az 1 munká-

ra nevelést, az 1 technikát és az 1 óra munka világa elnevezésű tantárgyakat” – írta az igazgató, aki szerint az intézmény felszereltsége felveszi a versenyt bármely más iskolával. Szeptembertől nem volt szükség osztályösszevonásra a muzslai alapiskolában, 19 elsőűk van; érdekesség, hogy közülük csupán 8 a helybéli. Zalaba Zsófia szerint ebben nem kevés szerepe és munkája van az iskolapszichológusnak is, aki már 6 éve tevékenykedik az iskolán. Ami a tankönyvellátást és a könyvek tartalmi minőségét illeti, az igazgató a következőket válaszolta: „A tankönyvellátással elégedetlenek, de talán legelégedetlenebbek a tankönyvek minőségével vagyunk. Ha itt név szerint megnevezném a tankönyveket, bizonyára megsérteném a tankönyvírókat. Ezért csupán megemlítem, hogy mindkét tagozaton bőven akad átdolgozásra (kidobásra) való tankönyv.” Ami pedig az idei év legnagyobb kihívását illeti, Zalaba Zsófia a következő sorokat írta: „A legnagyobb kihívásnak ebben a tanévben azt tartom, hogy megvédjek egy jól működő magyar kis iskolát minden külső ellehetetlenítő beavatkozástól, mind politikai, mind helyi szinten. (Szomorú, hogy sok magyar tannyelvű iskolánkat a magyar ajkú emberek támadásaitól is meg kell védeni.)”

Az utóbbi években pedagógus-elbocsátásokat volt kénytelen végrehajtani a **párkányi két tanítási nyelvű gimnázium**, amelyet idén 110 diák látogat. Ildikó Mezeiová igazgatónö válaszában azt írta: az iskola csak szakképzett tanárokat alkalmaz, tehát minden tantárgyat képesített pedagógus tanít. Az iskola

felszereltsége megfelel a követelményeknek, a gimnázium rendelkezik elegendő taneszközzel, segédeszközzel. Ugyancsak elégedett a tankönyvellátottsággal, ahogy fogalmazott, nincsenek olyan tantárgyak, ahol nagyobb hiányosságot észlelnének. Osztályösszevonásra szerencsére nem került sor szeptembertől, az idei iskolaév legnagyobb kihívásának a párkányi gimnázium igazgatónöje az intézmény pénzügyi ellátásának bebiztosítását jelölte meg.

Körképünk alapján az Érsekújvári járás magyar tanítási nyelvű oktatási intézményeiben felkészülten kezdték el a 2015/16-os tanévet. (Kérdéseinkre a kémendi, szogyéni, tardoskeddi alapiskolából és az újvári gimnáziumból nem kaptunk választ, és nem választott megkeresésünkre Bény polgármestere sem, ahol az idei tanévtől megszűnt az iskola.)

Az iskolák döntő többségében a szakképzett pedagógusok és felszerelt tantermek, korszerű segédeszközök garantálják a sikeres oktatást. Csak a kis óraszámokban oktatott, úgynevezett nevelési tantárgyak esetében nincs megoldva a szakos pedagógusok alkalmazása. Gondokat leginkább a tankönyvek minősége okoz. Osztályösszevonásra most sehol nem került sor, bár egy-két iskolában a közeljövőben erre sor kerülhet. A finanszírozás biztosítása szintén állandó problémának tűnik, főleg ott, ahol már évek óta csökken tanulólétszám.

Tátyi Tibor

Szakoktatás a kassai ipariban

Átalakulóban van a szakképzés Szlovákiában. Középszinten és a felsőoktatásban is duális képzési formákat igyekeznek bevezetni, ami bizonyos értelemben visszatérés a múlt rezsím szakmunkás-képzésének azon gyakorlatához, hogy konkrét munkahelyeken szerezzenek a gyakorlati tudást a diákok, az elméleti képzést pedig az oktatási intézményben kapják. Persze ma már szakmai gyakorlati képzés sok intézményben is, főleg ott, ahol korszerű műhelyek, berendezések állnak a műhelyekben, laboratóriumokban, szaktantermekben. A Felvidék egyik legismertebb és legjelentősebb szakközépiskolája a kassai ipari iskola, jelenlegi nevén a Szakkay József Szakközépiskola, de ez sem élhet meg régi hírnevéből. Folytonosan meg kell újulnia, korszerűsíteni kell kínálatát, ha fenn akar maradni. Az iskola igazgatóját, Matej Évát kérdeztük.

Az elmúlt évtizedekben milyen szakképzés folyt iskolájukban, és jelenleg milyen oktatási szakokon folyik a képzés?

– Annakidején gépészeti és elektrotechnikai képzés folyt az iskolában, most a kor igényeinek megfelelően változni kellett. A piac igényeihez igazodva vezettük be a mechatronika szakot, a műszaki líceumban az informatika szakot, a kereskedelmi akadémiát még próbáljuk továbbvinni, bár egyre kisebb az érdeklődés a lányok részéről, de kínálatban tartjuk. A következő tanévtől elsősorban a lányok számára új, turizmus menedzselési szakot nyitunk, mert szeretnénk, hogy az iparban lányok is legyenek, és mivel visszaszorulóban van a kereskedelmi akadémián a képzés, kutattuk, hogy milyen irányba kéne elindulnunk, és úgy gondoljuk, lesz érdeklődés e szak iránt.

Szlovákia keleti részén, Rimaszombatól Nagykaposig terjed iskolánk vonzáskörzete. Ebben a régióban sok olyan hely van, amit érdemes megmutatni a turistáknak, belföldi és külföldi vendégeknek, csak tudni kell menedzselni az ilyenfajta turizmust. Testvériskolánk van Magyarországon, Szolnokon, ők segítenek ennek a képzésnek az elindításában. Itt Kassán, szlovák nyelven folyik ilyen oktatás az egyik kereskedelmi akadémián, tehát van segítség,

nem indulunk teljesen nulláról, és a tantestületben is van kedv elkezdeni egy új dolgot. Tehát a három szak, a mechatronika, a műszaki líceum és a kereskedelmi akadémia mellett a következő év szeptemberétől a regionális turizmus menedzselése szakot indítjuk el. Van még egy ötödik szakunk is a kínálatban, most már harmadik éve, az elektrotechnika, de sajnos ebben az iskolai évben ilyen képzés nem indult. Bár már nagyon örültem, hogy nyolc diák jelentkezett az első évfolyamba, a végén a gyerekek meggondolták magukat, és átjelentkeztek a mechatronikára. Volt egy gólyatáborunk augusztus végén, ahol az elsősök nagy része összejött, és ott a gyerekek beszélgetek, aminek az

lett az eredménye, hogy a nyolc diákból négyen-ötven jelezték, hogy szeretnének átlépni más szakra. Három diákkal már nem tudtunk új szakot nyitni. Ez nem volt gond, mert amikor egy új szakot indítunk, soha nem tudjuk előre, mi lesz a sorsa, lesz-e megfelelő érdeklődés a szak iránt, és most is előre figyelmeztetem a szülőket, ha véletlenül nem tudjuk megnyitni ezt a szakot, akkor van a másik kínálat, a mechatronika, ahol a gyerek megtanulja az elektrotechnikának az ötven százalékát, a másik ötven százalék pedig gépészet a mechatronikán belül. A gyerekek úgy vélik, ez a korszerűbb és keresettebb szak. Én nem így gondolom, mert mind a kettő keresett a piacon, ezért szükséges ilyen

szakembereket is nevelnünk.

Korábban csak gépészeti és elektrotechnikai oktatás folyt az iskolában. A váltásnál nem volt gond a tanerővel, a szakképzett pedagógusokkal?

– Mivelhogy a mechatronika az elektrotechnika és a gépészet kombinációja, a legkorszerűbb szakmai képzés ezen a téren, a tanárok közt volt elég gépész és elektrotechnikus szakember, aki bevállalhatták ezeket a tantárgyakat. Ami nagyobb probléma, hogy egy szakember, egy szaktanár, ha öt évig nem igyekszik továbbképezni magát, és az új dolgokkal megismerkedni, háttérbe szorul, lemarad. A mai gépészeti és elektrotechnikai oktatás már nem az, ami húsz-harminc évvel ezelőtt volt.

Vegyük csak a műszaki rajzot! Az alapok persze megmaradtak, mert egy alkatrészt ugyanúgy kell lerajzolni, mint hús, harminc vagy akár száz évvel ezelőtt is, de nem mindegy, hogy pausz papíron rajzol, vagy ismeri a tanár azokat a szoftvereket, amelyek lehetővé teszik, hogy számítógépen rajzoljanak a gyerekek. A gépészetben a CNC-gépek, a 3D-berendezések mind olyan korszerű dolgok, amelyek az utóbbi évek vívmányai, ezek jelentik a csúcst. Azoknak a tanároknak, akik egy 3D-s mérőberendezés vagy egy CNC-gép kezelését oktatják, először meg kell tanulniuk maguknak is, méghozzá alaposan, mi hogyan működik. Egy negyven-ötven éves tanár, aki ma oktatja ezt a tantárgyat, az iskolában még ezt nem tanulta, mert akkor még CNC-gépek sem voltak.

Vagyis lépést kell tartani a tudomány fejlődésével, és nyilván haladni kell

az iskola műszaki felszereltségét illetően is. Rendelkezik korszerű műszaki eszközökkel az iskolájuk?

– Most, augusztus végén fejeztük be a második nagyobb európai pályázatot. Ezek a pályázatok segítettek abban, hogy bizonyos technikai eszközöket megvásároljunk. Igaz, a pályázatok csak a költségek harminc százalékát fedezték, a pályázat sokat segített, mert így lettek új számítógépeink, így lett korszerűsített tanteremünk. A második pályázat segítségével digitális tananyagot készítették a kollégák, s ezzel az órák színesebbek lettek.

A tanárok interaktív táblával, digitális tananyaggal oktatnak, tehát már nem olyan módszerekkel, ahogy eddig, és ezt a gyerekek is igénylik. Mindemeltett szükségessé vált, hogy a gyerekeket kivigyük az egyes üzemekbe, hogy megmutathassuk nekik azt, amit itt gyakran csak elméletben tudnak megismerni. Amit nem tudunk képekkel,

kis videofilmekkel alátámasztani, arra szolgálnak ezek a tanulmányutak, amelyek kezdeményeztünk. Voltunk a mohi erőműben, az ágcsernyői átrakodó állomáson, valamint a szemétfeldolgozó üzemben is jártunk. Most éppen egy volt iparistát várok, akik napelemes erőműveket szerel, és ezeknek a szervizelését oldja meg. Abból a célból találkozunk, hogy segítségével elvihessük gyerekeinket ezekhez a napelemes erőművekhez.

A nyári szünidőnek egy részét néhány diákjuk magyarországi szakmai gyakorlaton töltötte.

– Igen, a „Külhoni Magyar Szakképzés Támogatása – Gyakornoki Program” pályázati felhívás keretén belül a Bethlen Gábor Alapkezelő Zrt. támogatásával júliusban szakmai gyakorlaton vett részt öt diákunk a miskolci Andrassy Gyula Szakközépiskolában.

A gyakorlat különböző szakmai területeket ölelt fel. A diákok Várhegyi Miklós vezetésével elsajátították a kézi forgácsolás, domborítás, kivágás, hajlítás és fúrás alapjait. Ezeknek a tevékenységeknek a végterméke egy fémrózsa volt, melyet diákjaink emlékül hazavihettek. A képzés CNC-gépeken folyt, Géczy István magas szintű szakmai irányításával. A diákok megismerkedtek a CNC-gép mozgásviszonyaival, a gép felépítésével, a programozás alapjaival. Megtanulták a programbevitelt a CNC-gépbe és annak szimulációját. Ezt követte a szerszámbeállítás és ellenőrzése, a próbagyártás és a végtermék – sakkfigura – legyártása. Valamennyi diák saját tervezésű munkadarabot programozott be és gyártott le, mely

gazdagította gyűjteményüket a szakmai gyakorlatról.

A hidraulika-pneumatika részben elsajátították a hidraulikus és pneumatikus elemtechnika lényeges ismereteit, üzemi tennivalóit. Gyakorlatot szereztek a hidraulikus és pneumatikus kapcsolások összeállításában, valamint jártasságot szereztek a hidraulika és pneumatika ISO 1219 szabványos rendszerében. Megismerkedtek az egyszerűbb hidraulikus és pneumatikus vezérlések tervezésével, összeállításával. A következő héten a diákok Demján István tanár segítségével megismerkedtek a Solid Edge programmal. A gyakorlatok folyamán megtanultak térben alakzatokat, alkatrészeket rajzolni és tervezni. Megtanultak az alkatrészekre különféle hornyokat, furatokat, meneteket, súlylyeszteket, lesarkalásokat és lekerítéseket helyezni, és ezeket a szabványok szerint be is kótázni. Ezután megtudták, hogy a program segítségével hogyan készítsenek metszeteket, összeállítási rajzokat és vetületeket. A gyakorlat végén a tanulók megszerkesztettek egy csapat és annak kisebb részeit, és a program segítségével ezt a csapat össze is állították, bekótázták és metszetben ábrázolták. A hónap negyedik hetén Madácsi István mutatta be a mobil csuklókaros koordináta mérőgép és a stabil koordináta mérőgép működésének alapjait. A diákok a mérőgépekkel megtanultak kész alkatrészeket

mérni, 3D-ben vázolni a PC DMIS 4.2-es szoftverrel és olyan távolságokat, szögeket lemérni, melyeket hagyományos mérőeszközökkel csak közvetetten vagy egyáltalán nem is lehetne.

A délutáni és hétvégi foglalkozások Miskolc és környékének megismerésére összpontosultak. Megtekintettük a Diósgyőri várat, Lillafüreden a Háromi-tavon csónakáztak. Budapestre is ellátogattak, ahol a városban található óriáskerékből megnézték Budapestet, meglátogatták a parlament épületét, és a többi időt városnézéssel töltötték. Az egri kirándulás alkalmával megcsodálták a Kopcsik Marcipánia és Harangöntő-házat és a kilátást a Minaret tetejéről. Sok mindent megtudtak az asztronómiáról a Varázstoronyban, és látogatást tettek az egri várba, ahol a magyar történelemről szóló filmeket is láthattak.

A program megerősítette a kassai Szakkay József Szakközépiskola és a miskolci Andrassy Gyula Szakközépiskola közötti együttműködést, s lehetőséget nyújtott a két iskola közötti további tapasztalatcserére. Diákjaink nagyra értékelték a szakmai gyakorlaton szerzett tapasztalatokat, a színvonalas oktatást és a lehetőséget, hogy részesei lehettek ennek a pályázatnak.

Van az iskolának elég diákja? Milyen az érdeklődés a gyerekek részéről a műszaki oktatás iránt? A nyár folya-

mán meglepetés érte a nagykaposi és környékbeli szülőket, mert az ottani szaktanintézet szeptembertől bezárta a kapuit. Jelentkeztek át onnan diákok az ipariba?

– Sajnos nem jelentkezett egyetlenegy diák sem abból az iskolából. Az tanonciskola volt, s próbálták a kollégák a keleten lakó szülőket meggyőzni, hogy irányítsák a gyerekeket hozzánk, de ez nem sikerült. Ennek ellenére az idei tanévben ötven elsősrel kezdjük a középiskolai képzést, tehát két osztályunk van huszonötös létszámmal. Az egyik osztály tisztán mechatronika, a másik vegyes, műszaki líceum és kereskedelmi akadémia. Ezen kívül kínáljuk a felsőfokú szakképzést logisztika és gépészet szakon.

Igazgató, mit remél Ön személyesen az új szaktól, a turisztikai menedzselés oktatásától, amit a jövő év szeptemberében terveznek beindítani?

– Azt, hogy több lehetőséget kínál majd, főleg a lányok részére, de nem kizárt, hogy fiúk is jelentkezzenek ide. De ezzel már lesz két olyan szak a kínálatunkban, amely megszólíthatja a jövődöbéli lány diákjainkat, és remélem, hogy a munkánk, amit ebben az évben ebbe befektettünk – mert el is kell magyarázni, hogy mit jelent ez a szak, és miért előnyös –, meghozza gyümölcsét és a várt eredményt.

Havasi Péter

Kis falvak, nagy gondok

Kilencedik éve vagyok polgármester Debrődön, egy közel négyszáz lakosú falucskában, és úgy érzem magam, mint egy kétségbeesett anya, akinek beteg gyermekéről már lemondtak az orvosok. Magam is elszörnyülködöm azon, hogy érhettem el az elkeseredettségnek ezt a mélypontját. Az is borzasztó, hogy a lelkes, újdonsült polgármestereket megmosolygom, mert naivul azt hiszik, ők majd minden nehézség dacára sikeresebbek lesznek elődeiknél. Egy általam nagyra becsült polgármester asszony leköszönésekor azt mondta: még szerencse, hogy az emberek nem hiszik el, hogy többet, jobbat elérni lehetetlen, mert akkor nem lennének új polgármesterjelöltek.

És mikor megkérdeztem tőle, szerinte mikor lesz a miénkhez hasonló kis faluknak lehetősége arra, hogy kiépítsék saját csatornarendszerüket, nagyot nevetett, és azt mondta: Adrikám, soha!

A gondoknak persze van más vetülete is, mégpedig az emberi tényező. Több helyről hallom, annak ellenére, hogy elkészült a csatornarendszer, miközben a polgármester vért verejtékezett a bürokrácia és az anyagi kiszolgáltatottság miatt, a lakosok nagy része úgy döntött, inkább eregeti tovább az emésztőgödre tartalmát a patakba, vagy a mezőre ingyen. Hogy kinek a kompetenciája mindezt megakadályozni, arról egymásnak teljesen ellentmondó véleményeket hallottam hivatalos helyekről. Egyesek szerint csak a környezetvédelmi hivataloknak van joguk arra, hogy ezért büntetést rójanak ki, de nem szívesen keverednek „szennyes” ügyekbe, mert már így sem győznek megbirkózni a rájuk háruló feladatokkal. A másik verzió szerint a polgármesternek hatalmában áll, hogy büntessen. Hajnalok hajnalán és késő este szaglássza körbe a falut, és kapja el az elkövetőket. Nemcsak hogy jogában áll, hanem egyenes kötelessége is, többek között ezért kapja a fizetését. Mindebben van némi igazság. De ha egy kis falu polgármestere elkezd a valós problémákkal foglalkozni, akkor ki fogja kiszolgálni a bürokráciát? Ki vívja meg a harcot a papírhalmazokkal, lohol pályázatokat után, iktatja be a halva született, falvakra teljes mértékben alkalmazhatatlan rendeleteket? És ez az, ami a legkevésbé sem érdekli a polgárokat, mert ők elvárják, hogy a polgármesterük az ő problémáikkal foglalkozzon. Jogosan.

A pólusos rendszerbe való besoroláskor elvérzett falvak, mint például Debrőd is, nem kaptak lehetőséget az elmúlt négy évben arra, hogy beruházás jellegű pályázatokat nyújtsanak be a minisztériumokhoz. Ezzel szemben idén a bőség zavarában törtük a fejünket, hogy az 500 lakos alatti településeknek szánt pályázati felhívások közül melyikbe merészkedjünk bele. A gond csak az, hogy egy ilyen kis település – tökéletesen ideális anyagi háttérrel – a legjobb szervezés mellett is csak két nagyobb beruházást képes megvalósítani egy négyéves ciklus alatt. És mivel a felhívásoknál megszabták a kérhető összeg felső határát, könnyen előfordulhat, hogy sikeres pályázás esetén sem lehet teljesen kivitelezni a terveket.

A határon átnyúló programok 2014-től 2020-ig terjedő időszakának első felhívásai ez év végére várhatók. Ez újabb lehetőség a pénzszerzésre, és nem diszkriminálja a kis településeket, civil szervezeteket. Ám az elszámolási procedúra szövevényessége és hosszadalmassága miatt a kivitelezhetetlen küldetések kategóriájába esik. Ráadásul egy hivatalnok egy tollvonással padlóra küldhet egy települést, vagy egy szervezetet, amikor az előzőleg jóváhagyott költségvetésből az elszámoláskor nem ismer el komoly tételeket. Ezt kénytelen – kellen mindenki elfogadja, amíg a döntés egyértelmű tényeken alapul, de amikor csak vélemény és ízlésbeli kü-

lönbség ad erre okot, akkor keseredik el igazán a pályázó. És nem létezik egy független fórum, ami eldöntené, hogy kinek van igaza.

Ám a fent említett problémák mind másodlagosak, ha az emberek lelki állapota kiegyensúlyozott, és tisztában vannak hovatarozásukkal, értékeikkel...

Tudjuk, hogy e téren is nagyok a hiányosságok. A magyarok száma folyamatosan apad. Debrőd színmagyar falu létére az elmúlt népszámláláskor már csak 60%-ban vállalta fel nemzeti hovatarozását. Pedig senki sem kényszerített senkit arra, hogy letagadja magyarságát. De akárhogy nézem, eb-

ben a vezetőink is hibásak. Amikor a magukat a magyarság iránt elkötelezett személynek hazudó vezetők bárkivel szövetkeznének a magyarokon kívül, röhejes, hogy tízezreket költenek újsághirdetésekre, melyekben az összefogásról papolnak. Ha a választópolgárt ilyen szinten nézik bolondnak, ne csodálkozzunk rajta, ha nem ragaszkodik a gyökereihez.

A civil szférában sem büszkélkedhetünk szorosabb összefogással. Az általam ismert emberek nagy része mind elnöke valamilyen szervezetnek, a sajátjának. Mindez arra utal, hogy képtelenek közösségben gondolkodni, beállni egy közös cél, egy másik vezető mögé, mert meggyőződésük, hogy ők hivatottak irányítani. Szerencsére mindig akad valaki, aki megpróbálja a lehetetlent, összehangolni az egyszemélyes szervezetek munkáját, melynek nagy részét az életképtelen ötletek, a pénz utáni kilincselés és a sikeresebbek elleni áskálódás teszi ki.

Minden elkésztető tény ellenére, nem adom meg magam. Reggelente teli

energiával ébredek, és magam sem értem, hogy hogyan, de megújult erővel megyek a csatába. Mert nem tehetek mást, ezt láttam a szüleimtől, ezt teszik a sikeres emberek. A sebeik nyalogatása helyett cselekszenek, a jövőbe néznek, és nem fogadják el a szerencsétlen balek szerepét.

És rajtam kívül még nagyon sokan te-

szik ugyanezt. Ennyi a szerencsénk. Talán így elérhetünk némi eredményt. És most az agyamba villan az egyik legelcsépeltebb klisé, és már mondom is magamban némi iróniával, hogy a remény hal meg utoljára!

Gergely Papp Adrianna,
Debrőd polgármestere

Auxt Ferenc: Alázat és kitartás nélkül nem megy

Gömör-Nógrád még nincs megfelelően felkészülve az idegenforgalomra. Hiányoznak a hangulatos panziók, a jó szolgáltatások, a programok szervezése, a megfelelő információ átadása a turistáknak. Auxt Ferenc magánvállalkozóként szinte egy fecskéként már több mint húsz éve belelát a turizmusba, mely sajnos még mindig gyerekcipőben jár ezen a vidéken. Talán a határon átnyúló együttműködési lehetőségek rést nyitnak a fejlődésnek.

- Mikor és milyen területen kezdett el vállalkozni?

- Lassan ez történelem, mert 22 évvel ezelőtt gondoltam egy merészet és nagyot. Pedagógus múlttal rendelkeztem, de akkor úgy éreztem, hogy megfulladok. Az a hely, ahol éppen dolgoztam,

nem volt ideális. Többen kezdtek vállalkozni a 1990-es évek elején. Igaz, hogy pedagógusokból nem sokan, inkább maradtak a katedránál, de én dobbantottam, s úgy gondoltam, hogy a turizmusban talán megtalálnál a számításaimat. Az később kiderült, hogy nem

baj, ha egy pedagógus van egy turista központban, amely diákokkal foglalkozik.

- Hogyan emlékszik vissza a saját vállalkozása kezdeteire?

- Nagyon nehéz volt. Semmilyen állami

támogatás, anyagi háttér, kellő ingatlanom nem volt. Tizenöt éves pedagógusi pálya után, nagy családdal, három gyermek mellett nem volt összegyűjtött pénzem. Nagyon hosszú a történet, izgalmas, szinte regénybe illő, ahogyan én ezt az egészet elkezdtem. Kinéztem magamnak egy elhanyagolt szakszervezeti épületet 40 km-re Rimaszombattól, Kokován (Kokava nad Rimavicou). Olyan állapotban volt, amit már akkor nem üzemeltettek. Én megszólítottam még az akkori tulajdonost, megegyeztünk, elindítottam az ügyet. Persze egy jelentős magyarországi kapcsolatrendszerrel rendelkeztem a sporton keresztül. Tíz évig kézilabdáztunk, s rajtuk keresztül hoztam az első vendégeket. Már akkor volt a turistaház mellett egy egyszerű felvonó is, amit elkezdtem üzemeltetni. Viszont téli-nyári programokban kellett gondolkodni, mert csak 3-4 hónapos időnyelből megélni nem lehet.

- Mik voltak az első lépések és fejlesztések?

- Olyan állapotba hoztam a házat, ahol

vendéget lehetett fogadni. Felújítottuk a kis sífelvonót. Így kezdődött. S minden reklám nélkül működöttünk, mert arra pénzem nem volt. Egyik vendég a másikkal mondta el a lehetőséget. Szájról-szájra szállt, hogy eljöhetnek ide, mert megbízható, jó és olcsó. A sízésben az alapokat a gyerekekkel el lehet sajátítani. Aztán egy idő után kinőtte magát a sípálya, oda újabb felvonókat kellett építeni. Amit kerestem, azt szinte mind visszaforgattam. A család húsz éven át nagyon szerényen élt. Tulajdonképpen mostanra teltek le a kölcsönök.

A felfejlesztés folyamata nagyon lassú, ha nincs komoly tőke mögötte. Ha én akkor nagyobb pénzekhez tudtam volna jutni, az építkezés, bővítés sokkal gyorsabban ment volna. Ennek az volt az előnye, hogy Damoklész kardja nem lógott a fejem fölött, bár mindig csak anynyi pénzem volt, amiből egy hóagyút, egy felvonókötelet vagy valami alkatrészt tudtam megvásárolni. Aki tőkéhez és jó kölcsönhöz tud jutni, annak azért nem ezt a formát ajánlom, az gyorsab-

ban építse ki a vállalkozását.

- Miképpen jellemezné az akkori vállalkozói környezetet Gömörben?

- Rögtön az elején észrevettem, hogy túl nagy lehetőségeim nincsenek. A régiófejlesztési ügynökségnél kopogtatam. Az első segítséget technológiára rajtuk keresztül szereztük meg. Ha jól emlékszem, 750-ezer koronát pályáztunk meg, abból sikerült venni két felújított hóagyút. Technikai hóban kellett gondolkodni, mert e nélkül a tél már akkor is bizonytalan volt.

Sokan beleugrottunk a vállalkozásokba. Azok közül, akiket én ismerek, nagyon sokaknak nem sikerült. Privatizáltak, de nem volt kellőképpen átgondolva, mihez kezdjenek. Ingatlanokat vásároltak, s belebuktak. Persze az ellentéte is megvan. Az én vállalkozási környezetemben szükségünk volt egymásra, a kollégákra, és soha nem konkurenciaként tekintettem rájuk. Számomra a szomszéd mindig segítség volt, mert minél többen síeltek fönt, annál erősebb volt a síközpont. Mi együttműködtünk, nálunk egy egészséges folyamat indult el. Tudni kell, hogy Kokován több mint 300 hétvégi ház van. Vendéget tudunk adni egymásnak.

- Kérem, mutassa be vállalkozását, az Ipoly Turistaházat.

Az Ipoly szálló Kokava LÍNIA legnagyobb szálláshelye. Az Ipoly forrásánál, 750 m magasban terül el. Kategóriája kétsillagos turistaszálló, és van apartman szobánk is. A turista részben 4-6 ágyas szobákban 53 személyt tudunk elszállásolni, míg az apartman részben kétágyas, külön fürdőszobás,

televízióval felszerelt szobákban 12 vendéget tudunk fogadni. Minden szoba pótágyazható. Az Ipoly szállóban igénybe vehető étterem, bár, sítároló, szauna, masszázs, internet, a gyermekeknek játéktér, quad, lovaglás és lovasoktatás, lovas szán. A turistaház elsősorban diákcsoportoknak ajánljuk, hiszen rendkívül kedvező áron lehet szállást és napi kétszeri vagy háromszori étkezést igénybe venni. A síközpontban télen tízen dolgoznak, a turistaházban hat főből áll a személyzet.

- Mikor kezdett el azon gondolkodni, hogy a határon túli kapcsolatokat építse?

- Kezdetből fogva. Éreztem, hogy nagyon jó stratégiai fekvésű helyen vagyunk. A vendégeink 80%-a kezdetben magyarországi volt, mert mi voltunk az első legközelebbi központ, ha átlépték a határt Salgótarjánnál vagy Putnoknál. Akkor s talán most sincs mindenkinek pénze, ideje, hogy a Tátrába vagy Ausztriába menjen. Főleg a hétvégék voltak erősek. A későbbiekben a hétköznapiakon a gyerekek 80-90%-a is az ismeretségi kör révén jött ide. Gömör már akkor is gyenge volt, innen kevés gyerekeket tudtunk szerezni, akik voltak hazaiak, ők inkább Komárom, Dunaszerdahely, Galánta, Léva környékéről jöttek.

- Milyen határon túli kapcsolatokat épített ki?

- Visszajáró vendégeink voltak. Volt vagy húsz iskola Magyarországról, mely rendszeresen küldte a gyerekeket télen-nyáron. Nagyon erős alap és biztonság volt számomra, hogy tudtam, jönnek Miskolcra, Sárospatakról, Győrből, Szolnokról. Egy külön fejezet volt, amikor nekik még sportversenyeket is szerveztünk, így a diáküdvöltésen kívül a profi sportot is belevittük. Öt éven keresztül a Téli Diákolimpiát itt szerveztük közösen a magyarországi síklubbal.

- Mi volt az, ami idevonzotta a látogatókat?

- Volt egy időszak, amikor úgy éreztük, hogy a vállalkozás stagnál. Ez volt az az idő, amikor a közép- vagy még talán a szegényebb réteg is fölfedezte Ausztriát. Nem is a Tátra jelentette a versenytársat. Azt kezdték gondolni a szülők, hogyha a gyerek a sízés alapjait Ausztriában sajátítja el, az valami más ad neki. Aztán rájöttek, hogy az alapok

megszerzésére tökéletesen megfelelő Kokova, az egyharmadéért. Átértékeltek, és újra visszajötték.

Mi is ugyanazt a havat készítjük. S mikor a későbbiekben a gyerek megunja ezeket a lankákat, vagy a szárdombot, ahogyan mi nevezzük, onnantól kezdve a szüleivel ellátogatnak egyéb szép helyekre is. Az alapok elsajátításra viszont ez ideális hely. Mi, a pedagógusokkal együttműködve nagyon tudtuk, hogy mi az, ami a gyerekeknek kell. Maximumot nyújtottuk, még az ebédet is kivittük a sípályára, hogy ne kelljen a bakancsot kétszer levetni. Mert ha délelőtt siel, délután már elálmosodik, és ha levetkőzik, újraöltöztetni már nagyon nehéz. És így többet tudtak dolgozni a gyerekekkel a pedagógusok. A felnőtteknek is a kedvükbe jártunk, külön hétvégi házakban fogadtuk őket. S mindez magyarul történt, ez volt a nagy előnyünk, hogy a felvonósoktól kezdve a személyzetet át egy-két szakácsnő van csak, aki nem beszél magyarul. S így egy megfelelő miliőt teremtettünk a gyerekeknek, pedagógusoknak és szülőknek.

- Mostanra hová jutottak, milyen idegenforgalmi együttműködések vannak?

- Most egy újabb fellendülés van. Bekapcsolódtunk a Hátrányos Helyzetű Tanulók Arany János Tehetséggondozó Programjába. A hátrányos és tehetséges gyermekeket támogatják ezzel, az alpból fedezik a sífelszereléseiket, komoly hozzájárulást ad a magyar állam, hogy a szegény sorsú gyermekek is kijussanak nyári vagy téli program keretén belül az üdülőhelyekre. Most egy újabb program fut, a Határtalanul!, ezen keresztül is megtalálják az iskolák bennünket. Kész időbeosztással érkeznek,

mi egy átmenetet képezünk. Van, mikor az egyik csoport Selmecbányánál kezd, másik Sárospatakon, s mikor hozzánk megérkeznek, innen is csillagtúráik vannak, hogy megismerjék közös értékeinket. A program célja, hogy minden magyar gyerek megtanulja, a Felvidéken is vannak magyarok, sőt ebben a programban benne van egy-egy iskolával való kapcsolatfelvétel is.

- A programokban részt vevők hogyan találják meg az üdülőhelyet?

- Kokova neve rezonál Magyarországon. Nem kell dicsekvésnek venni, de olyan sok magyar vendégdiák fordult már itt meg, hogy ismernek bennünket, s miniket választanak pihenőhelynek. Mindig is erősebb volt a diákoknak kínált programunk. Erre álltunk rá.

- Miért döntöttek úgy, hogy mindezt önerőből valósítják meg?

- A vállalkozás kezdetén úgy éreztük, hogy veszélyes lenne különböző projektekbe belemenni. Nagyon sok barátunk volt, akik segítettek rajtunk. Nagyon sok kölcsönünk volt; akiket megszólítottunk, azok bíztak bennünk. Nyáron anyagi támogatást kértünk, tavasszal visszaadtuk. A mai állapotunkat tulajdonképpen a barátainknak köszönhetjük. Sokan önzetlenül segítettek, s hál Istennek, mindenkinek sikerült visszaadnunk a kölcsönöket.

- Hogy látja, kitörési pont lehet-e Gömör-Nógrád számára a turizmus?

- Gömör egy olyan ékszerdoboz, amit csak úgy megmutatnak, de nem nyitnak ki. Itt a turizmushoz tartozhat a lovaglás, a horgászat, a vadászat, a barlangok látogatása, amiben Gömör nagy hatalom. Ez utóbbiról Gaál Lajos barlangász nagyon sokat tudna mesélni. Ugyanakkor ott van Betlér, Krasznahorka, Fülek. Az igaz, hogy a kastélyaink, kúriánk romo-

sak, templomaink szintén felújításra szorulnak.

Rimaszombatban a nyári turizmus tekintetében valami előrelépés történt Kurincon, a strandot megnyitották, de szálláslehetőség ott sincs. Ahhoz, hogy ez valóban vendégcsalogató legyen, ott is újabb furatokra, melegebb vízre van szükség. A természetes tó panorámája csodálatos. Csak tovább kell építeni, hogy egy komoly üzemet tudjunk létrehozni, amelyben rengeteg embert lehetne foglalkoztatni.

Ami a vidéket illeti, a falusi turizmus nálunk nem működik. Nagyon kevés vendéglátóhelyet találunk, Csízben, a Medvesalján és a Vály-völgyében a Kalas-farm foglalkozik turizmussal.

Sajnos ez a régió általában le van maradva az óriási munkanélküliség miatt, s ez a turizmusra is rányomja a bélyegét. Általában a szolgáltatás minőségével is baj van. Szép a táj, de rosszak az útjaink, s hiányoznak a turistautak is, amiket jobban ki kellene jelölni. A lehetőségek tehát nincsenek kiaknázva. S ez meglát-szik a statisztikán is, az ezen a vidéken töltött vendégéjszakák számán. Kevés az ágy, kevés a szolgáltatás, nincs program. Én egy közepes osztályzatot adnék, mert azért már most is vannak európai színvonalú részek, ahová el kell jönni, s látni kell.

- Mivel és hogyan lehetne ezen javítani?

- Ezt önerőből már nem lehet megcsinálni. A gyors meggazdagodás érdekében indított vendéglőkből rengeteg van, de azok nem a turizmus fellendülését szolgálják. A turizmushoz nagyon sok alázat kell, s rengeteg áldozattal jár, egész embert kö-

vetel, s ezt kevesen vállalják fel. Ezt nem lehet messziről irányítani, ezzel együtt kell élni. A vendéglátónak részeseülnie kell a mindennapi problémákból. Ez fárasztó, és ez egy életforma. Kellenének olyan emberek, akik ezt felvállalják.

A turisták nem foglalkoznak a gazdasági problémákkal, a mindennapi gondjainkkal, őket a jó programok, a szép táj, a szolgáltatások érdeklik. Mi is mindig igyekszünk, hogy megfelelő minőséget nyújtsunk. Ha egy vállalkozás kialakítja a maga miliójét, abból ki tudja zárni a negatív hatásokat. Így Gömör-Nógrádnak a turizmus szempontjából nincs oka az elszegényedett, lelakott falurészek miatti aggodalomra. A turistát ez nem érdekli.

Színvonalas panziók kellenének, pl. vadászok, horgászok, idősek részére szakosítva. Hangulatos központokat kell kialakítani, ahonnan csillagtúrákra tudnak a vendégek menni, hogy legalább három-négy napot itt töltsenek. Programokat is kell tudnunk nekik ajánlani.

Itt jegyzem meg, hogy Rimaszombatban a Turista Információs Központban nem is beszélnek magyarul, de angolul, németül sem. Már nem egy vendégem jött

vissza panaszkodva, hogy nem kapott tájékoztatást. Ebben nagyon le vagyunk maradva, hogy a vendégeknek még igazi információval sem tudnak szolgálni. Kis ajándéktárgyakra sem specializálódtott senki. Ebben is nagyon szegényes a kínálata Gömörnek.

- Kiknek kellene minderre oda figyelni, kik foghatnák a kezdeményezéseket össze?

- Szerintem elsősorban az önkormányzatoknak. De az állam részéről is nagyobb támogatást kaphatna, akkor talán többen bátorzkodnának a turizmusban is vállalkozni. Mert figyelembe kell venni a kisebb vállalkozókat is, akik nem mindjárt hatalmas szállodarendszerben gondolkodnak.

Úgy gondolom, jobban ki kellene használni a határon átnyúló együttműködéseket, hogy valóban minőségi szálláshelyek, szolgáltatások és programok legyenek itt kialakítva, amivel ide lehet csalogatni a látogatókat.

- A saját vállalkozásában gondolkodik valamilyen új projektben?

- Igen. Mi is sokat gondolkodunk azon, hogyan tudnánk fejleszteni a sízésben meglátott lehetőséget. Magyarországon a sportba rengeteget fektetnek, a téli sportok fejlesztésére sem sajnálják a pénzt. Arra gondoltam, hogy alakítsunk ki itt nálunk egy közös gyakorló központot, egy edzőpályát, amely állandó edzési lehetőséget biztosítana a gyerekeknek.

A sípályánk kimondottan alkalmas lenne versenysportra is 15 éves korig. Tárgyalok a magyar síklubbal, az EGTC-n keresztül a putnoki polgármestert is megkerestem. Van rá szándék. S ebbe a projektbe több fejlesztési lehetőség is beleférne, úgy, mint pl. a határátkelők Viszonylag kevés pénzből egy csodálatos létesítményt tudnánk kiépíteni.

Homoly Erzsó

Ígéretet kaptak a kormánytól az elfelejtett régiók

Hogy mézesmadzag lesz-e, vagy tényleg történik valami a leszakadt, gazdaságilag és szociálisan a rendszerváltás veszteseivé vált régiók felzárkóztatásának megkezdése ügyében, jelenleg még nem tudjuk. A jogszabály a parlament asztalán hever, a vita elkezdődött. Ám tudjuk: a végén csattan az ostor. Ez azért lényeges, mert a Rimaszombati, a Nagyrőcei, a Rozsnyói járás állna első helyen a kedvezményezettek sorában... A történelmi Gömör megye. Robert Fico kormányfő rozsnyói látogatásakor ígerte meg, hogy a kevésbé fejlett, magas, 20 százalék feletti munkanélküliségi rátával küzdő - az itt élők véleménye szerint elfelejtett, vagy tudatosan leépített - régiókat célozza meg az a törvény, amely része lesz a kormány második szociális csomagjának.

Visszatekintés

A Felvidék középső részén terül el a Gömör - Kishont. Nyugatról haladva Losonc, Poltár, Rimaszombat, Nagyrőce, Rozsnyó járási székhelyeket foglalja magába. Földrajzi szempontból a fent említett területek lakosságának többsége szlovák, egy része magyar, illetve roma nemzetiségűnek vallotta magát, és elenyésző százalékban egyéb nemzetiségűek is lakják. A régió nemzetközi határt alkot Magyarország Borsod - Abaúj - Zemplén megyéjének északi részével.

Gömör egykoron a virágzó megyék közé tartozott. Jelenleg ipari - mezőgazdasági jellege van, a hajdani virágzó bányászat mára leépült. Gömör turisztikai szempontból olyan adottságokkal bír,

melyekkel nem sok vidék rendelkezik Szlovákiában. Kulturális és történelmi emlékekben is nagyon gazdag, amiről az itt található műemlékek és nevezetességek tanúskodnak. Az adottságokat a helyiek nehezen tudják kihasználni.

Gömör az impériumváltás után, a múlt század húszas éveiben indult hanyatlásnak, a megélhetés egyre nehezedett, s a helyzet a rendszerváltást követően tovább romlott. Pedig a rendszerváltástól mindenki jobbat várt, reménykedett, de sajnos siralmas idők jöttek. Tönkrement a mezőgazdaság, az állattenyésztés, és egyre növekedett a munkanélküliség aránya is. A fiatalok nívós iskolai végzettséggel sem találnak munkát, így külföldre mennek. Elvándorlásuk fő oka abban keresendő, hogy a régiót gazdasági és kulturális téren is elhanyagolták.

Huszonöt év hanyatlás után – újrakezdés

Az elmúlt huszonöt évben a régióban nagy változások mentek végbe, de ezek nem mondhatók pozitívnak. Most úgy tűnik, a magas munkanélküliség miatt bevonták a szociális csomagba többek között ezt a vidéket is, de hogy ez mire lesz elég, nehéz lenne megjósolni. Ha valamit sokáig elhanyagolunk, leépítünk, ismét élhető, szerethető helylé alakítani sokkal több erőfeszítést és befektetést igényel. Abban a régióban,

ahonnan a fiatal, képzett munkaerő jelentős része elvándorolt, a Robert Fico által felvázolt ipari, mezőgazdasági ösztönzők mellett feltétlenül és markánsan meg kell jelennie a lakosság intenzív képzésének is. Ellenkező esetben hiába jön a befektető, csak képzetlen munkaerőt talál, soraiban egy olyan generációval, amely még soha életében nem dolgozott. Ugyanez vonatkozik a mezőgazdaságra is. Tönkrementek a gazdaságok, és az itt maradt fiatalság már a földműveléshez és állattenyésztéshez sem ért, hisz a kertjeit is alig-alig műveli. Mindemellett az emberek fásultsága, reményvesztettsége és megkeseredettsége is komoly visszahúzó tényező lehet.

A kormány elképzelése egyelőre nem világos

A kérdésre a választ a Rozsnyói járás viszonylatában kerestük. A tavasszal esedékes parlamenti választások előtt megcsillagotott lehetőségekről, ígéretekéről beszélgettünk **Nagy György** Kassa megyei független képviselővel.

Mennyire tartja élhető régióknak a Rozsnyói járást?

– Úgy gondolom, a Rozsnyói járás mindenképp élhető régió, hiszen minden adottsága megvan ahhoz, hogy jól éljenek itt az emberek. Sajnos, ezeket az adottságokat nem tudjuk kiaknázni.

Nagyobb hangsúlyt kellene fektetni a mezőgazdaságra és élelmiszeriparra is. Gondolok itt a faluvállalatokra, családi vállalkozásokra, háztáji gazdálkodásra és a vidéki turizmusra. Ebben látom a járás jövőjét.

Milyen állapotban van most a járás ipara és mezőgazdasága?

– A járás iparára hatással volt a pénzügyi válság, ami komoly elbocsátásokat hozott és a munkanélküliség növekedését eredményezte. Bár azóta stabilizálódott a helyzet, a munka termelékenysége is nőtt, de a foglalkoztatás nem lett nagyobb. Ez azzal magyarázható, hogy a vállalatok kisebb létszámú munkaerővel jobb termelékenységet képesek elérni, nagyobb bevételek mellett. A járás kiemelt és fejlődő iparágai közé tartozik például a gépipar, az építőipar, az építőipari termékek gyártása, a feldolgozó ipar, a papírgyártás és a textilgyártás.

Az ércbányászat hanyatlott, de világszinten is nagyon jelentős mészpáttelelőhelyek (kalcitlelőhelyek) vannak a járásban, ami felhasználható például a papírgyártásban, műanyaggyártásban és a kozmetikai iparban. Az ipar és egyben a járás fejlődését nagy mértékben előrelendítené a jó minőségű közlekedési infrastruktúra, a gyorsforgalmi út és a szoroskői alagút megépítése.

A mezőgazdaság fejlesztésében fontos a saját értékesítési és feldolgozó hálózat kiépítése, illetve a helyi élelmiszerek gyártása, ami új munkahelyeket teremthetne, ezáltal csökkenhetne a munkanélküliség.

Véleménye szerint mikor, illetve milyen esetben jön majd a járásba infrastruktúra hiányában olyan befektető, amely százezres beruházásokat hajt itt végre? Elegendők a kormány által említett engedmények?

– Nem titok, hogy korszerű utak nélkül a helyzetünk nehezen javulhat. Az infrastruktúrának sokkal nagyobb fejlesztésre van szüksége, mint amilyen a nyár folyamán valósult meg. Fontos lenne a vasút fejlesztése is. Enélkül nagyon nehéz bármilyen befektetőt is idevonzani, az adókedvezmények ellenére is. Elsősorban járásunk adottságait kell kihasználnunk ahhoz, hogy vonzóvá tegyünk térségünket. Nagyobb hangsúlyt kell fektetni a szakmunkásképzésre. Ki kell használnunk minden olyan forrást, ami lehetővé teszi járásunk fellendítését, jobban kiaknázva a határon átnyúló együttműködés nyújtotta lehetőségeket is. Sok olyan forrás áll még a rendelkezésünkre, melyet nem használtunk fel, például az uniós fejlesztési alapból.

Járársra szabott terveket készítenek majd? Ön lát más lehetőséget a mun-

kanélküliség csökkentésére?

– Mint már említettem, én a mezőgazdaságban és turizmusban látom a jövőt. Az emberek így önellátóbbak lennének régióinkban, csökkenne a munkanélküliség és emelkedne az életszínvonal is.

A kormány által megfogalmazott ösztönzők mellé a megye milyen egyéb segítséget tervez? Kiknek a számára lesz ez elérhető?

– A megye fontosnak tartja az aktívan együttműködő hálózatok kiépítését – hogy az egyes szervezetek, az üzleti, az akadémiai és a közszféra közösen találjon megoldásokat a régió fejlesztésére, problémáinak megnevezésére és megoldására is. Ezenkívül stratégiai dokumentumok és projektek kidolgozásával is támogatja az egyes ágazatok fejlesztését.

Magánemberként hogyan vélekedik az olyan szervezetek lehetőségeiről, melyek kultúránkat, hagyományunkat ápolják?

– Civilként én is egy ilyen társulás elnöke vagyok. Társulásunk egy nonprofit szervezet, amely intézményes háttér nélkül működik megalakulása, azaz 2002 óta. Az elmúlt évek alatt sokszor szembesültünk anyagi problémákkal, de egyszer sem adtuk fel.

Beke Beáta

Határon átnyúló együttműködés a Bodroghözben

Vállalkozói inkubátorház Leleszen

A mai Szlovákia délkeleti szegletében, a hármasthatár mentén található Bodroghöz olyan történelmi, kulturális és földrajzi szempontból behatárolt terület, mely eredetileg összefüggő egységként vészelt át az idők viharait, ma már azonban két részre tagolódik: Alsó- és Felső-Bodroghözre. Az északi rész ma Szlovákia, a déli rész Magyarország. Mégis elmondhatjuk, hogy szinte ugyanazok a problémák sújtják az itt élő embereket. Elsősorban a munkanélküliség nagy aránya nyomja rá bélyegét a régió életére. Ez a Bodroghöz legfőbb gondja. Keletre Ukrajna és az Európai Unió határa; délre egy gazdaságilag szintén elmaradott terület. Messze van Pozsony, és messze van Budapest is. Egyvalami azonban mégis pozitívan összeköti a két területet: az azonos problémákra történő közös válaszadás keresése. Így indulhatott újjára egy nagyszerű kezdeményezés 2013-ban.

Az Európai Unió adta lehetőségeket kihasználva 2013-ban, Cigánd (Magyarország, az Alsó-Bodroghöz központjának tekinthető város) polgármestere egy határon átnyúló program keretében kezdeményezte tervét, hogy Lelesz (Szlovákia, Felső-Bodroghöz)

községgel karöltve mindkét településen épüljön vállalkozói inkubátorház. Az ötlet meglehetősen merésznek tűnt, de az önkormányzat bátran vágott bele a kezdeményezésbe és indította el a közös projektet. Egy határtérség fejlődése, ami kiegyensúlyozott és fenntartható, aktív gazdasági együttműködést és a közös gazdasági lehetőségek jobb kihasználását követeli meg a határ mindkét oldalán. Különösen érvényes ez az egyre nagyobb gazdasági szerepet betöltő kis- és középvállalkozásokra. A határtérségbeli hasonló jellegű vállalkozások - földrajzi elhelyezkedésükből adódóan - a szomszédos országok vállalkozásaival való kapcsolatok révén is fejlesztési lehetőségekhez juthatnak. Ugyanakkor a határtérség egyik nagy hátránya, hogy ezek a fejlesztési lehetőségek korlátozottak és így a versenycépességük is az.

A projekt és az együttműködés legfőbb célja a két kistérség kapcsolatainak és gazdasági életének megerősítése. A 2007-2013 Európai Unió Határon Átnyúló Együttműködési Program segítségével kívánták a partnerek a régiót növekedési pályára állítani. Mindkét önkormányzat a legfőbb célt tartotta

szem előtt: a foglalkoztatás növelését. Ez csak abban az esetben valósulhat meg, ha fejlesztik a vállalkozásokat. Az elképzelésük az volt, hogy ehhez létesítenek egy olyan épületet, mely elsősorban kezdő vállalkozóknak lesz segítségére. A leleszi önkormányzat döntése alapján előnyt élvezhettek a helyiek.

2014 szeptemberében elkezdődtek az építkezési munkálatok, 2015. június 25-én pedig ünnepélyesen átadták mindkét épületet. A leleszi vállalkozói inkubátorház akadálymentesített, személyfelvonóval ellátott épület. A beruházás támogatásának összköltsége a következő arányban oszlik el: az Európai Unió 85%-ban támogatta, 10%-ban a szlovák kormány, a település pedig 5% önrésszel járult hozzá az inkubátorház megépítéséhez.

A vállalkozói inkubátorházat mikro-, kis- és középvállalkozások számára hozta létre a község. Alapvető célja, hogy hozzájáruljon a település kisebb vállalkozásainak felfuttatásához, illetve a korszerű építmény megoldást jelenthet olyan vállalkozó szellemű egyéneknek is, akik nem rendelkeznek elegendő kezdőtőkével ahhoz, hogy

helyiséget bérelhessenek az elképzeléseik kivitelezéséhez. Az önkormányzat a projektnek köszönhetően, helyet tud szolgálni a vállalkozóknak, valamint további támogatásban is részesíti őket. A vállalkozók öt éven át vehetik igénybe a helyiségeket anélkül, hogy bérleti díjat kellene fizetniük a községnek. A beruházást a Skanska SK a.s. cég kivitelezte a budapesti Viator Építésziroda tervei alapján. A nem mindennapi épület a Makovecz Imre nevéhez kötődő, organikus építészeti stílusban épült fel. Makovecz Imre neve nem idegen a leleszieknek, hiszen a községi hivatal is ebben a stílusban épült. Az új épületben található helyiségek bármilyen vállalkozáshoz teret adhatnak, csak élelmiszerbolt nem nyitható benne, bár több vállalkozó is ezen a téren tevékenykedik. Az épületben öt helyiség áll a vállalkozók rendelkezésére. Három az emeleten, kettő a földszinten, egy korszerűen bebútorozott, alapvető technikai felszereltséggel ellátott, tágas konferenciaterem is szolgálja a vállalkozókat.

A két kistérség a közös projekt keretén belül létrehoz egy gazdasági stratégiai tanulmányt is, mely a közös honlapra kerül fel. Ezen kívül a vállalkozók a határ mindkét oldalán igénybe vehetik azt a szlovák-magyar – folyamatosan frissülő – vállalkozói adatbázist, mely az együttműködés jegyében tömöríti a térség vállalkozóit, s a közös honlapon lesz majd elérhető.

Nem titok, hogy Leleszen az inkubátorház a faluközpont kiépítésének mintegy kezdeti elemeként szolgál, ugyanis az épület környezetében korszerű és a község építészeti struktúrájába beillő bérházak megépítését is tervezik. Fontos, hogy egy ilyen hátrányos helyzetű régióban, mint a Bodrogló, minden lehetőséget megragadjanak az önkormányzatok és próbálják fejleszteni a településeket. Lelesz község történelmi szempontból kulcsfontosságú szereppel bír a Bodroglóban. A legősibb települések egyike, melynek írásos emléke 1182-ből maradt fenn. A leleszi premontrei apátság egyben a királyi Magyarország egyik hiteles helye, és levéltára volt. Az elmúlt években megkezdődtek a kolostor és a templom körüli régészeti feltárások. Gazdag és felbecsülhetetlen értékek kerültek elő. A község éppen ezért a már megtervezett falucentrumban szeretne kialakítani egy múzeumot is, hogy az ide látogatókat

ne csak az ősrégi freskókat és az apátságot, de a történelmi jelentőségi leleteket is megtekinthessék.

Bodrogló területén elenyésző mértékben találhatóak komolyabb beruházások. Ezek is többnyire a közeli városokban (Sárospatak, Sátoraljaújhely, a szlovák részen pedig a szintén a nagyobb városokban). Nem túlzás kijelenteni, hogy a mostoha szlovák politikának köszönhetően semmiféle jelentősebb beruházás nem érkezik erre a vidékre a rendszerváltás óta. **A három folyóval határolt terület (Latorca, Bodrog, Tisza) legfőbb kitérésipontja az idegenforgalom lehetne.** Az infrastruktúrával kevésbé rendelkező területen előny is lehet a gyárak hiánya. Egyre több – elsősorban fiatal – embert kell arra ösztönözni, hogy vágjon bele saját vállalkozásokba. A turizmus fontos gazdasági tényezője lehet a Bodroglónak. Látnivalókban gazdag, érintetlen csodálatos természettel rendelkezik a Bodrogló. Jó példa erre az Erdélyben nagyon jól működő turizmus-vendéglátó hálózat és a háztáji termelés virágzása. A szolgáltatásokra kell összpontosítani. A leleszi vállalkozói inkubátorház is segíti a határ két oldalán vállalkozókat, hogy az adatbázis segítségével egymást megismerjék és kapcsolatot építsenek. Nemcsak a leleszi, hanem a régió vállalkozóinak is segítséget nyújt majd az adatbázis az üzleti partnerekkel és különböző szolgáltatókkal való kapcsolat megteremtéséhez. Példaértékű számunkra Erdély, hiszen ha ott egy kis- vagy középvállalkozás működik egy településen (falusi turizmust vesszük példának), akkor arról tud a másik vállalkozó is, és együtt dolgoznak. Ha valaki házi kenyeret tud sütni, valaki pedig mézet termel, akkor beszállítják annak, aki vendégházat tart fenn. Ez a láncolat és közös munka meghozza gyümölcsét. Családok megélhetését vagy megélhetésének kiegészítését tudja biztosítani. Ha Leleszen van inkubátorház, mely szolgáltatásokat nyújt, a vállalkozások dolgozzanak együtt minél több üzlettárral, vegyék igénybe az adatbázist a Királyhelmec és Nagykapos környéki vállalkozók is, és próbáljanak kapcsolatot teremteni, tapasztalatot cserélni a Cigánd környéki vállalkozókkal.

Térségünkre a kis létszámú vállalkozások jellemzőek, így a helyzetbe hozásuk a leginkább járható út a gazdaság fejlesztés tekintetében. Na-

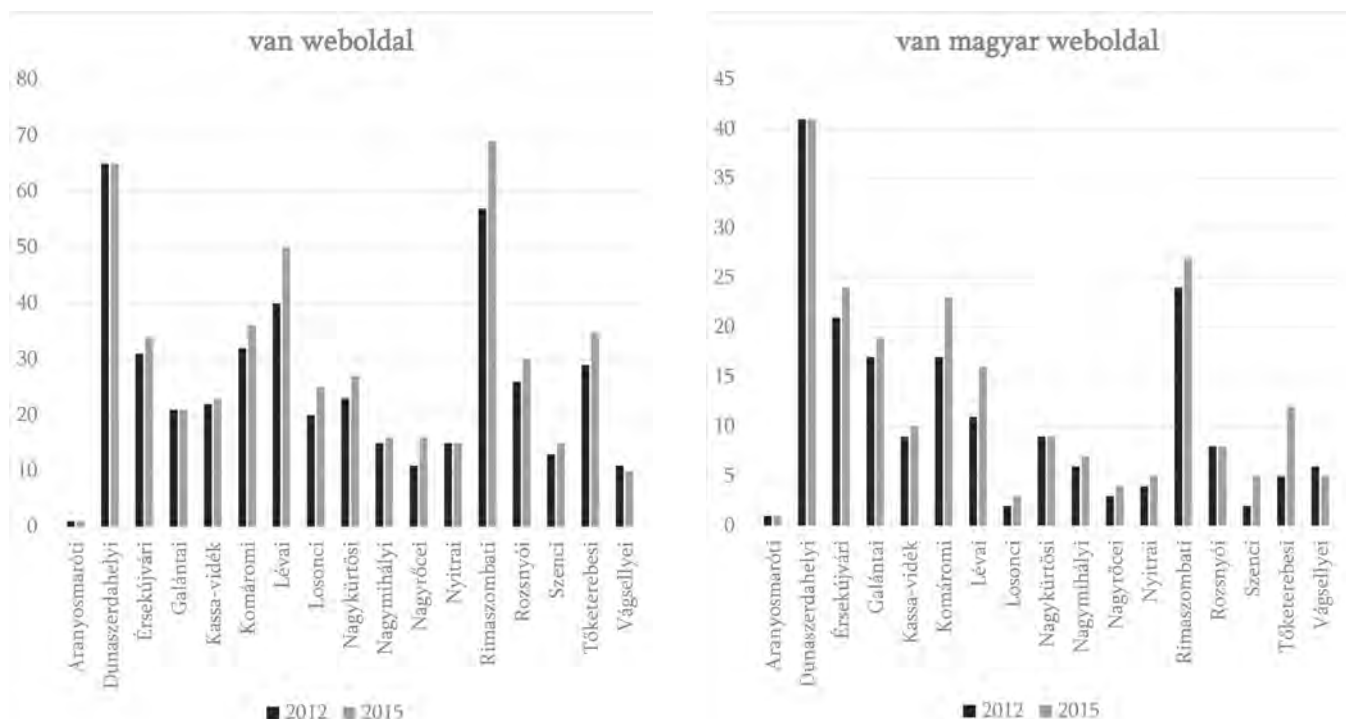
gyobb befektetőknek a megjelenése belátható időn belül nem várható, hiszen a demográfiai helyzet, a gyenge infrastruktúra, valamint a földrajzi helyzet ezt nem segíti elő. A helyben lévő mikro-, kis esetleg középvállalkozásokat kell olyan helyzetbe hozni, melynek egyik eszköze az olcsó és megfizethető telephely, mely segíti őket a növekedési pályára állásban. Nagy öröm és előrelépés, hogy igény van a hasonló jellegű objektumok, irodák, helyiségek kialakítására. Többben igénybe kívánják venni az inkubátorház szolgáltatásait, s ennek köszönhetően a határ mindkét oldalán emelkedhet a települések presztízse, miközben a bérlők számára a házakban lévő jelenlét egy olyan vállalkozói légkörbe történő bekerülést jelent, amelyben naprakész információkat kaphatnak. Ez biztos pont lehet azok számára, akik hosszú távra biztonságos, kiszámítható vállalkozást szeretnének indítani. A vállalkozói kedv élénkül, növekszik a foglalkoztatottság is, ha több tevékenység tömörül egy helyre.

Lelesz és Cigánd együttműködése kiváló, jó kapcsolatrendszer működik a két település között, mely további közös munkára sarkalja az önkormányzatokat a következő, azaz a 2014–2020-as európai uniós programozási időszakban is.

Mgr. Ilko Zoltán,
önkormányzati képviselő, Lelesz

Az elektronikus kommunikáció eszközei és gyakorlata a dél-szlovákiai önkormányzatokban 2015

Az elmúlt évek gyakorlatának megfelelően a Pro Civis polgári társulás keretein belül idén ismét felmértük, hogy az önkormányzatok milyen formában használják ki a önkormányzati weboldalak nyújtotta lehetőségeket a lakosokkal való kapcsolattartásban. Felmérésünk arra az 512 településre terjed ki, amelyekben a hatályos törvények és a Szlovák Köztársaság Kormányának vonatkozó rendelete értelmében a lakosok anyanyelvüket is használhatják a hivatali ügyintézés során. Ennek megfelelően elsősorban nem a weboldalak meglétét vagy nemlétét, illetve tartalmát vizsgáltuk, hanem azt, hogy az érintett községek magyar lakossága milyen mértékben férhet hozzá az őket érintő adatokhoz, tájékoztatásokhoz, dokumentumokhoz és egyéb információkhoz az államnyelv mellett anyanyelvén is. Az idei felmérés pikantériáját az elmúlt év novemberében lezajlott önkormányzati választások is adták, hisz ilyenkor, a választások előtt nagyobb arányban frissítik, felújítják vagy cserélik le a önkormányzati weboldalt, valamint az új seprű jól seper elvének mentén az első ciklusukat kezdő polgármesterek és önkormányzatok a saját elképzeléseik szerint alakítják ki választóik felé a kommunikációs csatornáikat.

A felmérés során a szokásos módon több szempontból tekintettük át a tényeket: megnéztük, létezik-e egyáltalán weboldal, van-e magyar nyelvű változata vagy tartalmaz-e magyar nyelvű tartalmat, megnéztük, megjelentetik-e szlovákul és magyarul az alapvető információkat vagy a közérdekű információk közé tartozó adatokat, feltöltik-e az önkormányzati rendeleteket, határozatokat és jegyzőkönyveket, ha igen, akkor vajon megtalálhatóak-e ezek magyar nyelven is, vannak-e kérvényminták, amik megkönnyíthetik az ügyintézt – mindezt természetesen lebontva arra a tizenhét járásra, amelyben magyarok által legalább húsz százalékban lakott települések találhatóak (itt fontos megjegyezni, hogy az adatokat elsősorban járások szerint mutatjuk be, viszont az Aranyosmaróti járásban mindössze egy magyarok által is lakott település – Lédec – van, így az egész járás eredmé-

nyei mindössze ennek az egy falunak az eredményeit tükrözik).

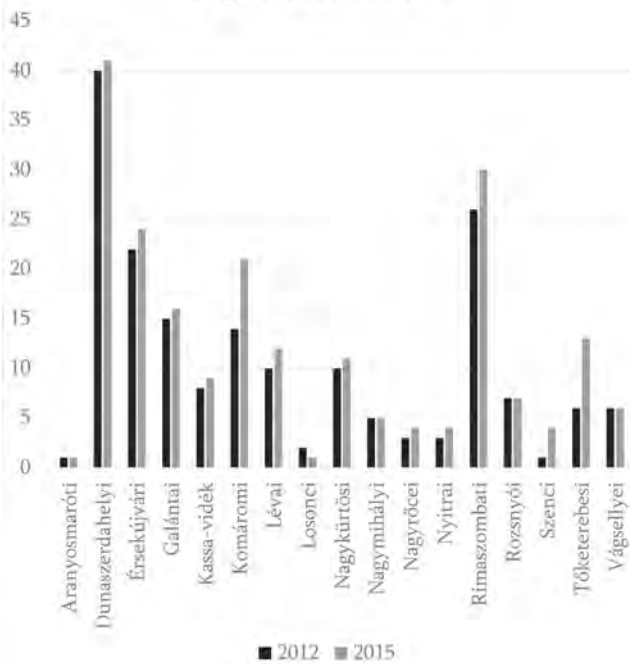
Weboldalak

A fent említett 512 település önkormányzata közül összesen 489 működött weboldalt, ez az arányt tekintve 95,5%-ot jelent, ez hattal több, mint 2014-ben, a 2012-es adatokkal összevetve pedig látjuk, hogy három év alatt ötvenhatal nőtt az weboldalak száma. Abszolút számokban változatlanul a Dunaszerdahelyi járás található az élen 65 működő oldallal, a százalékos arányt tekintve viszont a Galántai (21 község), Nagyőrcei (16), Nyitrai (15), Szenci (15) és a Vágsellyei (11) járásokban legkedvezőbb a helyzet; itt az összes vizsgált községnek van weboldala. A Vágsellyei járás esetében viszont meg kell jegyezni, hogy a járási központ – a

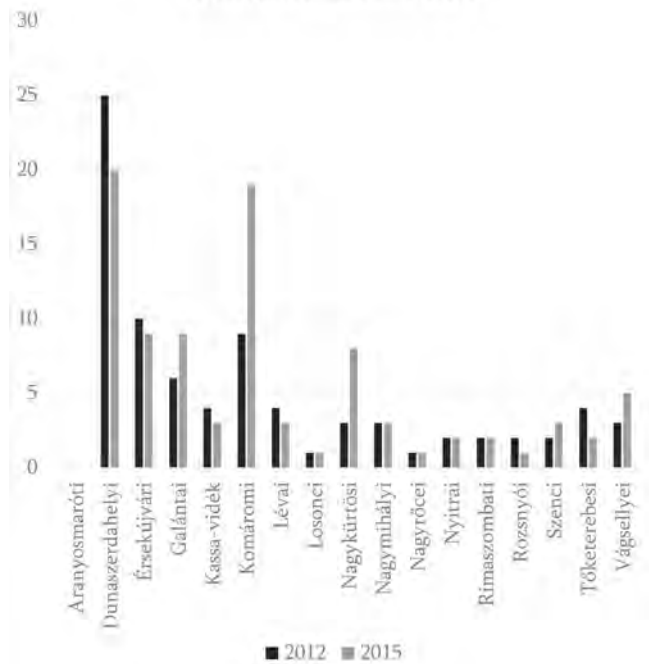
tavalyi évhez hasonlóan – továbbra is a Google Fordító segítségével nyújt az államnyelvitől eltérő nyelvet, ami nem is minden esetben működik, vagyis ebben az esetben még közelről sem beszélhetünk teljes értékű kétnyelvűségről.

Bár a százszázalékost közelítő eredményt nagyon szépen mutat a weboldalak esetén, ha a magyar nyelvű változatokat vesszük górcső alá, az eredmény újfent azt mutatja, hogy önkormányzataink számára a kétnyelvűség csak egy sokadrangú probléma, és nem tartják tiszteletben a kisebbségek információhoz való jutásának jogát saját anyanyelvükön. Teszik ezt annak ellenére, hogy ezt a jogot a Szlovák Köztársaság Alkotmánya 34. cikkelyének 1. bekezdése biztosítja, továbbá az információhoz való szabad hozzáféréstől szóló törvény 6. §-ának 5. bekezdése egyenesen kötelezi a községeket, hogy bizonyos

alapvető információk

közérdekű információk

információkat (például az önkormányzati ülések időpontját és programját, a nyilvános ülések jegyzőkönyveit, az elfogadott rendeleteket stb.) a kisebbség nyelvén is közzétegyék, amennyiben azt államnyelven közzéteszik. A magyar nyelvű tájékoztatásnak az említett 489 oldalnak mindössze nem egész 45 százaléka tesz eleget, ez 219 magyar nyelvű weboldalt jelent. Viszont meg kell jegyeznünk, hogy a felmérés 2012-es megkezdése óta ez a szám is folyamatosan növekedik, a tavalyi évhez képest öttel, a három évvel ezelőtti eredményhez viszonyítva pedig 33-mal gyarapodott a magyar oldalak száma. A prímet továbbra is a Galántai járás viszi 90 százalékos meghaladó eredményével, a többi járás esetében – az Érsekújvárit kivéve –, ez az arány nem éri el a 70%-ot, a túlnyomó többség esetében az 50%-ot sem.

Alapvető információk

Az alapvető információk kategóriájába soroltuk az olyan adatokat és tájékoztató jellegű információkat, mint a település megnevezése, a polgármester neve és elérhetősége, a községi/városi hivatal elérhetősége, szervezeti felépítése, ügyfélfogadási időpontok stb. A vizsgált 489 oldal közül 483 tartalmazta ezeket az információkat vagy egy részüket, magyar nyelven azonban csak 209 tette közzé, ez 42,83 %. A korábbi eredményekkel összevetve ez tavalyhoz képest héttel, 2012-höz képest pedig harminccal több. Az elmúlt évekhez hasonlóan abszolút szá-

mokban ismét a Dunaszerdahelyi járás áll az élen (41 – ez 63,08%-ot jelent), az arányokat tekintve viszont az Érsekújvári és a Vágsellyei járásokban a legkedvezőbb a helyzet (70,5%, ill. 76,1%). 50% feletti mutatóval rendelkezik még a Galántai és a Komáromi járás, a többiben csak a weboldalak kevesebb, mint fele teszi közzé a fent taglalt adatokat.

Közérdekű információk

A közérdekű információk terén – ide az önkormányzati intézmények bemutatását és elérhetőségét, az önkormányzati szolgáltatások helyét, idejét és árát (például a személtelherdás napja, a helyi adók és illetékek mértéke, befizetési feltételek stb.), valamint a települések múltját és érdekességeit, a civil szervezeteket és rendezvényeiket tartalmazókat soroltuk be – érdemi mozgás nem figyelhető meg. A 489 weboldal közül szlovák nyelven is kevesebb, mint fele, 226 tartalmazott ilyen információkat, magyar nyelven pedig 91 – mindkét mutató csökkent az előző évhez képest. A 2012-es adatokkal összevetve így a növekedés nem jelentős, akkor 81 önkormányzati weboldal tartalmazott közérdekű információkat magyarul. Az arányokat tekintve továbbra is a Komáromi járás van az élen, épphogy meghaladva az ötven százalékos, negyven százalékos feletti eredményt csak a Galántai és a Vágsellyei járás tud felmutatni. 2012-höz képest a Dunaszerdahelyi járásban jelentős visszaesés tapasztalható, 25-ről 20-ra csökkent e mutató. A többi járásban jó esetben épphogy eléri a 25 százalékos,

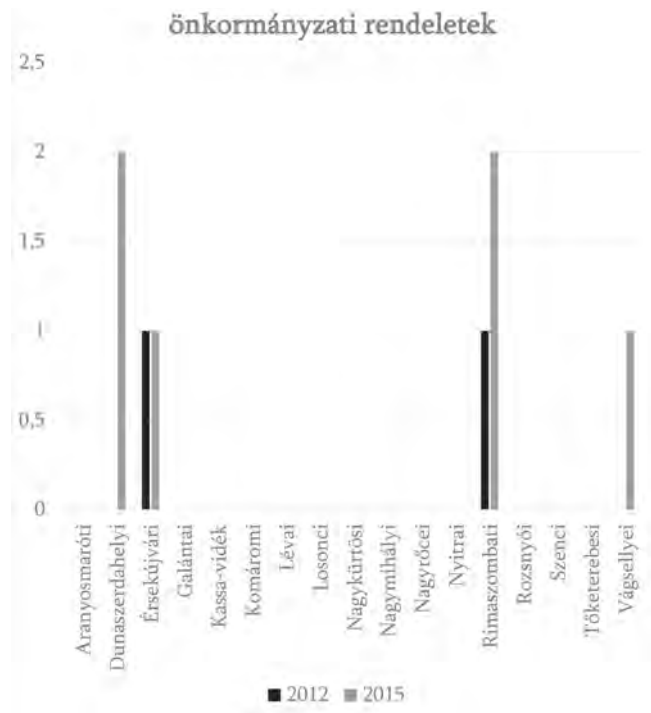
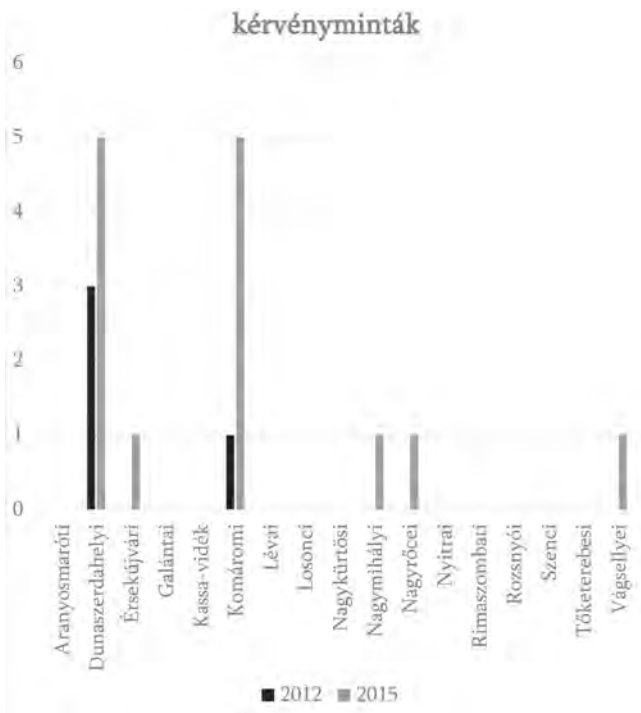
de a legtöbb esetben még csak meg sem közelíti.

Kérvényminták

Az önkormányzati weboldalak remek lehetőségként szolgálhatnak az önkormányzatoknak a hivatali ügyintézés szempontjából, ugyanis az egyes kérvények közzétételével az meggyorsítható és hatékonyabbá tehető, hisz a polgár ez esetben már a kitöltött űrlappal érkezik a hivatalba ügyeit intézni. Ennek ellenére mindössze minden harmadik község él ezzel a lehetőséggel, a 489 weboldal közül 168-on találtunk ilyen űrlapokat. A korábbi évek jelentősebb bővülése már nem ismétlődött meg, a tavalyi évhez képest mindössze négyvel bővült az ilyen önkormányzati weboldalak köre (2012-ben 120 volt). A magyar nyelvű ügyintézés tekintve, amit a kisebbségi nyelvhasználati törvény biztosít, a helyzet továbbra is lesújtó, mindössze 14 weboldal kínál kérvénymintákat magyar nyelven.

Önkormányzati rendeletek, határozatok és jegyzőkönyvek

Ahogy azt már fentebb is írtuk, az információhoz való szabad hozzáféréstől szóló törvény értelmében a községeknek az önkormányzati ülésein elfogadott rendeleteket, határozatokat és jegyzőkönyveket kisebbségi nyelven is közzé kell tenniük, amennyiben államnyelven megjelentetik a weboldalukon. Ennek ellenére (megismételjük, ez nem lehetőség, hanem köteles-

ség!) az ilyen dokumentumok továbbra is csak fehér hollóként bukkanak fel magyar nyelven. Míg folyamatosan bővül azon önkormányzati weboldalak száma, amelyek államnyelven is közzéteszik önkormányzati (általános érvényű) rendeleteket (idén 333, tavaly 321, 2012-ben 253), mindössze 6 olyat találtunk, amely magyar nyelven is megteszi ezt. Ez annyira kis szám, hogy az elmúlt évek eredményeivel való összehasonlítása gyakorlatilag értelmetlen. Hasonló mutatókat találunk, ha az önkormányzati üléseken elfogadott határozatokat és az ott készült jegyzőkönyveket nézzük, magyarul szintén csak a töredékük teszi közzé ezeket a dokumentumokat (216 szlovákul, 14 magyarul).

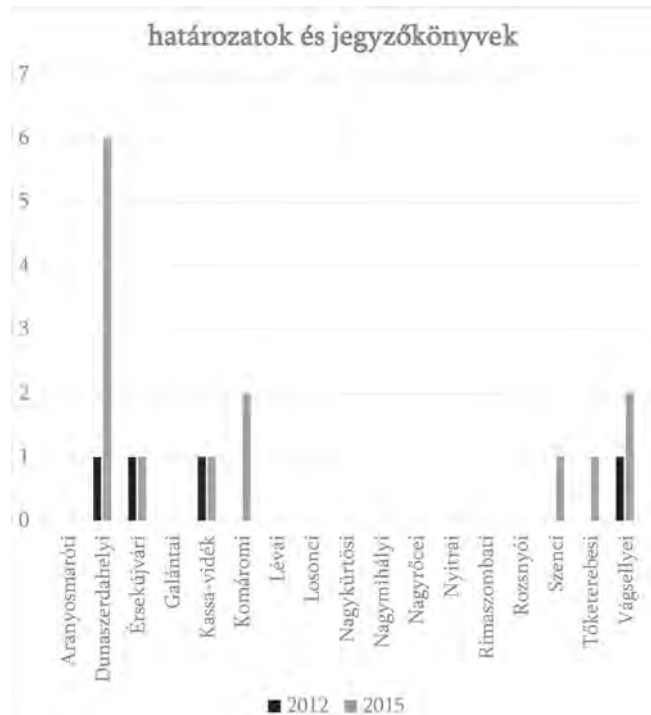
Magyarok aránya és a lakosságszám

Idén is megvizsgáltuk, van-e összefüggés a települések lélekszáma, valamint azon belül a magyarok részaránya és aközött, hogy van-e magyar oldal, ha igen, milyen mértékben. Mind a lakosságszám, mind a magyarságarány esetén is kijelenthető, hogy ez egy jelentős befolyásoló tényező. Viszont azt is hozzá kell tenni: még azon községek esetében is, melyek szinte színmagyarnak tekinthetők, jelentős hiányosságokat figyelhetünk meg a magyar nyelvű tájékoztatás terén.

Zárszó

Az immáron negyedik felmérésünk után újfent kijelenthetjük, hogy az összképet nézve a helyzet – a magyar nyelven való tájékoztatás terén – cseppet sem biztató. Az önkormányzatok kevesebb, mint felének van magyar nyelvű weboldala, annak ellenére, hogy kétharmaduk esetén magyarok többségben vannak az adott településen. Azon esetekben is, ahol van magyar nyelvű változat, a magyar nyelven való tájékoztatás erősen hiányos. E ponton pedig újra csak ismételni tudjuk magunkat: a kisebbségi nyelven való tájékoztatás nemcsak jog, hanem kötelesség is! Tudatosítanunk kell, hogy megmaradásunk egyik fontos feltétele magyar nyelv rendszeres használata, minél gyakoribb vizuális megjelenítése is, hogy természetessé váljon újra. Ennek az egyik nagyon fontos eszköze lehetne a minél több magyar nyelvű önkormányzati weboldal.

Kállay András

A Tt. 180/2014. számú törvénye

A VÁLASZTÓJOG GYAKORLÁSÁNAK FELTÉTELEIRŐL, VALAMINT EGYES TÖRVÉNYEK MÓDOSÍTÁSÁRÓL ÉS KIEGÉSZÍTÉSÉRŐL

Kelt 2014. május 29.

A Szlovák Köztársaság Nemzeti Tanácsa az alábbi törvényt hozta meg:

I. CIKKELY ELSŐ RÉSZ

Alapvető rendelkezések

1. § A törvény tárgya

Jelen törvény szabályozza a választójog gyakorlásának feltételeit, valamint a Szlovák Köztársaság Nemzeti Tanácsába történő választások, az Európai Parlamentbe történő választások, a Szlovák Köztársaság elnöke megválasztásáról és a Szlovák Köztársaság elnöke visszahívásáról szóló népszavazás, a területi önkormányzatok szerveibe történő választások szervezésének feltételeit és a Szlovák Köztársaság Alkotmánya 93-99. cikkelye értelmében kiírt népszavazás megrendezésének módját (a továbbiakban „választások“).

2. § A választójog alapelve

A választások az általános, egyenlő és közvetlen választójog alapján, titkos szavazással zajlanak.

3. § Választójog

Mindenkinek, aki legkésőbb a választások napjáig az önálló részekben meghatározott feltételek szerint betölti 18. életévét, jogában áll a választásokon részt venni (a továbbiakban „választópolgár“).

4. § Akadályoztatás a választójog gyakorlásában

Akadályoztatást jelent a választójog

gyakorlásában

- a) ha a közegészség védelme érdekében a törvényben meghatározott módon a személyi szabadság korlátozásra kerül,
- b) a különösen súlyos bűncselekmény elkövetése miatti szabadságvesztés-büntetés töltése,
- c) a cselekvőképességtől való megfosztottság.

5. § Választhatóság joga

A törvény a választhatóság jogát önálló részekben határozza meg.

6. § Akadályoztatás a választhatóság jogának gyakorlásában

Akadályoztatást jelent a választhatóság jogának gyakorlásában

- a) a szabadságvesztés-büntetés töltése,
- b) jogerős ítélet szándékosan elkövetett bűncselekmény miatt, amennyiben az ítélet nem került törlésre,
- c) a cselekvőképességtől való megfosztottság.

7. § Választókerületek

A választókerületeket a törvény önálló részekben határozza meg.

8. § Választóközrzetek

(1) A szavazólapok leadása és a szavazatok összeszámolása céljából a választások kiírásáról szóló határozatban megszabott határidőn belül a község vagy a város polgármestere, a Szlovák Köztársaság fővárosa, Pozsony és Kassa városa esetében a városrész polgármestere (a továbbiakban „a község polgármestere”) kijelöli a választóközrzeteket és a szavazóhelyiségeket. A szavazóhelyiségek kijelölése során a község polgármestere figyelembe veszi azok egészségkárosodott választópolgárok általi akadálymentes megközelíthetőségét.

(2) A választóközrzetet általában úgy jelölik ki, hogy 1000 választópolgár tartozzon hozzá.

(3) A választóközrzeteket arab számjeggyel írt sorszámmal jelölik meg, folyamatosan egymást követő sorrendben. A Szlovák Köztársaság fővárosában, Pozsonyban és Kassán minden városrészben önálló sorszámmal jelölik meg a választóközrzeteket. A választóközrzetet akkor is meg kell jelölni sorszámmal, ha csak egyetlen választóközrzet van kialakítva.

9. § Állandó választói névjegyzék

(1) Állandó választói névjegyzéket (a továbbiakban „állandó jegyzék”) a község állítja össze és vezeti, a Szlovák Köztársaság fővárosában, Pozsonyban és Kassa városában a városrész (a továbbiakban „község”). Az állandó jegyzékbe a község azokat a választópolgárokat írja be, akiknek

állandó lakhelyük van a községben. Egy választópolgár csak egy állandó jegyzékbe lehet beírva.

(2) Az állandó jegyzékben a választópolgárokat családnévük szerinti betűrendben tüntetik fel.

(3) A választópolgárról az állandó jegyzékben ezeket az adatokat tüntetik fel:

- a) az utónevet és családi nevet,
 - b) a személyazonosító számot, személyazonosító számmal nem rendelkező külföldiek esetében a születése dátumát,
 - c) az állampolgárságot,
 - d) a község nevét, az utca nevét, ha a község utcákra van osztva, az állandó lakhely épületének helyrajzi számát és orientációs számát (házsámát).
- (4) A község törli az állandó jegyzékből azt a választópolgárt, aki
- a) más községbe jelentkezett be állandó lakhelyre,
 - b) elhalálozott vagy holtá lett nyilvánítva,
 - c) megszűnt az állandó lakhelye a Szlovák Köztársaság területén.

(5) A község módosítást hajt végre az állandó jegyzékben, ha a választópolgár megváltoztatta az utónevét vagy családi nevét, vagy az állandó lakhelyét a községen belül.

(6) A község figyelemmel kíséri azokat a tényeket, amelyek miatt meg kell változtatni az állandó jegyzéket. A község a változtatásokat

- a) a saját nyilvántartásai,
- b) a közhatalmi szervek bejelentései,
- c) óvási eljárás eredményei alapján hajtja végre.

(7) A közhatalmi szervek, amelyek a választópolgárok személyes állapotát érintően döntenek, vagy más nyilvántartást vezetnek a választópolgárokról, mint az államigazgatás, kötelesek haladéktalanul tudatni az érintett községgel a Szlovák Köztársaság állampolgárságának megszerzését vagy elvesztését, a választópolgár elhalálozását vagy halottá nyilvánítását, a 18. életév betöltését, a cselekvőképességtől való megfosztás tényét, az állandó lakhely megváltozásának tényét, külföldieknek az állandó lakhely megszűnésének tényét a Szlovák Köztársaság területén.

(8) Az állandó jegyzékben elegendő helyet kell hagyni a hibák kijavítására és

a választójog gyakorlásában felmerülő akadályoztatás feltüntetésére is.

10. § Óvási eljárás

(1) A választópolgár a községi hivatal nyitvatartási ideje alatt meggyőződhet arról, hogy be van-e jegyezve az állandó jegyzékbe, hogy a róla vezetett adatok teljesek és helyesek-e, és kérheti az adatai kiegészítését vagy javítását. A község köteles eleget tenni a kérésének, vagy három napon belül írásban értesíteni a választópolgárt az okokról, amik miatt nem tehet eleget a kérésének.

(2) Ha a község maga nem javítja ki a hibákat vagy a hiányosságokat az állandó jegyzékben, az érintett választópolgár az illetékes járásbírószágon az állandó választói névjegyzék javítására vagy kiegészítésére vonatkozó határozat meghozatalát indítványozhatja. Az eljárásra külön törvényi rendelkezés vonatkozik. A bíróság határozata alapján a változtatást az állandó jegyzékben a község hajtja végre; a választások napján a változásokat a választóközrzet választói névjegyzékében (a továbbiakban „választói névjegyzék”) a választóközrzeti választási bizottság hajtja végre.

11. § Választói névjegyzék

(1) A választói névjegyzéket az egyes választóközrzetek számára a község az állandó jegyzék alapján készíti el; ha az európai parlamenti választások választói névjegyzékéről van szó, a 75. § is alkalmazásra kerül.

(2) A választói névjegyzéket a község legkésőbb egy órával a szavazás megkezdése előtt leadja a választóközrzeti választási bizottságnak.

(3) A választói névjegyzékbe a választóközrzeti választási bizottság a választások napján beírja a választópolgárt, akiről ezt a törvény a külön részekben meghatározza.

(4) Mindenki, aki jogosult megismerkedni a választói névjegyzék adataival, köteles betartani velük kapcsolatban a bizalmas adatkezelés szabályait.

(5) A speciális választói névjegyzék készítését a törvény külön részekben határozza meg.

12. § Általános rendelkezések

(1) A választásokat A Választások és a Politikai Pártok Finanszírozása Ellenőrzésének Állami Bizottsága irányítja.

(2) A választásokra járási választási bizottságok és választókerületi választási bizottságok kerülnek kialakításra; további választási bizottságok kialakítását a törvény önálló részekben határozza meg.

(3) Választási szervek jelen törvény alkalmazásában továbbá

- a) a Szlovák Köztársaság Belügyminisztériuma (a továbbiakban „belügyminisztérium”),
- b) a Szlovák Köztársaság Statisztikai Hivatala (a továbbiakban „statisztikai hivatal”),
- c) járási hivatal,
- d) önkormányzati kerület,
- e) község.

13. § A Választások és a Politikai Pártok Finanszírozása Ellenőrzésének Állami Bizottsága

(1) Kialakításra kerül A Választások és a Politikai Pártok Finanszírozása Ellenőrzésének Állami Bizottsága (a továbbiakban „állami bizottság”), mint független testület a politikai pártok és politikai mozgalmak (a továbbiakban „politikai párt”) finanszírozásának ellenőrzésére, a választások irányítására és a választások eredményének megállapítása céljából. Az állami bizottságnak 14 tagja van. Az állami bizottságba tíz tagot azok a politikai pártok delegálnak, amelyek a legutóbbi választásokon képviselést szereztek a Szlovák Köztársaság Nemzeti Tanácsában, méghozzá a megszerzett képviselői mandátumok számával arányosan. Az állami bizottság kormányalkotó politikai pártok által delegált tagjai számának meg kell egyeznie az állami bizottság azon tagjainak a számával, amelyeket a többi, a Szlovák Köztársaság Nemzeti Tanácsában képvisellel rendelkező párt delegált. Ezt az egyenlőséget meg kell őrizni az állami bizottság egész hivatali ideje alatt. Az állami bizottság egy-egy tagját a Szlovák Köztársaság Alkotmánybíróságának elnöke, a Szlovák Köztársaság Legfelsőbb Bíróságának

elnöke, a legfőbb ügyész és az Állami Számvevőszék elnöke delegálják.

(2) Az érintett politikai pártok elnökei, a Szlovák Köztársaság Alkotmánybíróságának elnöke, a Szlovák Köztársaság Legfelsőbb Bíróságának elnöke, a legfőbb ügyész és az Állami Számvevőszék elnöke legkésőbb a Szlovák Köztársaság Nemzeti Tanácsába való választások eredményeinek kihirdetése után 60 nappal értesítik a Szlovák Köztársaság Nemzeti Tanácsa elnökét az állami bizottsági tag utónevéről és családi nevéről, születése dátumáról, végzettségéről és az állandó lakhelye címéről; az értesítéshez csatolják az állami bizottsági tag erkölcsi bizonyítványát, amely nem lehet három hónapnál régebbi, és a végzettségét igazoló okmányt. A Szlovák Köztársaság Nemzeti Tanácsának elnöke az állami bizottság tagjainak az állami bizottsági tagságukat igazoló okiratot ad a határidő lejáratától számított 15 napon belül az első mondat értelmében. Az állami bizottság elnökét a Szlovák Köztársaság Nemzeti Tanácsa titkos szavazással választja meg az állami bizottság összes tagja közül.

(3) Az állami bizottság hivatali időszaka az állami bizottság tagjai hivatali fogadalomtételének napjával kezdődik a 18 § 3. bek. szerint, és az új állami bizottság tagjai hivatali fogadalomtételének napjával végződik. A fogadalmat a Szlovák Köztársaság Nemzeti Tanácsa elnökének kezébe teszik le az állami bizottságbeli tagságot igazoló okirat átadásának napján.

(4) Az állami bizottsági tagság közéleti tisztségnek minősül. Az állami bizott-

ság tagja a Szlovák Köztársaság olyan polgára lehet, aki állandó lakhellyel rendelkezik a Szlovák Köztársaság területén, feddhetetlen, teljes mértékben cselekvőképes, II. fokú főiskolai végzettsége van és betöltötte a 35. életévét. Ugyanaz a személy legtöbb két egymást követő választási időszakban lehet az állami bizottság tagja.

(5) Jelen törvény alkalmazásában az bizonyul feddhetetlennel, aki nem volt bűncselekmény miatt jogerősen elítélve. A feddhetetlenség nem régebbi, mint három hónapos erkölcsi bizonyítvánnyal bizonyítandó.

(6) Az állami bizottsági tag megbízása megszűnik

- a) a hivatali időszak lejártával,
- b) a tisztségről való lemondással,
- c) ha az állami bizottsági tag már nem teljesíti a tisztsége ellátásának feltételeit a 4. bekezdés vagy a 14. § szerint,
- d) a politikai erőviszonyok megváltozása miatt az öt delegáló politikai párt döntése alapján az 1. bekezdés szerint.

(7) Ha megüresedik az állami bizottsági tag helye, a hivatali időszak hátralévő részére új tag kerül kinevezésre. A Szlovák Köztársaság Nemzeti Tanácsa elnökét az új tagról legkésőbb hét nappal a hely megüresedése után az értesíti, aki azt a tagot delegálta az állami bizottságba, akinek a helye megüresedett; ha megváltoznak a politikai erőviszonyok, az állami bizottság új tagját az a politikai párt delegálja, akinek erre joga van az arányos képviselést szerint. A fogadalom letételének napján a Szlovák Köztársaság Nemzeti Tanácsának elnöke az állami bizottság új tagjának az állami bizottsági tagsá-

gát igazoló okiratot ad.

(8) Az állami bizottsági tag tisztsége nem látható el munkaviszony keretein belül.

(9) Az állami bizottsági tag feladatai ellátása ellenében havi díjazásra jogosult, amelynek összege a Szlovák Köztársaság gazdasági alkalmazottja előző naptári évi havi nominális átlagbére 1,5-szörösének felel meg, egész euróra felfelé kerekítve. Az állami bizottság elnökét külön juttatás illeti, a havi átalánydíj 30%-a értékében. Az állami bizottsági tag jogosult a feladatai ellátásához köthető kimutatott utazási költségek térítésére és napidíjra külön törvényi rendelkezés alapján.

(10) Az állami bizottsági tag ugyanúgy az egészségügyi biztosítás, betegbiztosítás és nyugdíjbiztosítás biztosítottjának tekintendő, mint a munkaviszonyban lévő alkalmazott.

(11) Az állami bizottsági tag köteles haladéktalanul közölni minden olyan tény, amely miatt nem tudja ellátni a feladatait azzal, aki delegálta az állami bizottságba. Egyidejűleg köteles átadni az állami bizottság tagságát igazoló okiratot a Szlovák Köztársaság Nemzeti Tanácsa elnökének.

(12) Az állami bizottsági tagságra, az állami bizottsági tagság tisztsége megszűnésére, a politikai pártok általi delegálás módjára és az állami bizottság elnöke megválasztásának szabályaira vonatkozó részleteket az állami bizottság alapokmánya rögzíti, amelyet Szlovák Köztársaság Nemzeti Tanácsa hagy jóvá.

14. §

Az állami bizottsági tag tisztsége nem egyeztethető össze a következő tisztségekre való jelöltséggel és tisztséggel

- a) a Szlovák Köztársaság elnöke,
- b) a Szlovák Köztársaság Nemzeti Tanácsának képviselője,
- c) az Európai Parlament képviselője,
- d) az önkormányzati kerület elnöke,
- e) az önkormányzati kerület képviselő-testületének képviselője,
- f) a község polgármestere,
- g) a községi képviselő-testület képviselője.

15. §

(1) Az állami bizottság tevékenységét az elnök irányítja. Az elnököt távollétében az általa írásban megbízott állami bizottsági tag helyettesíti. Az elnököt helyettesítő állami bizottsági tag nem jogosult a 13. § 9. bek. szerinti külön juttatásra és nincs a 2. bekezdés utolsó mondata szerinti joga sem.

(2) Az állami bizottság testületileg dönt. Az állami bizottság határozatképes, ha legalább a tagjai háromnegyede jelen van az ülésen. A határozat érvényességéhez a bizottság összes tagja szavazatának több mint felére van szükség. Ha az állami bizottság arról szavaz, nem sérült-e a választási moratórium, a közvélemény-kutatások kiírására vonatkozó moratórium, a jelöltek listájának nyilvántartásáról, vagy a jelöltlistáról való eltávolításáról szóló moratórium, a határozat elfogadásához az állami bizottság összes tagja szavazatának háromnegyedére van szükség. Szavazategyenlőség esetén az állami bizottság elnökének szavazata dönt.

(3) Az állami bizottság tárgyalására, határozathozatalára és a tárgyalásain való részvételre vonatkozó részleteket az eljárási szabályzat rögzíti, amelyet az állami bizottság az összes tagja szavazatának több mint háromnegyedével hagy jóvá.

(4) A belügyminisztériumban kialakításra kerül az Állami Bizottság Hivatala (a továbbiakban „hivatal”) mint speciális szervezeti egység. A hivatal vezetője részt vesz az állami bizottság ülésein, szavazati jog nélkül.

(5) A hivatal struktúráját az állami bizottsággal való egyeztetés után a belügyminisztérium határozza meg. A hivatal állami alkalmazottja állami alkalmazotti státusának befejezését, illetve megváltozását és az alkalmazott munkaviszonyának megszűnését vagy megváltozását közérdekű munkavégzés esetén a belügyminisztérium előre megtanácskozza az állami hivatal elnökével.

(6) Az állami bizottság és hivatal tevékenységét fedező kiadások a belügyminisztérium költségvetéséből kerülnek térítésre. Az állami bizottság és hivatal tevékenységére szánt költségvetést a belügyminisztérium megtárgyalja az állami bizottsággal. A belügyminisz-

térium biztosítja az állami bizottság és hivatal működéséhez szükséges szerkezeti, eszközberuházási és személyi feltételeket.

(7) A belügyminisztérium

- a) választási ügyekben az állami bizottság szakmai és igazgatási egységének feladatait tölti be,
- b) bebiztosítja a szavazólapok nyomtatását,
- c) a választási formanyomtatványok és borítékok mintáit bocsátja ki és bebiztosítja a gyártásukat,
- d) irányítja a községeket a választókörzetek kijelölésénél, a választói névjegyzékek összeállításánál, a szavazóhelyiségek felszerelésénél és a választási dokumentumok megőrzésénél,
- e) meghatározza a választási szervek elektronikus kommunikációs rendszerét,
- f) bebiztosítja a községek és választási szervek tevékenységéhez szükséges módszertani és adatközlési segédeszközöket,
- g) az európai parlamenti választások ügyében együttműködik az Európai Bizottság szerveivel,
- h) további feladatokat lát el a törvény önálló részei alapján.

(8) A belügyminisztérium a Szlovák Köztársaság Pénzügyminisztériumával való egyeztetést követően általánosan kötelező érvényű jogszabályban hatá-

rozza meg

- a) a választási bizottságok tagjai és jegyzői díjazásának összegét,
- b) részleteket a választási bizottságok tagjai és jegyzői díjazásának térítéséről.

(9) A statisztikai hivatal a választások eredményei feldolgozásának előkészítésére és a választások eredményei feldolgozására az állami bizottság, a járási választási bizottságok, önkormányzati kerületi választási bizottságok, választókerületi választási bizottságok számára szavazatösszesítő testületeket alakít ki. A statisztikai hivatal a szavazatösszesítő testületeket a helyi választási bizottságok számára is kialakítja, amennyiben több, mint 50 választókerület választási eredményeit méri fel.

(10) A választási bizottság szavazatösszesítő testületének tagja következő szövegű fogadalmat teszi le: „Becsületesemre ígérem, hogy lelkiismeretesem és pártatlanul fogom ellátni a tisztségemet a Szlovák Köztársaság Alkotmánya és törvényei szerint eljárva.”

(11) A választási bizottságok szavazatösszesítő testületei feladataikat a választási eredmények feldolgozása programi és szervezeti feltételei szerint látják el, a további feladatokat pedig az illetékes választási bizottság utasításai szerint látják el. A szavazatösszesítő testület tevékenységét fedező kiadások a statisztikai hivatal költségvetéséből kerülnek térítésre.

(12) Az állami bizottság minden olyan esetben meghívja tanácskozáira a szavazatösszesítő testületek elnökét, amikor a tanácskozás tárgya a választások eredményeinek feldolgozására való felkészülés és a választások eredményeinek feldolgozását érintő kérdések, valamint a szavazatösszesítő testület felkészültsége feladatai ellátására jelen törvény értelmében.

(13) A statisztikai hivatal a belügyminisztériummal való egyeztetés után adja ki a választási eredmények feldolgozásának módszertanát.

16. §

(1) Az állami bizottság

- a) megvizsgálja és nyilvántartásba veszi a jelöltlistákat a Szlovák Köztársaság Nemzeti Tanácsába történő és az európai parlamenti választásokra,

b) felügyeli az alacsonyabb szintű választási bizottságok felkészültségét jelen törvény rendelkezéseibe foglalt feladataik ellátására,

c) irányítja a szavazatösszesítő testület feladatai ellátásánál jelen törvény értelmében,

d) ellenőrzi a politikai pártok finanszírozását,

e) ellenőrzi a választási kampány finanszírozását és lefolytatását,

f) fellebbviteli szerv a belügyminisztérium külön jogszabályok alapján kiadott határozatai esetében a politikai pártok finanszírozása és a választási kampány ügyében,

g) megvitatja a műsorszolgáltató által felajánlott adásidők elosztását a televízió- és rádióadásban a választási kampány ideje alatt,

h) megállapítja azon, választásra jogosult személyek postai úton történő választásának végeredményét, akiknek nincs állandó lakhelye a Szlovák Köztársaság területén, és jegyzőkönyvet készít azon, választásra jogosult személyek postai úton történő szavazása eredményéről, akiknek nincs állandó lakhelye a Szlovák Köztársaság területén,

i) megállapítja és nyilvánosságra hozza a részleges és végleges választási eredményeket,

j) jegyzőkönyvet készít a választások eredményéről,

k) a Szlovák Köztársaság Nemzeti Tanácsa és az Európai Parlament képviselőjévé választott jelöltek számára a megválasztásukat igazoló okiratot állít ki,

l) bejelenti a pótképviselő belépését az Európai Parlament képviselőjévé,

m) bejelenti a Szlovák Köztársaság Nemzeti Tanácsa elnökének a pótképviselő belépését, vagy a képviselői

mandátum alkalmazásának hiányát az esetben, amikor ezt a törvény az önálló részekben határozza meg,

n) irányítja a szavazás eredményeinek feldolgozását,

o) a választási dokumentumokat megőrzésre átadja a belügyminisztériumnak,

p) további feladatokat lát el a törvény önálló részei és a külön jogszabályok alapján.

(2) Az állami bizottság a jelen törvényben és a külön jogszabályokban meghatározott feladatai teljesítésénél együttműködik a belügyminisztériummal és a statisztikai hivatallal.

(3) Az állami bizottság a politikai pártok és a jelöltek számára módszertani segítséget és tanácsadást nyújt a politikai pártok és a választási kampány finanszírozásának szabályairól.

(4) A hivatal

a) ellátja az állami bizottság titkárságának feladatait,

b) ellenőrzi azon, természetes és jogi személyekre vonatkozó feladatok teljesítését, amelyek a politikai pártok és a választási kampány finanszírozását szabályozó jogszabályokból fakadnak,

c) teljesíti a különleges jogszabályok által meghatározott feladatait,

d) további feladatokat lát el az állami bizottság utasításai szerint.

17. §

A Szlovák Köztársaság Nemzeti Tanácsa képviselőjelöltje, az Európai Parlament képviselőjelöltje, a Szlovák Köztársaság elnökjelöltje, az önkor-

mányzati kerület elnökjelöltje, az önkormányzati kerület képviselőjelöltje, a község polgármesterjelöltje és a községi képviselő-testület képviselőjelöltje nem lehet a választási bizottság tagja azokban a választásokban, amelyekben jelöltként lép fel.

18. §

(1) A választási bizottság tagja lehet az, aki betöltötte a 18. életévét, cselekvőképes és állandó lakhellyel rendelkezik a Szlovák Köztársaság területén.

(2) A választási bizottságnak legkevesebb öt tagból kell állnia. A választási bizottságok kialakításának módját a törvény az önálló részekben határozza meg.

(3) A választási bizottsági tag tisztségét a következő fogadalom letételével veszi fel: „Becsületemre fogadom, hogy lelkiismeretesen és pártatlanul fogom ellátni tisztségemet, a Szlovák Köztársaság Alkotmányához és törvényeihez igazodva.”

(4) A választási bizottság határozatképes, ha az összes tagjának több mint a fele jelen van. Az érvényes határozathoz a jelenlévő tagok több mint a felének a szavazata szükséges. Szavazategyenlőség esetén a javaslatot elutasítottnak kell tekinteni. Az ülés menetéről a választási bizottság jegyzőkönyvet készít.

(5) A választási bizottság első ülésén az összes tagja közül sorsolás útján jelöli ki az elnökét és az alelnökét. A sorsolást a választási bizottság jegyzője irányítja.

19. §

(1) A választási bizottság jegyzője biztosítja a választási bizottság ülésének előkészítésével és tanácskozással kapcsolatos szervezési és adminisztratív teendők ellátását, valamint a választási bizottság szakmai tanácsadójának szerepét is betölti. A választási bizottság tanácskozása során a jegyzőnek tanácskozási joga van. A jegyző és a választási bizottság tevékenységével kapcsolatos költségeket jelen törvény értelmében az állami költségvetésből térítik.

(2) A jegyző a következő fogadalmat teszi le: „Becsületemre fogadom, hogy lelkiismeretesen és pártatlanul fogom

ellátni tisztségemet, a Szlovák Köztársaság Alkotmányához és törvényeihez igazodva.”

(3) A jegyzőt a választások lefolytatására a Szlovák Köztársaság kormánya nevezi ki; javaslatot az állami bizottsággal való egyeztetés után a Szlovák Köztársaság belügyminisztere tesz. A járási választási bizottság, önkormányzati kerületi választási bizottság, a választókerületi választási bizottság, helyi választási bizottság és városi választási bizottság jegyzője kinevezését és visszahívását a törvény az önálló részekben határozza meg.

(4) A választókerzet választási bizottságának jegyzőjét a község polgármestere nevezi ki és hívja vissza.

(5) A jegyzőt az illetékes szerv nevezi ki és hívja vissza kellő időben úgy, hogy teljesíteni tudja a feladatait jelen törvény értelmében.

20. §

A választások kiírása és időpontja

(1) A választások kiírásáról szóló határozat a Szlovák Köztársaság Törvénytárában kerül közzétételre.

(2) A választások kiírásáról szóló határozatban szerepel
a) a választások napja,
b) a választókerzetek kialakításának és a szavazóhelyiségek kijelölésének határideje,

c) a választási bizottságok kialakításának és az első ülésük megtartásának határideje,

d) más tények, amelyeket a törvény az önálló részekben határoz meg.

(3) A választásokra a Szlovák Köztársaság egész területén ugyanazon a szombati napon kerül sor. A választások a meghatározott napon hét órától huszonkét óráig tartanak. Ha a helyi feltételek megkövetelik, a község polgármestere korábbi időpontot is meghatározhat a választások időpontjaként, viszont legkésőbb két órával korábban.

21. §

A választópolgárok tájékoztatása

(1) A község legkésőbb a választások kiírása után tíz nappal közzéteszi a község hirdetőtábláján és honlapján, ha rendelkezik ilyennel, a választójog és választathatóság joga feltételeit. A község külön törvényi rendelkezés alapján az 1. bekezdésben szereplő értesítést a nemzeti kisebbség nyelvén is közzéteszi. Az értesítés mintáját a község számára a belügyminisztérium biztosítja a járási hivatal közreműködésével, valamint közzéteszi a honlapján is.

(2) Ha európai parlamenti választásokról van szó, a község legkésőbb az európai parlamenti választások kiírása után tíz nappal informálja a választójog és a választathatóság joga feltételeiről azokat a választópolgárokat, akik az Európai Unió más tagországainak állampolgárai. Az értesítés mintáját a

község számára a belügyminisztérium biztosítja. A belügyminisztérium az 1. bekezdésben szereplő értesítést szlovák és angol nyelven teszi közzé a honlapján.

(3) A község legkésőbb 25 nappal a választások napja előtt értesítést küld az összes háztartásba, melyben feltünteti a választások időpontját, a választóközvetet és a szavazóhelyiséget, tömören leírja a szavazólap kezelésének módját és figyelmeztet arra, hogy a választópolgár köteles a szavazás előtt személyazonosságát személyi igazolvánnyal igazolni. A község külön törvényi rendelkezés alapján az információkat a nemzeti kisebbség nyelvén is feltünteti.

(4) Az olyan helyeken, ahol fogvatartást vagy szabadságvesztés-büntetést töltenek (a továbbiakban, „intézet”), az intézet tájékoztatja a gyanúsítottakat és az elítélteket a választásokról és bizonyíthatóan felvilágosítja őket a választás módjáról és jogáról a jelen törvény értelmében az intézeti körülmények között. Ezzel egy időben az intézet felvilágosítja a gyanúsítottakat és elítélteket arról, hogy írásban kérhetik a községtől, amelyiknek az állandó jegyzékében szerepelnek, a választói igazolványuk elküldését, amelyet a község a jelen törvény önálló részei alapján ad ki. A kérvény formanyomtatványát az intézet biztosítja.

22. § A szavazóhelyiség és felszereltsége

(1) A szavazóhelyiség bejáratánál a

„szavazóhelyiség” felirat és a választóközvet száma kerül elhelyezésre. A község külön törvényi rendelkezés alapján megjelöli a szavazóhelyiséget a nemzeti kisebbség nyelvén is.

(2) A szavazóhelyiségben az elülső falra a Szlovák Köztársaság nemzeti zászlaja és állami címere kerül elhelyezésre.

(3) A szavazóhelyiségben lennie kell szavazóurnának, mozgó szavazóurnának, urnának a fel nem használt, vagy helytelenül kitöltött szavazólapok elhelyezésére, választói névjegyzéknek, ki nem töltött választói névjegyzék formanyomtatványnak a választópolgárok utólagos bejegyzéséhez, megfelelő számú szavazólapnak és nem áttetsző, egyező méretű, minőségű és színű, a község hivatali bélyegzőjével ellátott borítéknak (a továbbiakban, „boríték”), és megfelelő számú formanyomtatványnak a választóközveti választási bizottság jegyzőkönyvéből a választóközvetben lezajlott szavazás menetének és eredményének feljegyzéséhez.

(4) A szavazóhelyiségben, vagy a szavazóhelyiség bejárata előtt kötelező „minta” felirattal ellátott szavazólapokat és a választópolgárokat a választások módjáról tájékoztató információt kihelyezni. A községben külön törvényi rendelkezés értelmében az első mondat szerinti információ a nemzeti kisebbség nyelvén is kihelyezésre kerül, népszavazás esetén pedig a javaslatok is szerepelnek a nemzeti kisebbség nyelvén, melyekről a választópolgárok döntenek. A népszavazás javaslatai szövegét a nemzeti kisebbség nyelvén a belügyminisztérium biztosítja be a járási hi-

vatalok közreműködésével; egyúttal a honlapján is közzé teszi.

(5) A szavazóhelyiségeknek rendelkezniük kell a szavazólapok kitöltésére kijelölt elkülönített területekkel (fülkével) és írószerekkel. A szavazólapok módosítására kijelölt elkülönített területek számát a község határozza meg, a választóközvet választópolgárai számától függően.

(6) A szavazóhelyiség felszerelését a község biztosítja.

23. § A szavazás megkezdése

A szavazás megkezdése előtt a választóközveti választási bizottság elnöke a bizottsági tagok jelenlétében ellenőrzi, hogy a szavazóhelyiség a 22. § szerinti van-e felszerelve, hogy a szavazóurna, a mozgó szavazóurna és a fel nem használt, vagy a helytelenül kitélt szavazólapok elhelyezésére kijelölt urna üresek-e, és lepecsételi őket. A választóközveti választási bizottság elnöke akkor nyilvánítja megkezdettnek a szavazást, ha nem észlel semmiféle hiányosságot a szavazóhelyiség felszerelésében, vagy a hiányosságok felszámolása után.

24. § A szavazás módja

(1) A választópolgár szavazóhelyiségbe érkezés sorrendjében szavaz. A választópolgár személyesen szavaz, helyettesítése nem engedélyezett.

(2) A választópolgár a szavazóhelyiségbe érkezve igazolja személyazonosságát a személyazonossági igazolványa, vagy más, hivatalos irat segítségével, amelyik tartalmazza a választópolgár fényképét és minden adatot, amely a választói névjegyzékben szerepel, amennyiben ez az önálló részekben nincs másképp meghatározva. A választókörzeti választási bizottság bekarikázza a választópolgár sorszámát a választói névjegyzékben és rendelkezésére bocsátja a szavazólapot és a borítékot. A szavazólap és a boríték átvételét a választópolgár saját kezű aláírásával igazolja; amennyiben ezt nem teheti meg, a választókörzeti választási bizottság elnöke jelzi ezt a tényt a választói névjegyzékben. Ha a választópolgár nem igazolja a személyazonosságát a szavazás végéig, nem teszik számára lehetővé a szavazást. Ez érvényes a szavazóhelyiségen kívül történő szavazás esetében is. Gyanúsított vagy elítélt esetében, a személyazonosságát az elítélti, vagy gyanúsított igazolványával igazolja, vagy az Igazságügyi Rendészeti és a Büntetés-végrehajtási Alkalmazotti Kar két tagja tanúvallomásaival, akik jelen vannak az intézet szavazásra kijelölt termében.

(3) A szavazólap és a boríték átvétele után a választópolgár belép szavazólapok kitöltésére kijelölt elkülönített területre, amelyben kitölti a szavazólapot olyan módon, ahogy azt a törvény az önálló részekben meghatározza. A választópolgárnak, aki nem lép be a szavazólapok kitöltésére kijelölt elkülönített területre, a választókörzeti választási bizottság nem teszi lehetővé a szavazást.

(4) A választópolgár kérésére a választókörzeti választási bizottság a helytelenül kitöltött szavazólapok helyett másokat bocsát a rendelkezésére. A helytelenül kitöltött szavazólapokat a választópolgár a fel nem használt szavazólapok elhelyezésére kijelölt urnába helyezi.

(5) A választópolgár úgy szavaz, hogy a szavazólapok kitöltésére kijelölt elkülönített terület elhagyása után a borítékot a választókörzeti választási bizottság jelenlétében a szavazóurnába dobja.

(6) Az a választópolgár, aki egészségkárosodása miatt, vagy azért, mert nem képes írni vagy olvasni, nem tudja önállóan kitölteni a szavazólapot, és ezt

a tényt szavazás előtt közli a választókörzeti választási bizottsággal, jogosult arra, hogy a szavazólapok kitöltésére kijelölt, elkülönített területre más, a szavazólapokat kitölteni képes személyt vigyen magával, aki a szavazólapot az ő és a törvény utasításai szerint kitölti és borítékba helyezi; ez a személy nem lehet a választókörzeti választási bizottság tagja. A szavazólapok kitöltésére kijelölt, elkülönített területre való belépésük előtt a választókörzeti választási bizottság tagja mindkét személyt felvilágosítja a szavazás módjáról és a választások, valamint a népszavazás előkészítésének és menetének akadályozása büncselekményi voltáról.

(7) Elsősorban egészségügyi, vagy más, komoly okokból kérheti a választópolgár maga, vagy más személy közreműködésével a községet, vagy a választások napján a választókörzeti választási bizottságot, hogy a választóhelyiségen kívül szavazhasson, éspedig kizárólag annak a választókörzetnek az illetékeségi területén, amely számára a választókörzeti választási bizottságot létrehozták. Ilyen esetben a választókörzeti választási bizottság kiküldi a választópolgárhoz két tagját a mozgó szavazóurnával, szavazólapokkal, borítékkal és azon választópolgárok jegyzékével, akik kérvényezték a választóhelyiségen kívüli szavazást; a választókörzeti választási bizottság kiküldött tagjai biztosítják, hogy a szavazás titkossága fennmaradjon, és hogy az, aki szavazott, aláírásával igazolja a szavazólap és boríték átvételét; amennyiben ezt a választópolgár nem tudja megtenni, a választókörzeti választási bizottság tagja feljegyezi ezt a tényt a névjegyzékben. Ezt a választói névjegyzéket csatolja a választói névjegyzékhez. A mozgó szavazóurnával kiküldött választókörzeti választási bizottsági tagok visszatérése után a szavazóhelyiségbe a választókörzeti választási bizottság bekarikázza a választópolgár sorszámát.

(8) Ha intézetben kerül sor a szavazásra, az intézet egyezteteti az illetékes választókörzeti választási bizottsággal a mozgó szavazóurnába való szavazás időpontját.

(9) Az a választópolgár, aki egészségkárosodása miatt nem tudja a szavazóurnába helyezni a borítékot, kérheti, hogy egy más személy helyezze a borítékot a szavazóurnába, de nem a választókörzeti választási bizottság tagja.

(10) A szavazópolgár köteles a fel nem használt, vagy helytelenül kitöltött szavazólapokat a fel nem használt, vagy a helytelenül kitöltött szavazólapok elhelyezésére kijelölt urnába helyezni; amennyiben a szavazóhelyiségen kívül történik a szavazás, a választópolgár a fel nem használt, vagy a helytelenül kitöltött szavazólapokat megsemmisíti a választókörzeti választási bizottság tagjai előtt.

25. §

Ha olyan körülmények állnak elő, amelyek lehetetlenné teszik a szavazás megkezdését, annak folytatását vagy befejezését, a választókörzeti választási bizottság későbbi órára halaszthatja a szavazás megkezdését, vagy meghosszabbíthatja a szavazás idejét. A szavazás megszabott össz-időtartama azonban nem rövidíthető ezzel az intézkedéssel. A választókörzeti választási bizottság az ilyen intézkedésről az adott helyen megszokott módon tájékoztatja a választópolgárokat. Ha a szavazás meg van szakítva, a választókörzeti választási bizottság lepecsételi a fel nem használt szavazólapokat, borítékokat, a választói névjegyzéket, valamint a szavazóurna és a mozgó szavazóurna szavazólapok behelyezésére szolgáló nyílását. A szavazás újbóli megkezdésekor a választókörzeti választási bizottság meggyőződik a pecsétek sértetlenségéről. Az okokat, melyek miatt a szavazást nem lehetett megkezdni, folytatni vagy befejezni, valamint a pecsétek sértetlenségét a választókörzeti választási bizottság feltünteti a választókörzetben lezajlott szavazás menetéről és eredményéről készült jegyzőkönyvben.

26. §

A szavazóhelyiség rendjének fenntartása

A szavazóhelyiség rendjének fenntartásáért a választókörzeti választási bizottság elnöke felel, az ő távollétében az alelnök. A szavazóhelyiségben való rend megtartására és a választások méltóságának megőrzésére felszólító utasítások minden jelenlévőre nézve kötelezőek.

27. §

A szavazóhelyiségben való jelenlét és a választások

megfigyelése

(1) A szavazóhelyiségben a választóközveti választási bizottsági tagjain, jegyzőjén, a magasabb szintű választási bizottságok tagjain és jegyzőin, a szavazatösszesítő testületeik tagjain és a választópolgárokon kívül joguk van jelen lenni nemzetközi szervezetek kiküldött megfigyelőinek is.

(2) A független jelölt képviselőjének joga van jelen lenni a szavazóhelyiségben a választások ideje és a szavazatok számlálása alatt. A község köteles az első pont szerint jelenlevők és a nemzetközi szervezetek kiküldött megfigyelői számára elkülönített helyet biztosítani. Ezek a személyek a szavazóhelyiségből csak akkor rekeszthetők ki, ha veszélybe kerülne szavazás lefolytatása és a szavazatok számlálása.

(3) A szavazóhelyiségben joga van tartózkodni más személyeknek is, akik érdeklődést mutattak a választások menete és a szavazatok számlálása iránt. Ezek a személyek a szavazóhelyiségből csak akkor rekeszthetők ki, ha veszélybe kerülne szavazás lefolytatása, a szavazatok számlálása, vagy a szavazóhelyiség szűkös befogadóképessége miatt.

28. § A szavazás befejezése

A szavazás meghatározott idejének lejártá után már csak azok a választópolgárok szavazhatnak, akik a szavazóhelyiségben, vagy a szavazóhelyiség előtt tartózkodnak. Ez után a szavazóhelyiséget lezárják, és a választóközveti választási bizottság elnöke a szavazást befejezettnek nyilvánítja. A fel nem használt és a helytelenül kitöltött szavazólapok elhelyezésére kijelölt urnát elkülönített helyre helyezi olyan módon, hogy meggátolja a velük való manipulációt.

29. § A szavazás befejezése utáni ügymenet és a szavazólapok és borítékok érvényességének elbírálása

(1) A szavazás befejezése után a választóközveti választási bizottság elnöke lepecsételteti a fel nem használt szavazólapokat és borítékokat, és ez után felnyitítja a szavazóurnát. Amennyiben

a választóközveti választási bizottság kérésre mozgó szavazóurnát is használt, az urnák tartalmát felnyitásuk után összekeverik.

(2) A választóközveti választási bizottság megszámlálja a borítékokat és a kapott adatot összehasonlítja a választói névjegyzékben szereplő adatokkal. A borítékokat, amelyek nem felelnek meg a 22. § 3. bek. szerinti tartalmi és alaki kellékeknek, és a szavazólapokat, amelyek nem voltak borítékban, a választóközveti választási bizottság kizárja.

(3) A szavazólap vagy boríték sérülése nem befolyásolja az érvényességüket. A szavazólap áthúzását vagy a hozzáíráásokat nem veszik figyelembe.

(4) Vitás esetekben a szavazólap érvényességéről vagy érvénytelenségéről a választóközveti választási bizottság hoz végleges döntést.

30. § A választóközveti választási bizottság jegyzőkönyve

(1) A választóközveti választási bizottság írásban, két eredeti példányban jegyzőkönyvet készít a választóközvetben lezajlott szavazás menetéről és eredményéről. A választóközvetben lezajlott szavazás menetéről és eredményéről készített jegyzőkönyvet az elnök és a választóközveti választási bizottság többi tagja aláírásával látja el.

(2) A választóközveti választási bizottságnak lehetősége van az 1. bekezdés szerinti jegyzőkönyvet a statisztikai hivatal által meghatározott, elektronikus formában elkészíteni. Erre a célra a statisztikai hivatal a jegyzőkönyvnek egyedi azonosítási kódot utal ki. Az elektronikus jegyzőkönyv elkészülte után a jegyzőkönyv két kinyomtatott, eredeti példányát a választóközveti vá-

lasztási bizottság elnöke és többi tagja írják alá. Ezt követően az elektronikus jegyzőkönyvet elküldi és egy kinyomtatott másolatot kézbesít az illetékes választási bizottságnak.

(3) A választóközrztben lezajlott szavazás menetéről és eredményéről szóló jegyzőkönyvre vonatkozó tartalmi és alaki kellékek a törvény önálló részeibe vannak foglalva.

(4) Amennyiben a választóközrzeti választási bizottság valamelyik tagja a választóközrztben lezajlott szavazás menetéről és eredményéről szóló jegyzőkönyvet nem írta alá, annak okait a jegyzőkönyvben feltüntetheti. A választóközrztben lezajlott szavazás menetéről és eredményéről szóló jegyzőkönyv aláírásának megtagadása nem befolyásolja a jegyzőkönyv érvényességét.

31. § A választóközrzeti választási bizottság tevékenysége a jegyzőkönyv aláírás után

(1) A választóközrztben lezajlott szavazás menetéről és eredményéről szóló jegyzőkönyv mindkét eredeti példányának aláírása után a választóközrzeti választási bizottság elnöke kihirdeti a szavazás eredményét.

(2) A választóközrzeti választási bizottság a választási dokumentumokat megőrzésre átadja a községnek.

32. § A járási választási bizottság jegyzőkönyve

(1) A járási választási bizottság a szavazás eredményéről két eredeti példányban készít jegyzőkönyvet. A jegyzőkönyvet a szavazás eredményéről az elnök és a járási választási bizottság többi tagja aláírásával látja el. Amennyiben a járási választási bizottság valamelyik tagja a jegyzőkönyvet nem írta alá, annak okait a jegyzőkönyvben feltüntetheti. A szavazás eredményéről szóló jegyzőkönyv aláírásának megtagadása nem befolyásolja a jegyzőkönyv érvényességét.

(2) A szavazás eredményéről szóló jegyzőkönyvre vonatkozó tartalmi és alaki kellékek a törvény önálló részeibe vannak foglalva.

33. § Az állami bizottság jegyzőkönyve és a választások eredményeinek nyilvánosságra hozatala

(1) Az állami bizottság a választások eredményéről két eredeti példányban készít jegyzőkönyvet. A választások eredményéről szóló jegyzőkönyvet az elnök és a bizottság többi tagja aláírásával látja el. Amennyiben az állami bizottság valamelyik tagja a jegyzőkönyvet nem írta alá, annak okait a jegyzőkönyvben feltüntetheti. A szavazás eredményéről szóló jegyzőkönyv aláírásának megtagadása nem befolyásolja a jegyzőkönyv érvényességét.

(2) Az állami bizottság a jegyzőkönyv aláírása után nyilvánosságra hozza a választások végleges eredményét; nyilvánosságra hozhatja a választások rész-eredményeit is. Az állami bizottság az első pont szerinti az eredményeket a szavazatósszesítő testületek közreműködésével a statisztikai hivatal honlapján hozza nyilvánosságra.

(3) A szavazás eredményéről szóló jegyzőkönyvre vonatkozó tartalmi és alaki kellékek a törvény önálló részeibe vannak foglalva.

34. § A választási bizottságok anyagi és személyi bebiztosítása

(1) A választási bizottságok munkájának anyagi feltételeit, valamint a választások szervezési és technikai előkészítését és lefolytatását végző személyeket

a) az állami bizottság számára a belügyminisztérium,

b) a járási választási bizottság számára a járási hivatal,

c) a választóközrzeti választási bizottság és az önkormányzati kerület választási bizottsága számára az önkormányzati kerületi hivatal,

d) a választóközrzeti választási bizottság és a helyi választási bizottság számára a község, a városi választási bizottság számára az a város biztosítja, amely illetékességi területén a bizottság létre lett hozva.

(2) Az 1. bekezdés a) pontjától c) pontjáig terjedő szervek bebiztosítják a választási bizottság szavazatósszesítő testületének elhelyezését.

35. § A közhatalmi szervekkel való együttműködés

A közhatalmi szervek kötelesek együttműködni jelen törvény érvényesítésénél.

36. § A választási bizottságok tagjainak igényei

(1) A választási bizottság tagja és jegyzője tisztsége ellátása miatt nem lehet akadályoztatva munkaviszonyából vagy hasonló munkaviszonyából fakadó jogai és kötelességei gyakorlásában; joga van munkából való távolmaradásra bértérítéssel vagy fizetéstérítéssel az átlagos keresete összegében. Az önálló vállalkozónak joga van kompenzációra, amelynek értéke megegyezik a munkaviszonyban lévő, hónapos bérezéssel díjazott alkalmazottak minimálbére arányos részével. A választási bizottság tagjának feladatellátása közérdekből végzett egyéb tevékenységnek minősül.

(2) Az a munkáltató, aki kifizette a bértérítést vagy fizetéstérítést az 1. bekezdés szerint, jogosult ennek visszatérítésére. A munkáltató és az önálló vállalkozó érvényesítik a jogosultságukat az 1. bekezdés szerint

a) az illetékes járási hivatalban, ha a járási választási bizottság tagjáról van szó,

b) az illetékes önkormányzati kerületi hivatalban, ha a választóközrzeti, vagy az önkormányzati kerületi választási bizottság tagjáról van szó,

c) az illetékes községben, ha a választóközrzeti választási bizottság tagjáról, helyi választási bizottság tagjáról, vagy a városi választási bizottság tagjáról van szó.

(3) A kompenzációt az 1. bekezdés szerint az illetékes szerv fizeti, az igénylés benyújtásától számított 30 napon belül.

(4) A választóközrzeti választási bizottság tagja, a helyi választási bizottság tagja, a városi választási bizottság tagja és választási bizottság jegyzője a választások napjáért díjazásra jogosultak, amennyiben ezen a napon nem jogosultak az 1. bekezdés szerinti kompenzációra. A választási bizottsági tag díjazásának összegét a község téríti. A jegyző díjazását az a szerv téríti, amely a 34. § szerint az illetékes választási bizottság

tevékenységét biztosítja.

37. § A választásokkal kapcsolatos kiadások térítése

(1) A választások költségei az állami költségvetésből kerülnek térítésre.

(2) A belügyminisztérium irányítja a községeket, önkormányzati kerületeket és járási hivatalokat a választások előkészítésére, lefolytatására és a választási eredmények vizsgálatára szánt pénzügyi eszközök felhasználásánál.

38. § Eljárás és intézkedés tétlenség esetén

(1) Az eljárásra jelen törvény értelmében, a 40. § és 41. §-on kívül, nem vonatkoznak a közigazgatási eljárásról szóló általános jogszabály rendelkezései.

(2) Ha a község nem teljesíti feladatait jelen törvény értelmében, a járási hivatal vezetője haladéktalanul elvégezteti őket a község számára a választásokra kiszabott állami költségvetésből. A járási hivatal előjárójának felhatalmazása van e célból irányítani a községeket és feladatokat osztani nekik.

39. § A választási dokumentumok megőrzése

(1) A választási bizottságok átadják a választási dokumentumokat megőrzésre a községeknek, a járási hivataloknak, önkormányzati kerületeknek és a belügyminisztériumnak. A választási dokumentumok átadását a törvény az önálló részekben határozza meg. A választási dokumentumok átadásáról jegyzőkönyv készül, amely tartalmazza az átadott választási dokumentumok jegyzékét. A jegyzőkönyvet az illetékes választási bizottságok elnökei és az átvételükért felelős személyek írják alá.

(2) Az 1. bekezdés szerint a választási dokumentumok az átvétel napjától azon szerv irattárának részét képezik, amely azokat megőrzésre átvette és ennek iratkezelési szabályzata szerint kezelik őket.

(3) A választási eredmények jegyző-

könyveinek nyilvánosságra hozatalára külön jogszabály vonatkozik, a többi választási dokumentumba csak a bíróság és a bűnüldöző szerv nyerhet betekintést.

40. § Szabálysértések

Szabálysértést követ el az, aki

a) a fel nem használt, vagy helytelenül kitöltött szavazólapokat nem helyezi az erre kijelölt urnába,

b) nem tartja be a választóhelyiség rendjének megtartását szolgáló utasításokat a 26. § szerint,

c) az európai parlamenti választásokkor az Európai Unió más tagállamában és egyidejűleg a Szlovák Köztársaságban is kéri a választói névjegyzékbe való bejegyzését,

d) a jelöltlistához tartozó becsületbeli nyilatkozatban hamis ténytet tüntet fel.

41. §

(1) A járási hivatal a 40. § a) és b) pontja szerinti szabálysértésért 33 euró, a 40. § c) és d) pontja szerinti szabálysértésért 100 euró büntetést szab ki.

(2) A szabálysértésekre és megtárgyalásukra a szabálysértésekről szóló általános jogszabály vonatkozik.

MÁSODIK RÉSZ

Választások a Szlovák Köztársaság Nemzeti Tanácsába

42. § Választójog

Választani a Szlovák Köztársaság Nemzeti Tanácsába a Szlovák Köztársaság polgárának van joga.

43. § Választhatóság joga

A Szlovák Köztársaság Nemzeti Tanácsa képviselőjévé (a továbbiakban, „képviseelő”) a Szlovák Köztársaság olyan polgára választható, aki legkésőbb a választások napján betölti a 21. életévét és állandó lakhelye van a Szlovák Köztársaság területén.

44. § Választókerület

A Szlovák Köztársaság területe a Szlovák Köztársaság Nemzeti Tanácsába való választások szempontjából egy választókerületnek tekintendő.

45. § Speciális választói névjegyzék

(1) A speciális választói névjegyzéket a belügyminisztérium állítja össze és vezeti. A speciális választói névjegyzékbe azokat a választópolgárokat jegyzi be, akiknek nincs állandó lakhelyük a Szlovák Köztársaság területén.

(2) A választópolgárokat a speciális választói névjegyzékben családnévük szerinti betűrendben tüntetik fel.

(3) A speciális választói névjegyzékbe bejegyzett választópolgárról a következő adatok vannak feltüntetve:

- utónév és családi név
- személyazonosító szám, és ha ilyen nem rendelkezik, a születése dátuma
- a külföldi tartózkodási hely postacíme.

(4) A választópolgárt a speciális választói névjegyzékbe a postai úton történő választás kérvényezése alapján jegyzi be. A kérvényt okirat formájában vagy elektronikusan lehet benyújtani.

(5) Amennyiben a postai úton történő választás kérvénye nem tartalmazza a törvény által meghatározott adatokat, vagy nincsenek hozzá csatolva a meghatározott mellékletek, a belügyminisztérium szorgalmazza, hogy a postai úton történő választásokat kérvényező személy pótolja a hiányzó adatokat. Ha a kérvényező legkésőbb a választások napja előtt 35 nappal nem pótolja a hiányzó adatokat, a belügyminisztérium a speciális választói névjegyzékbe nem jegyzi be.

(6) A belügyminisztérium a speciális választói névjegyzéket a választások napján két eredeti példányban az állami bizottságnak adja át.

46. § Szavazói igazolvány

(1) A választópolgárnak, aki nem választhat abban a választókörzetben,

amelynek választói névjegyzékébe be van írva, a község a saját kérésére szavazói igazolványt ad ki és kihúzza a választói névjegyzékből azzal a megjegyzéssel, hogy számára szavazói igazolvány lett kiállítva.

(2) A választópolgár személyesen legkésőbb a választások napja előtti munkanapon, a községi hivatal nyitvatartási óráiban kérvényezheti a szavazói igazolvány kiadását. A község haladéktalanul kiadja a szavazói igazolványt.

(3) A választópolgár a szavazói igazolvány okirat formájában történő kiadását úgy kérvényezheti, hogy a kérvénye a választások napja előtt legkésőbb 15 munkanapon belül kézbesítésre kerüljön a község részére. A kérvénynek tartalmaznia kell a választópolgár adatait a 9.§ 3. bekezdés szerint. A kérvényező által meghatalmazott személy legkésőbb a választások napját megelőző napon kérvényezheti a szavazói igazolvány kiadását.

(4) Elektronikus úton a választópolgár legkésőbb a választások napját megelőző 15 nappal kérvényezheti a szavazói igazolvány kiadását. A község erre a célra nyilvánosságra hozza a honlapján a kérvények kézbesítésére szolgáló e-mail címet. Ha a községnek nincs honlapja, a kérvények kézbesítésére szolgáló e-mail címet a község hirdetőtábláján teszi közzé. A kérvénynek tartalmaznia kell

- a) a választópolgár adatait a 9. § 3. bekezdése szerint,
- b) a levelezési címet, amelyre a község kézbesíti a szavazói igazolványt.

(5) Amennyiben a választópolgár nem ad meg más címet, a község a szavazói igazolványt a választópolgár állandó lakhelye címére küldi, legkésőbb három munkanappal a kérvény kézbesítése után.

(6) Ha a választópolgár az írásbeli, vagy elektronikus kérelmében feltünteti, hogy a szavazói igazolványt más személy veszi át, a kérvényben fel kell tüntetnie e személy utónevét és családi nevét és személyi igazolványának számát. Ez a személy köteles a szavazói igazolvány átvételét saját aláírásával igazolni.

(7) A szavazói igazolvány formanyomtatványát a belügyminisztérium biztosítja. A belügyminisztérium a szavazói

igazolványokat a községeknek a járási hivatalok közreműködésével kézbesíti. A járási hivatal a szavazói igazolványokat külön törvényi rendelkezés alapján a nemzeti kisebbség nyelvén is kézbesíti. A szavazói igazolvány formanyomtatványának a 9. § 3. bek. szerint biztonsági elemeket kell tartalmaznia, és a választópolgár adatainak kitöltésére alkalmas helyet. A szavazói igazolványt a község a község hivatalos bélyegzőjének lenyomatával látja el. A szavazói igazolványon ezen kívül helyet kell, hogy kapjon az igazolványt kiadó személy utóneve és családi neve, az aláírása, a kiadás időpontja és az, milyen választásokra kerül kiadásra a szavazói igazolvány.

(8) A kiadott szavazói igazolványokról a község nyilvántartást vezet. A nyilvántartás tartalmazza a szavazói igazolvány számát, a választópolgár adatait a 9. § 3. bek. szerint és a kiadás időpontját.

(9) A szavazói igazolvány feljogosít a választói névjegyzékbe való bejegyzésre bármely választóközterben.

47. § Járási választási bizottság

(1) A járási választási bizottságba nyilvántartásba vett jelöltlistával rendelkező politikai párt vagy koalíció egy tagot és egy póttagot delegálhat. A delegálásról szóló értesítést a politikai párt vagy koalíció a járási hivatal előljárójának kézbesíti a választások kiírásáról szóló határozatban megszabott határidőn belül.

(2) Az tag és póttag delegálásáról szóló értesítés tartalmazza

- a) a tag utónevét és családi nevét, szüle-

tése dátumát, valamint postai értesítési címét, amelyre iratok kézbesíthetőek,

b) a póttag utónevét és családi nevét, születése dátumát, valamint postai értesítési címét, amelyre iratok kézbesíthetőek,

c) azon személy aláírását, aki jogosult a politikai párt nevében eljárni és a politikai párt bélyegzőjének lenyomatát; amennyiben koalícióról van szó, a koalíciót alkotó összes párt nevében eljárni jogosult személy utónevét és családi nevét és aláírását, valamint a koalíció bélyegzőjének lenyomatát.

(3) A tag és póttag delegálásáról szóló értesítés okirat formájában vagy elektronikus úton kézbesíthető. A kézbesítés határideje a meghatározásra került időtartam utolsó napja elteltével jár le. A határidő letelte után kézbesítésre kerülő értesítéseket nem veszik figyelembe.

(4) Amennyiben a járási választási bizottság nem az 1. bekezdés értelmében kerül kialakításra, vagy ha annak tagjai száma öt alá csökken, és póttaggal nem rendelkezik, a hiányzó tagokat a járási hivatal előljárója nevezi ki.

(5) A járási választási bizottság első ülését a választások kiírásáról szóló határozatban megszabott határidőn belül tartják meg; az ülést a járási hivatal előljárója hívja össze.

(6) A politikai párt vagy a koalíció jelöltlistája visszavonása esetén az adott politikai párt vagy koalíció elveszíti tagságát a járási választási bizottságban.

(7) A járási választási bizottsági tagság egyaránt megszűnik azzal a nappal, amikor írásbeli értesítést kézbesítenek a járási választási bizottság elnökének a tag visszahívásáról az őt delegáló párt

vagy koalíció részéről, vagy a választási bizottsági tagnak a járási választási bizottság elnökéhez benyújtott írásos lemondásával, aki póttagot rendel be. A járási választási bizottsági tagság megszűnik abban az esetben is, ha a tag nem teszi le a fogadalmát legkésőbb tíz nappal a választások napja előtt; ez nem érinti a póttagot.

(8) A járási választási bizottság

- a) felügyeli a választókerzeti választási bizottságok felkészültségét jelen törvény rendelkezéseibe foglalt feladataik ellátására,
- b) megvitatja a járási hivatal információit a választások szervezési és technikai előkészítéséről,
- c) megvitatja a szavazatösszesítő testülete működése biztosításáról szóló információkat,
- d) felügyeli a szavazás eredményeinek feldolgozását,
- e) jegyzőkönyvet készít a szavazás eredményéről,
- f) a választási dokumentumokat megőrzésre átadja a járási hivatalnak

(9) A járási választási bizottság illetékségi területe megegyezik a járási hivatal önálló jogszabályban meghatározott illetékségi területével.

48. §

A járási választási bizottság jegyzője

A járási választási bizottság jegyzőjét a járási hivatal elöljárója nevezi ki és hívja vissza.

49. §

Választókerzeti választási bizottság

(1) A választókerzeti választási bizottságba nyilvántartásba vett jelöltlistával rendelkező politikai párt vagy koalíció egy tagot és egy póttagot delegálhat. A delegálásról szóló értesítést a politikai párt vagy koalíció a község polgármesterének kézbesíti a választások kiírásáról szóló határozatban megszabott határidőn belül.

(2) A tag és póttag delegálásáról szóló értesítés tartalmazza

- a) a tag utónevét és családi nevét, születése dátumát, valamint postai értesítési címét, amelyre iratok kézbesíthetőek,
- b) a póttag utónevét és családi nevét,

születése dátumát, valamint postai értesítési címét, amelyre iratok kézbesíthetőek,

c) azon személy aláírását, aki jogosult a politikai párt nevében eljárni és a politikai párt bélyegzőjének lenyomatát; amennyiben koalícióról van szó, a koalíciót alkotó összes párt nevében eljárni jogosult személy utónevét és családi nevét és aláírását, valamint a koalíció bélyegzőjének lenyomatát.

(3) A tag és póttag delegálásáról szóló értesítés okirat formájában vagy elektronikus úton kézbesíthető. A kézbesítés határideje a meghatározásra került időtartam utolsó napja elteltével jár le. A határidő letelte után kézbesítésre kerülő értesítéseket nem veszik figyelembe.

(4) Amennyiben a választókerzeti választási bizottság nem az 1. bekezdés értelmében kerül kialakításra, vagy ha annak tagjai száma öt alá csökken, és póttaggal nem rendelkezik, a hiányzó tagokat a község polgármestere nevezi ki.

(5) A választókerzeti választási bizottság első ülését a választások kiírásáról szóló határozatban megszabott határidőn belül tartják meg; az ülést a község polgármestere hívja össze.

(6) A politikai párt vagy a koalíció jelöltlistája visszavonása esetén, az adott politikai párt vagy koalíció elveszíti tagságát a választókerzeti választási bizottságban.

(7) A választókerzeti választási bizottsági tagság egyaránt megszűnik azzal a nappal, amikor írásbeli értesítést kézbesítenek választókerzeti választási bizottság elnökének a tag visszahívásáról az őt delegáló párt vagy koalíció részéről, vagy a választási bizottsági tagnak a választókerzeti választási bizottság elnökéhez benyújtott írásos lemondásával, aki póttagot rendel be. A választókerzeti választási bizottsági tagság megszűnik abban az esetben is, ha a tag nem teszi le a fogadalmát legkésőbb tíz nappal a választások napja előtt; ez nem érinti a póttagot.

(8) A választókerzeti választási bizottság

- a) biztosítja a szavazás rendes menetét,
- b) a választások napján bejegyzi a választókat a választói névjegyzékbe,
- c) összeszámolja a szavazatokat és jegyzőkönyvet készít választókerzet-

ben lezajlott szavazás menetéről és eredményéről,

d) a választási dokumentumokat megőrzésre átadja a községnek.

50. §

Jelöltlista

(1) Jelöltlistát külön törvényi rendelkezés alapján bejegyzett politikai párt nyújthat be. A politikai párt a jelöltlistát az általa meghatalmazott személy közreműködésével okirat formájában és elektronikus formában nyújtja be legkésőbb 90 nappal a választások napja előtt az állami bizottság jegyzőjének. A jelöltlista benyújtásának határideje a meghatározásra került időtartam utolsó napja elteltével jár le. A fentiekben meghatározott módtól eltérő módon kézbesített, valamint a határidő letelte után kézbesítésre kerülő jelöltlistákat nem veszik figyelembe.

(2) A politikai pártok a választások céljára koalíciót alakíthatnak ki, és közös jelöltlistát nyújthatnak be az 1. bekezdés szerint. Koalíció részét képező politikai párt nem nyújthat be önálló jelöltlistát.

(3) A jelöltlista tartalmazza

- a) a politikai párt vagy a koalíciót alkotó politikai pártok megnevezését,
- b) a jelöltek névjegyzékét, amely tartalmazza az utónevet és családi nevet, tudományos címet, a születése dátumát, a jelölt aktuális foglalkozását a jelöltlista benyújtása idején, az állandó lakhelye címét és a sorszámot a jelöltlistán arab számjeggyel minden egyes jelölt esetében,
- c) az utónevet és családi nevet, tisztséget, azon személy aláírását, aki a politikai párt nevében eljárhat és a politikai párt bélyegzőjének lenyomatát; amennyiben koalícióról van szó, a koalíciót alkotó összes párt nevében eljárni jogosult személy utónevét és családi nevét, tisztségét és aláírását, valamint a koalíciót alkotó összes politikai párt bélyegzőjének lenyomatát.

(4) A jelöltlistához csatolni kell

- a) a jelöltlistán szereplő minden egyes jelölt saját kezűleg aláírt nyilatkozatát, hogy jelölésével egyetért, nem jelölteti magát más párt jelöltlistáján és nincs akadályoztatva választhatósági joga gyakorlásában,
- b) a bizonylatot a 17 000 eurós választási letét (a továbbiakban, „letét”) befí-

zetéséről,

c) az értesítést a politikai párt vagy koalíció meghatalmazottjáról és helyetteséről, azok utóneve, családi neve és postai értesítési címe feltüntetésével, amelyre iratok kézbesíthetők; a meghatalmazott eljárása a választásokkal kapcsolatban a politikai pártra vagy koalícióra nézve kötelező érvényű, mindemellett a meghatalmazott vagy annak helyettese nem lehet jelölt.

(5) A jelöltlistán a politikai párt vagy koalíció legfeljebb 150 jelöltet tüntethet fel.

(6) A jelöltlistán a politikai párt vagy koalíció feltüntetheti a grafikai jelét; a koalíció jelöltlistáján feltüntethető az összes, a koalíciót alkotó politikai párt grafikai jele.

(7) Az állami bizottság jegyzője megvizsgálja, hogy a benyújtott jelöltlisták tartalmazzák-e a 3. bekezdés szerinti alaki és tartalmi kellékeket, és hogy mellékeltek-e hozzájuk a 4. bekezdés szerinti iratokat. Amennyiben ez nem így van, felszólítja a politikai párt vagy koalíció meghatalmazottját, hogy az általa megszabott határidőn belül a jelöltlistát módosítsa vagy egészítse ki. Az állami bizottság jegyzője az állami bizottság első ülésén a jelöltlistákat felülvizsgálatra és nyilvántartásba vételre beterjeszti a bizottságnak.

(8) A jelöltlista benyújtását követően nincs mód a jelöltlista további jelöltekkel történő kiegészítésére vagy a jelöltek sorrendjének módosítására.

(9) A letétet költségvetésen kívüli számlára utalják, melyet e célra a belügyminisztérium hoz létre; ezt a számlaszámot a belügyminisztérium közzéteszi a saját honlapján. A belügyminisztérium a befizetett letétet a választások eredményének kihirdetését követő egy hónapon belül visszafizeti a politikai pártnak vagy koalíciónak, amelynek jelöltlistája nem volt bejegyezve, vagy ha a politikai párt vagy koalíció legalább két százalékot szerzett az összes leadott érvényes szavazatból. A vissza nem térített letétek az állami költségvetés bevételeit képezik.

51. §

A jelöltlisták felülvizsgálata

(1) Az állami bizottság legkésőbb 80

nappal a választások napja előtt felülvizsgálja az előterjesztett jelöltlistákat. A jelöltlisták felülvizsgálatát az állami bizottság a saját szavazatösszesítő testülete közreműködésével végzi. Azt a jelöltlistát, melyhez nincs csatolva a letét befizetéséről szóló bizonylat, az állami bizottság nem vizsgálja.

(2) Az állami bizottság törli a jelöltlistáról a jelöltet,

- a) aki akadályoztatva van választhatósági joga gyakorlásában a 6.§ szerint,
- b) aki nem felel meg a 43. §-ban meghatározott követelményeknek,
- c) aki nem mellékelte a nyilatkozatát az 50. § 4. bek. a) pontja szerint,
- d) ha több politikai párt, vagy koalíció jelöltlistáján is fel van tüntetve, amelyhez nincs mellékelve nyilatkozata az 50. § 4. bek. a) pontja szerint; ha a jelölt több jelöltlistához írt alá nyilatkozatot, minden jelöltlistáról törlik, vagy
- e) aki a jelöltlistán az 50. § 5. bekezdésben megszabott jelöltszámot meghaladó helyen szerepel.

52. §

A jelöltlisták nyilvántartásba vétele

(1) Az állami bizottság legkésőbb 70 nappal a választások napja előtt nyilvántartásba veszi a jelöltlistákat, melyek összhangban állnak e törvénnyel, valamint azokat a jelöltlistákat, amelyeket az 51.§ 2. bekezdése szerint módosítottak. A jelöltlisták nyilvántartásba vétele a szavazólapok kinyomtatásának feltétele.

(2) Az állami bizottság az 1. bekezdés szerint elutasítja annak a jelöltlistának a nyilvántartásba vételét, amely nem áll összhangban e törvénnyel, valamint azt a jelöltlistát is, amelyet nem lehet az 51.§ 2. bekezdése értelmében módosítani.

(3) A jelöltlista nyilvántartásba vételéről, a módosított jelöltlista nyilvántartásba vételéről, vagy nyilvántartásba vétele elutasításáról az állami bizottság haladéktalanul határozatot készít, melyet annak elnöke ír alá, majd felszólítja a politikai pártokat és koalíciókat, hogy a határozatot 24 órán belül vegyék át. Ha a politikai párt vagy koalíció a megadott határidőn belül a határozatot nem veszi át, úgy tekintenek rá, mintha az átvételre került volna.

(4) Az állami bizottság a módosított jelöltlista nyilvántartásba vételét eldöntő és a jelöltlista nyilvántartásba vételét elutasító határozata ellen az érintett politikai párt vagy koalíció a jelölt jelöltlistán való megtartásának vagy a jelöltlista nyilvántartásba vételének kimondása érdekében bírósági indítványt nyújthat be az illetékes bírósághoz.

(5) Ha a bíróság kimondja a jelölt jelöltlistán való meghagyását vagy a jelöltlista nyilvántartásba vételét, az állami bizottság a bírósági határozat kézhezvételétől számított 24 órán belül a határozatot végrehajtja és a nyilvántartásba vételt a jelöltlistán feltünteti.

(6) Az állami bizottság a jelöltlisták nyilvántartásba vétele után a jelöltek politikai pártok és koalíciók szerinti névjegyzékét benyújtja a belügyminisztériumnak, amely bebiztosítja a megfelelő számban történő nyomtatását, és a járási hivatalok közreműködésével legkésőbb 40 nappal a választások napja előtt kézbesíti a községeknek. A községek bebiztosítják, hogy a jelöltek névjegyzéke legkésőbb 25 nappal a választások megkezdése előtt kézbesítve legyen minden háztartásba. A névjegyzékben szerepel a jelöltlista kisorsolt sorszáma, a politikai párt vagy a koalíciót alkotó politikai pártok megnevezése, a jelölt sorszáma, utóneve és családi neve, tudományos címe, életkora, foglalkozása a jelöltlistában foglaltak értelmében és állandó lakhelye településneve. Ha a politikai párt vagy koalíciót alkotó politikai pártok a jelöltlistájukon feltüntették a grafikai jelüket, a jelöltek névjegyzékén is fel kell tüntetni a grafikai jelet. A járási hivatal külön törvényi rendelkezés alapján nemzeti kisebbség nyelvén írt címlappal is kézbesíti ezt a névjegyzéket a községeknek. A postai úton történő választás céljaira a járási hivatal legkésőbb 40 nappal a választások napja előtt közzéteszi a honlapján a jelöltek névsorát.

53. §

A jelöltlisták számozása

Az állami bizottság a jelöltlisták nyilvántartásba vételét követően sorsszámmal haladéktalanul meghatározza a számot, amellyel minden politikai párt vagy koalíció jelöltlistáját megjelölik. Annak a jelöltlistának, mely bírósági határozat alapján van nyilvántartásba véve, az állami bizottság határozza meg

a számát, mely a legmagasabb kisorsolt szám után következő szám lesz. A jelöltlisták kisorsolt sorszámaikat az állami bizottság azonnali hatállyal közzéteszi a belügyminisztérium honlapján.

54. §

A jelöltlista visszavonása, a jelölt lemondása vagy visszahívása

(1) A politikai párt vagy koalíció legkésőbb 48 órával a választások kezdete előtt meghatalmazottján keresztül írásban visszavonhatja jelöltlistáját.

(2) A jelölt a legkésőbb 48 órával a választások kezdete előtt visszaléphet a jelöltségétől; visszalépését írásos dokumentum formájában kell közölnie, és az aláírásának hatóságilag hitelesítésre kell kerülnie. Legkésőbb 48 órával a választások kezdete előtt a jelölt jelölését visszavonhatja meghatalmazottja által a politikai párt vagy koalíció is, mely őt jelölte.

(3) A jelöltlista politikai párt vagy koalíció általi visszavonását, a jelöltségről való lemondást vagy visszahívást az állami bizottság elnökének kötelező kézbesíteni, aki bebiztosítja ennek közzétételét a szavazóhelyiségekben és a belügyminisztérium honlapján. A jelöltlista politikai párt vagy koalíció általi visszavonását, a jelöltségről való lemondást vagy visszahívást visszavonni nem lehet.

(4) Ha a jelölt a jelöltlista nyilvántartásba vételét követően lép vissza vagy kerül visszahívásra, az adatai a jelöltlistán maradnak, de a mandátumok elosztásánál nem veszik figyelembe.

55. §

A szavazólapok

(1) Szavazólapot minden politikai pártnak és koalíciónak készítenek, amelynek a jelöltlistáját nyilvántartásba vették.

(2) A belügyminisztérium a nyilvántartásba vett jelöltlisták alapján bebiztosítja a megfelelő mennyiségű szavazólap elkészítését.

(3) A szavazólapon fel kell tüntetni a jelöltlista kisorsolt sorszámaikat, a választások napját, a politikai párt vagy koalíciót alkotó politikai pártok megnevezését,

a sorszámat, a jelölt utónevét és családi nevét, tudományos címét, életkorát, foglalkozását a jelöltlistában foglaltak értelmében és állandó lakhelye településnevét. A jelöltek sorrendjének a szavazólapon azonosnak kell lennie a jelöltlistán szereplő sorrenddel. Ha a politikai párt vagy koalíció a jelöltlistán feltüntette grafikai jelét, azt a szavazólapon is fel kell tüntetni. A szavazólapokon feltüntetett adatok helyességét az állami bizottság ellenőrzi, majd a szavazólap eredeti példányát hivatalos bélyegzője lenyomatával látja el. A szavazólap eredeti példányát szolgál mintaként a szavazólapok nyomtatásánál.

(4) A szavazólapokat azonos betűtípussal és azonos nagyságú betűkkel kell kinyomtatni, azonos színű, minőségű és méretű papíron.

(5) Amennyiben a politikai párt a nevében nagybetűket alkalmaz, a nevét a szavazólapon ugyanolyan módon tüntetik fel, mint a többi politikai párt nevét.

(6) A belügyminisztérium legkésőbb 40 nappal a választások napja előtt, a járási hivatalok közreműködésével eljuttatja a szavazólapokat a községek polgármestereinek. A községek polgármesterei biztosítják, hogy a szavazólapok legkésőbb a választások napján kézbesítésre kerüljenek a választóközterek választási bizottságai részére.

(7) Az a választópolgár, aki a Szlovák Köztársaság területén szavaz, a szavazólapot a szavazóhelyiségben kapja kézhez a választások napján.

(8) Ha a politikai párt vagy koalíció visszavonja a jelöltlistáját vagy a politikai pártot vagy koalíció részét képező politikai pártot betiltják a jelöltlista nyilvántartásba vételét követően, e párt szavazólapjait nem nyomtatják ki, és ha már kinyomtatásra kerültek, a választóközterei választási bizottságok garantálják, hogy a választópolgároknak a szavazóhelyiségekben ne kerüljenek kiosztásra; amennyiben már kiosztásra kerültek, a szavazatok összeszámlálásakor nem veszik őket figyelembe.

56. §

A választások kiírása

(1) A választásokat a Szlovák Köztársaság Nemzeti Tanácsának elnöke legkésőbb 110 nappal azok megtartása előtt kiírja.

(2) Ha a Szlovák Köztársaság Alkotmánybírósága érvénytelennek nyilvánította a választásokat vagy megsemmisítette a választások eredményét, a Szlovák Köztársaság Nemzeti Tanácsa elnöke választásokat ír ki a Szlovák Köztársaság Nemzeti Tanácsába 30 napon belül az után, hogy a Szlovák Köztársaság Alkotmánybírósága határozatát kézbesítik a Szlovák Köztársaság Nemzeti Tanácsának.

57. §

A választások módja

(1) A választópolgár a Szlovák Köztársaság területén választhat

- a választóközterben, melynek választói névjegyzékén szerepel, vagy
- bármely más választóközterben szavazói igazolvány alapján.

(2) A Szlovák Köztársaság területén kívül tartózkodó választópolgár postai úton választhat.

(3) Postai úton választhat

- az a választópolgár, akinek nincs állandó lakhelye a Szlovák Köztársaság területén, és aki saját kérelmére speciális választói névjegyzékbe lett bejegyezve,
- az a választópolgár, akinek van állandó lakhelye a Szlovák Köztársaság területén, de a választások napján annak területén kívül tartózkodik, és a postai úton történő választás lehetőségét kérvényezte a községtől, amelynek területén az állandó lakhelye van.

58. §

A szavazás módja

(1) A választópolgárt, aki a választások napján szavazói igazolvánnyal érkezett a szavazóhelyiségbe, személyazonossági igazolványa bemutatása után a választóközterei választási bizottság bejegyzeti a választói névjegyzékbe. A választóközterei választási bizottság a szavazói igazolványt csatolja a választói névjegyzékhez és átadja a választópolgárnak a szavazólapokat és az üres borítékot.

(2) A választópolgárt, aki a választások napján felkereste az állandó lakhelye szerinti szavazóhelyiséget és nincs bejegyezve a választói névjegyzékbe, a választóközterei választási bizottság a személyi igazolványa felmutatását kö-

vetően bejegyzik a választói névjegyzékbe. Ezt követően a választókerzeti választási bizottság a választópolgárnak átadja a szavazólapokat és az üres borítékot.

(3) A választópolgárt, aki a választások napján felkeresi az állandó lakhelye szerinti illetékes szavazóhelyiséget és a 10. § 2. bek. értelmében meghozott bírósági határozatot mutat fel, a választókerzeti választási bizottság a személyi igazolványa felmutatását követően bejegyzik a választói névjegyzékbe. Ezt követően a választókerzeti választási bizottság a választópolgárnak átadja a szavazólapokat és az üres borítékot.

(4) A választópolgár a szavazólapok kitöltésére kijelölt, elkülönített területen egy szavazólapot helyez a borítékba. A szavazólapon, melyet a borítékba helyez, az egy szavazólapon feltüntetett jelöltek közül legtöbb négy esetben a nevük előtt álló sorszám bekarikázásával elsőbbségi szavazatot adhat le.

59. § Postai úton történő választás olyan választópolgár esetében, akinek nincs állandó lakhelye a Szlovák Köztársaság területén

(1) Azon választópolgár, akinek nincs állandó lakhelye a Szlovák Köztársaság területén, írásban vagy elektronikus formában kérvényezheti a postai úton történő választást. A kérvényt a választások napja előtt legkésőbb 50 nappal kötelező kézbesíteni a belügyminisztériumnak. A határidő letelte után kézbesítésre kerülő kérvényeket nem veszik figyelembe.

(2) A postai úton történő választás kérvényének tartalmaznia kell a választópolgár ezen adatait:

- utónevet és családi nevet,
- személyazonosító számot, és ha ilyennel nem rendelkezik, a születése dátumát,
- a külföldi tartózkodási hely postacímet.

(3) A választópolgár a kérvényéhez csatolja

- államnyelven a becsületbeli nyilatkozatot, hogy nem rendelkezik állandó lakhellyel a Szlovák Köztársaság területén,
- a Szlovák Köztársaság által kiadott, érvényes úti okmány személyi adato-

kat tartalmazó részének fénymásolatát vagy a Szlovák Köztársaság állampolgársági bizonyítványáról készült fénymásolatot.

(4) A belügyminisztérium legkésőbb a választások napja előtt 35 nappal elküldi a postai úton történő választást kérvényező választópolgár külföldi tartózkodási hely postacímére

- a 22. § 3 bekezdése szerinti borítékot, a belügyminisztérium hivatali bélyegzőjének lenyomatával,
- a szavazólapokat,
- a postai visszaküldésre szolgáló borítékot,
- a szavazás módjáról szóló tájékoztatót.

(5) A postai visszaküldésre szolgáló boríték tartalmazza a „VOĽBA POŠTOU” ('választás postai úton') feliratot. Kötelező feltüntetni rajta a belügyminisztérium, mint címzett címét és a választópolgár, mint feladó címét.

(6) A választópolgár az egy szavazólapon feltüntetett jelöltek közül legtöbb négy esetben a nevük előtt álló sorszám bekarikázásával elsőbbségi szavazatot adhat le.

(7) A szavazólap borítékba helyezését követően a választópolgár a borítékot leragasztja, s azt a visszaküldésre szolgáló borítékba teszi, és postán feladva elküldi. A postai díjat a választópolgár fizeti.

(8) A szavazás eredményéhez hozzászámolják az azon szavazólapokon leadott szavazatokat, amelyek legkésőbb a választások napja előtti utolsó mun-

kanapon a belügyminisztérium részére kézbesítésre kerültek. A postai visszaküldésre szolgáló borítékokat a belügyminisztérium a választások napján adja át az állami bizottságnak.

(9) Az állami bizottság a választások napján bekarikázza a választópolgárok sorszámát és megjelöli a postai úton történő választást a speciális választói névjegyzékben. A postai visszaküldésre szolgáló borítékok kinyitása és belőlük a szavazólapot tartalmazó borítékok kivétele után a borítékokat a szavazóurnába helyezi.

(10) A szavazás eredményeinek megállapítására a 29.§ 2-4. bekezdései, valamint a 61. és 62. § rendelkezései megfelelően vonatkoznak.

(11) Az állami bizottság jegyzőkönyvet készít azon választópolgárok postai úton történő szavazásáról, akiknek nincs állandó lakhelyük a Szlovák Köztársaság területén. A jegyzőkönyvet az elnök és a bizottság többi tagja aláírásával látja el. Amennyiben az állami bizottság valamelyik tagja a jegyzőkönyvet nem írta alá, annak okait a jegyzőkönyvben feltüntetheti. A szavazás eredményéről szóló jegyzőkönyv aláírása megtagadása nem befolyásolja a jegyzőkönyv érvényességét.

(12) Az állami bizottság a postai úton történő szavazás eredményéről szóló jegyzőkönyvben feltünteteti

- a speciális névjegyzékbe bejegyzett választópolgárok számát,
- a külföldről visszaküldésre szolgáló borítékot küldő választópolgárok számát,

c) az egyes politikai pártokra és koalíciókra leadott érvényes szavazatok számát,

d) a politikai pártokra vagy koalíciókra elsőbbségi szavazatot leadó választópolgárok számát,

e) az egyes jelöltekre leadott érvényes elsőbbségi szavazatok számát politikai pártok vagy koalíciók szerint.

(13) Az állami bizottság 12. bekezdés szerinti jegyzőkönyve egyben a járási választási bizottság jegyzőkönyve is.

60. §

Postai úton történő választás olyan választópolgár esetében, akinek állandó lakhelye van a Szlovák Köztársaság területén, de a választások időpontjában a területén kívül tartózkodik

(1) A választópolgár, akinek állandó lakhelye van a Szlovák Köztársaság területén, de a választások időpontjában a területén kívül tartózkodik, írásban vagy elektronikus úton kérvényezheti az állandó lakhelye szerinti községtől a postai úton történő választást. A kérvényt a választás napja előtt legkésőbb 50 nappal kézbesíteni kell. A határidő letelte után kézbesítésre kerülő kérvényt nem veszik figyelembe.

(2) A kérvényének tartalmaznia kell a választópolgár ezen adatait:

- a) utónevét és családi nevet,
- b) személyazonosító számot,
- c) állandó lakhelyének címét,
- d) a külföldi tartózkodási hely postacímét.

(3) A község legkésőbb a választások napja előtt 35 nappal elküldi választópolgár külföldi tartózkodási hely postacímére

- a) a 22. § 3 bekezdése szerinti borítékot,
- b) a szavazólapokat,
- c) a postai visszaküldésre szolgáló borítékot,
- d) a szavazás módjáról szóló tájékoztatót.

(4) A postai visszaküldésre szolgáló boríték tartalmazza a „VOĽBA POŠTOU” (‘választás postai úton’) feliratot. Kötelező feltüntetni rajta a községi hivatal székhelye, mint címzett címét és a választópolgár, mint feladó címét.

(5) A választópolgár az egy szavazólapra feltüntetett jelöltek közül legtöbb

négy esetében a nevük előtt álló sorszám bekarikázásával elsőbbségi szavazatot adhat le.

(6) A szavazólap borítékba helyezését követően a választópolgár a borítékot leragasztja, s azt a visszaküldésre szolgáló borítékba teszi, és postán feladva elküldi. A postai díjat a választópolgár fizeti.

(7) A szavazás eredményéhez hozzászámolják az azon szavazólapokon leadott szavazatokat, amelyek legkésőbb a választások napja előtti utolsó munkanapon a választópolgár állandó lakhelye szerinti község részére kézbesítésre kerültek.

(8) A 7. bekezdés szerinti határidőn belül kézbesített, postai visszaküldésre szolgáló borítékokat a község az illetékes választókörzeti választási bizottságnak adja át a szavazás megkezdésének kihirdetése után.

(9) A választókörzeti választási bizottság a község képviselőjének jelenlétében bekarikázza a választói névjegyzékben a választópolgárok neve előtt szereplő sorszámot és feltünteti, hogy postai úton szavaztak. Ezt követően a község képviselője a postai visszaküldésre szolgáló borítékok kinyitása és belőlük a szavazólapot tartalmazó borítékok kivétele után a borítékokat a szavazóurnába helyezi.

61. §

Szavazatszámolás a választókörzeti választási bizottság által

A szavazólapok borítékokból való kivételét követően a választókörzeti választási bizottság a szavazólapokat politikai pártok és koalíciók szerint csoportosítja. Megszámolja az egyes politikai pártokra vagy koalíciókra leadott szavazólapokat, kizárja közülük az érvénytelen szavazólapokat, és megállapítja, hogy hány választópolgár adott le elsőbbségi szavazatot a politikai pártra vagy koalícióra. Ezt követően a választókörzeti választási bizottság összeszámolja az elsőbbségi szavazatokat, amelyeket az egyes jelöltekre adtak le a szavazólapokon. Az eredményeket a választókörzetben lezajlott szavazás menetéről és végeredményéről szóló jegyzőkönyvben tünteti fel.

62. §

A szavazólapok érvényességének elbírálása

(1) Ha a borítékban több szavazólap található, ezek a szavazólapok mind érvénytelenek. Érvénytelennek minősülnek azok a szavazólapok is, amelyek nem az előírt formanyomtatvány alapján készültek és a politikai párok és koalíciók szavazólapjai az 55. § 8. bekezdése szerint.

(2) Ha a választópolgár a szavazólapra több mint négy jelöltre adott le elsőbbségi szavazatot, az ilyen szavazólap a politikai párt vagy koalíció javára érvényes, de az elsőbbségi szavazatokat nem veszik figyelembe.

63. §

A választókörzeti választási bizottság jegyzőkönyve

(1) A választókörzeti választási bizottság a választókörzetben lezajlott szavazás menetéről és eredményéről készített jegyzőkönyvben feltünteti

- a) a szavazás kezdetének és befejezésének, esetleg felfüggesztésének időpontját,
- b) a választói névjegyzékbe bejegyzett választópolgárok számát,
- c) a szavazáson részt vett választópolgárok számát,
- d) a választópolgárok számát, akik borítékot adtak le a 24. § szerint,
- e) a postai visszaküldésre szolgáló borítékot külföldről visszaküldő választópolgárok számát,
- f) az egyes politikai pártokra és koalíciókra leadott érvényes szavazatok számát,
- g) a politikai párt vagy koalíció jelöltjeire elsőbbségi szavazatot leadó választópolgárok számát,
- h) az egyes jelöltekre leadott érvényes elsőbbségi szavazatok számát politikai pártok vagy koalíciók szerint.

(2) A választókörzeti választási bizottság a választókörzetben lezajlott szavazás menetéről és eredményéről készített jegyzőkönyv egy eredeti példányát haldéktalanul kézbesíti a járási választási bizottságnak.

(3) A választókörzeti választási bizottság a járási választási bizottság utasítására fejezi be tevékenységét.

64. § A jegyzőkönyvek felülvizsgálata a járási választási bizottság által

A járási választási bizottság a választások eredményét a választókerületi választási bizottságok a választókerületi választások menetéről és eredményéről szóló jegyzőkönyvei alapján állapítja meg. Amennyiben kétségek merülnek fel a jegyzőkönyvbe foglalt adatokkal kapcsolatban, jogában áll a választókerületi választási bizottságtól magyarázatot és egyéb adatokat kérni; a nyilvánvaló hibákat a választókerületi választási bizottsággal együttműködve maga javítja ki, más esetekben felkéri a választókerületi választási bizottságot, hogy küszöbölje ki a megállapításra került hiányosságokat. E tevékenységénél jelen lehetnek a választási bizottságok tagjai és jegyzői, a szavazatösszesítő testületeik szakemberei, a nemzetközi szervezetek megfigyelői és más személyek, akiknek erre a járási választási bizottság engedélyt adott.

65. § A járási választási bizottság jegyzőkönyve

(1) A járási választási bizottság a választások végeredményéről szóló jegyzőkönyvében feltünteti

- a választókerületek és a választókerületi választási bizottságok számát, amelyek a szavazások eredményét kézbesítették,
- a választói névjegyzékekbe bejegyzett választópolgárok számát,
- a szavazáson részt vett választópolgárok számát,
- a választópolgárok számát, akik borítékot adtak le a 24. § szerint,
- a postai visszaküldésre szolgáló borítékot külföldről visszaküldő választópolgárok számát,
- az egyes politikai pártokra és koalíciókra leadott érvényes szavazatok számát,
- a politikai párt vagy koalíció jelöltjeire elsőbbségi szavazatot leadó választópolgárok számát,
- az egyes jelöltekre leadott érvényes elsőbbségi szavazatok számát politikai pártok vagy koalíciók szerint.

(2) A járási választási bizottság a választások eredményeiről szóló aláírt jegyzőkönyvet haladéktalanul elektronikusan kézbesíti az állami bizottságnak, valamint biztosítja a jegyzőkönyv

egy eredeti példánya postai úton történő kézbesítését az állami bizottság részére három napon belül. A járási választási bizottság az állami bizottság utasítására fejezi be tevékenységét. A választási dokumentumokat megőrzésre átadja a járási hivatalnak.

66. § A mandátumok elosztásának feltételei

(1) Az állami bizottság megállapítja, összesen hány érvényes szavazat volt leadva egy-egy politikai pártra vagy koalícióra.

(2) Az állami bizottság megállapítja továbbá, hogy

- mely politikai pártok szereztek kevesebb, mint öt százalékot az összes leadott érvényes szavazatból,
- mely, két vagy három politikai pártból álló koalíciók szereztek kevesebb, mint hét százalékot az összes leadott érvényes szavazatból,
- mely, legalább négy politikai pártból álló koalíciók szereztek kevesebb, mint tíz százalékot az összes leadott érvényes szavazatból.

(3) Azok a politikai pártok vagy koalíciók, amelyek a 2. bekezdésben meghatározottnál több szavazatot kaptak az összes leadott érvényes szavazatból, a választási eredmények felmérésének következő körébe lépnek. A politikai pártokra és koalíciókra a 2. bekezdés szerint leadott érvényes szavazatokat az állami bizottság nem veszi figyelembe.

67. §

(1) Ha az állami bizottság megállapítja, hogy a választási eredmények összegezésének következő körébe a 66. § szerint nem lép be egyetlen politikai párt vagy koalíció sem, csökkenti

- az ötszázalékos küszöböt négy százalékra a 66. § 2. bek. a) pontja szerinti politikai párt esetében,
- a hétszázalékos küszöböt hat százalékra a 66. § 2. bek. b) pontja szerinti koalíció esetében,
- a tízszázalékos küszöböt kilenc százalékra a 66. § 2. bek. c) pontja szerinti koalíció esetében.

(2) Az állami bizottság fokozatosan alacsonyabbra helyezi a százalékküszöböt

az 1. bekezdés szerint olyan módon, hogy a választási eredmények következő megállapításának körébe legalább két politikai párt, vagy két koalíció vagy egy politikai párt és egy koalíció továbblépjen.

68. § A mandátumok elosztása

(1) A bejutó parlamenti pártokra és koalíciókra leadott érvényes szavazatok összegét elosztják 151-gyel. Az így kapott, egész számra kerekített szám az országos megválaszthatósági szavazatszám.

(2) A politikai párt vagy koalíció által elért összes érvényes szavazat osztdíkj az országos megválaszthatósági szavazatszám, és a politikai párt vagy koalíció annyi mandátumot kap, ahányszor a politikai párt vagy koalíció által megszerzett összes érvényes szavazat magában foglalja az országos megválaszthatósági szavazatszámot.

(3) Ha ilyen módon a lehetségesnél egy-gyel több mandátum kerül elosztásra, a felesleges mandátumot attól a politikai párttól vagy koalíciótól vonják meg, amely esetében az osztás maradéka a legkisebb volt. Azonos maradék esetén a mandátumot az a politikai párt vagy koalíció veszíti el, amely kevesebb szavazatot kapott. Ha a megszerzett érvényes szavazatok száma egyforma, sorsolás dönt.

(4) Ha ezzel a módszerrel nem került elosztásra az összes mandátum, vagy ha a politikai párt vagy koalíció kevesebb jelöltet állított, mint ahány mandátumra jogosult, az állami bizottság ezeket a mandátumokat azoknak a politikai pártoknak vagy koalícióknak adja, amelyek esetében az osztás maradéka a legnagyobb. Azonos maradék esetén az a politikai párt vagy koalíció kapja a mandátumot, amely több szavazatot szerzett. Ha a megszerzett érvényes szavazatok száma egyforma, sorsolás dönt.

(5) A pártokon vagy koalíciókon belül a jelöltek a kiosztott mandátumokból a szavazólapon elfoglalt sorrendben részesülnek. Ha azonban a választópolgárok, akik erre a politikai pártra vagy koalícióra adtak le érvényes szavazatot, éltek az elsőbbségi szavazatok leadásának jogával, először az a jelölt kap

mandátumot, aki az e politikai pártra vagy koalícióra leadott összes érvényes szavazatból az elsőbbségi szavazatok legalább három százalékát megszerezte. Ha a politikai párt vagy koalíció több mandátumhoz jut és jelöltjei közül többen megfelelnek előző mondatban foglalt feltételnek, a mandátumokat egymást követő sorrendben kapják a megszerzett elsőbbségi szavazatok számától függően, a legtöbb kapott szavazattól kezdődően. Ha szavazategyenlőség áll fenn az elsőbbségi szavazatok számában, a jelöltlistán elfoglalt sorrend a döntő.

(6) A mandátumot nem szerzett jelöltek póttagnak minősülnek.

69. §

A választások eredménye

(1) Az állami bizottság jegyzőkönyvet készít a választások eredményéről, amelyben feltünteti

- a jegyzőkönyvet beküldő járási választási bizottságok számát,
- a választóköri körzetek számát,
- a választói névjegyzékekbe bejegyzett választópolgárok számát,
- a szavazáson részt vett választópolgárok számát,
- a választópolgárok számát, akik borítékot adtak le a 24. § szerint,
- a postai visszaküldésre szolgáló borítékot külföldről visszaküldő választópolgárok számát,
- az egyes politikai pártokra és koalíciókra leadott érvényes szavazatok számát,
- a képviselőknek választott jelöltek

utónevét és családi nevét, az elsőbbségi szavazás adataival együtt, ebből a megválasztott nők és férfiak számát,

i) a pótképviselőként szereplő jelöltek utónevét és családi nevét az elsőbbségi szavazás adataival együtt.

(2) Az állami bizottság a választások eredményéről szóló jegyzőkönyvet a Szlovák Köztársaság Nemzeti Tanácsának adja át.

(3) A képviselőválasztás hitelesítését követően a Szlovák Köztársaság Nemzeti Tanácsa által a Szlovák Köztársaság Nemzeti Tanácsának elnöke tájékoztatja a Szlovák Köztársaság Pénzügyminisztériumát az egyes politikai pártokra vagy koalíciókra leadott érvényes szavazatok számáról.

70. §

A megválasztást igazoló okirat

Az állami bizottság a képviselőkké választott jelölteknek megválasztásukat igazoló okiratot ad ki.

71. §

Pótképviselők belépése

(1) Ha a választási időszak folyamán megüresedik egy képviselői mandátum, ugyanannak a politikai pártnak vagy koalíciónak a pótképviselője szerez mandátumot olyan sorrendben, amelyben a jelöltlistán fel volt tüntetve. Ha azonban éltek az elsőbbségi szavazatok leadásának jogával, a három százalék

elsőbbségi szavazatot megszerző jelöltek közül először az a jelölt szerez mandátumot, aki a legtöbb elsőbbségi szavazatot kapta.

(2) Ha ugyanannak a politikai pártnak vagy koalíciónak nincs pótképviselője, a mandátum a választási időszak végéig megüresedett marad.

(3) Ha a politikai pártot betiltották, a pótképviselő nem lép be és a mandátum a választási időszak végéig megüresedett marad.

(4) Ha a képviselő mandátuma nem kerül betöltésre, pótképviselő lép a helyére.

(5) A pótképviselő belépését a Szlovák Köztársaság Nemzeti Tanácsának elnöke jelenti be legkésőbb 15 nappal a mandátum megüresedése után, vagy a 4. bekezdés szerinti esemény bekövetkeztével. A pótképviselőnek igazoló okiratot ad arról, hogy képviselő lett és melyik naptól lett az; a 4. bekezdés szerint a pótképviselő igazoló okiratában az is fel van tüntetve, hogy képviselői mandátuma csak annak a képviselőnek a tisztségi ideje alatt tart, akinek be nem töltött mandátumát pótképviselőként átvette, vagy csak annak a képviselőnek a fogva tartása idejére szól, akinek a mandátumát pótképviselőként átvette. A mandátumának megszűnése után pótképviselő marad ugyanazon a jelöltlistán az eredeti sorrend szerint.

(A törvény további részeit következő lapszámunkban közöljük.)

The screenshot shows the website 'ÖNKORMÁNYZATI SZEMLE'. At the top, there is a navigation bar with links: 'Főoldal', 'Köszöntő', 'Szoftár', 'Törvények', 'Dokumentumok', 'Állásfoglalások', 'Rendeletek', 'Minták', 'Linktár', 'Jogi segítség', 'Címjegyzék'. Below this, there is a list of laws and government notices:

- 180/2014 Törvény a választójog gyakorlásának feltételeiről (hatályos 2015. július 1-től)**
E törvény szabályozza a választójog gyakorlásának feltételeit, valamint a polgárok és az európai polgárok választási jogait, a köztársasági jelöltválasztás, az önkormányzati választások és a népszavazás megszervezését.
[HU] [SK] [HU]
- 417/2013 Törvény az anyagi szükségállapotban élők segélyezéséről (hatályos 2015. július 1-től)**
E törvény szabályozza a gazdasági szükségállapotban élők segélyezésére vonatkozó rendkívüli segély nyújtása esetén és egyszerű segély nyújtása esetén.
[HU] [SK] [HU]
- 122/2013 Törvény a személyes adatok védelméről (hatályos 2014. április 15-től)**
E törvény szabályozza a természetes személyek jogainak, védelmi jogainak, közeledési jogait és felelősségeit a személyes adatok feldolgozása során.
[HU] [SK] [HU]
- 97/2013 Törvény a közbirtokosságról (hatályos 2014. február 27-től)**
E törvény a közbirtokosságok lényegét, jogállását, gazdálkodását és megszűnését figyelembe véve és kötelezettségek szabályozza.
[HU] [SK] [HU]
- 535/2011 Kormányrendelet a kétnyelvűségről (hatályos 2012. január 1-től)**
A Szlovák Köztársaság Kormányának 335/2011 sz. rendelete, amely szabályozza a T/1 154/1999 sz. a nemzeti kisebbségek nyelvének használatáról szóló törvény egyes rendelkezéseinek végrehajtását.
[HU] [SK] [HU]
- 532/2010 Törvény Szlovákia Rádiójáról és Televíziójáról (hatályos 2014. január 1-től)**
E törvény szabályozza Szlovákia Rádiójának és Televíziójának jogállását, küldetését, feladatait és tevékenységét Szlovákia Rádiójának és Televíziójának szerveit és gazdálkodását, valamint finanszírozását.

On the right side of the screenshot, there is a section titled 'Önkormányzati szemle' with a logo and contact information:

Önkormányzati szemle
Elérhetőségek
Pro Civis Polgári Társulás
Občianske združenie
930 40, Štrbytok na Ostrove 5/2
www.procivil.sk, procivil@procivil.sk
Fotó támogatónk

2015. OKTÓBER 16-17.

ÖNKORMÁNYZATI SZABADEGYETEM

Programtervezet

2015. október 15. (csütörtök)

17,00 – 19,30
20,00 – 21,00
21,00 – 23,00

A résztvevők érkezése a Betty Panzióba (regisztráció, elszállásolás)
Vacsora - Zenés est /Plauter Kúria/
Ismerkedés, kötetlen beszélgetések

2015. október 16. (péntek)

07,30 – 08,30
08,00 – 09,00
09,15 – 10,00
10,00 – 10,30
10,30 – 11,00
11,00 – 11,30

11,30 – 12,00
12,00 – 12,30
12,30 – 14,00
14,00 – 14,30
14,30 – 15,15
15,15 – 15,30
15,30 – 17,45
17,45 – 18,30
18,30 – 20,00
21,00 – 23,00

Reggeli a résztvevő szállóvendégeknek
A résztvevők érkezése, regisztráció (a szállást nem igénylők számára)
Megnyitó
Pályázatok közvetlenül Brüsszelből
Kárpát-medence mint egységes gazdasági régió
Magyar Nemzeti Kereskedőház – kihívások és lehetőség
a közös gazdasági térben
EGTC és régióink infrastrukturális fejlesztési lehetőségei
Vita (hozzászólások, kérdések és válaszok)
Ebéd
Sikeres brüsszeli pályázók
Vita (hozzászólások, kérdések és válaszok)
Kávészünet
Kárpát-medencei magyar oktatásügy, iskoláink aktuális kérdései
Vita (hozzászólások, kérdések és válaszok)
Vacsora
Éjszakai fürdőzés a nagymegyeri Corvinus termálfürdőben

2015. október 17. (szombat)

07,30 – 08,30
09,00 – 11,30

11,30 – 12,30
12,30 – 14,00
14,00 – 14,30
14,00 után

Reggeli a résztvevő szállóvendégeknek
Petőfi Sándor program bemutatása
Hungarikumok a Felvidéken
Falugondnoki szolgálat
Vita (hozzászólások, kérdések és válaszok)
Ebéd
Az Önkormányzati Szabadegyetem zárása
hazautazás

A couple is seen from behind, standing on a white sandy beach. The woman is wearing a blue dress and a large straw hat, and the man is wearing a blue and white checkered shirt, white shorts, and a blue hat. They are looking out at a clear blue ocean under a bright blue sky with scattered white clouds. A large palm tree trunk and fronds are visible on the left side of the frame.

A SIKERES EMBEREK UTAZTATÓJA

EXIT Travel[®]
Club

Kövess minket a facebookon: www.facebook.com/exittravelclub